

E 1689

KAT

ARHITECTURA RPR

George Miron
Könyvek
ELADÓRA

Institut de Documentare Tehnică
BUCUREȘTI
ОБМЕН - ОБМЕН
VÝMĚNA - VÝMĚNA
TAUSCH - GEGEN

1
1953

555590.7

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

1
1953

Către cititori

Avântul construcției pașnice pentru construirea socialismului ridică în fața arhitecților din țara noastră probleme de o varietate și de o amploare necunoscute încă la noi.

Creșterea neîntreruptă a numărului și importanței construcțiilor menite să asigure construirea socialismului în țara noastră, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, necesită o dezvoltare continuă și o permanentă îmbunătățire a activității în domeniul arhitecturii.

Hotărârile Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și ale Consiliului de Miniștri cu privire la construcția și reconstrucția orașelor și organizarea activității din domeniul arhitecturii, cu privire la planul general de reconstrucție socialistă a orașului București, subliniază rolul de deosebită răspundere ce revine arhitecților în cadrul activității de stat și trasează sarcina înființării Uniunii Arhitecților din R.P.R., organizație de creație menită să asigure ridicarea continuă a nivelului ideologic și profesional al arhitecților.

Revista noastră, organ al Uniunii Arhitecților din R.P.R. și al Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții al Consiliului de Miniștri, trebuie să contribuie la mobilizarea și sprijinirea arhitecților pentru îndeplinirea în condiții din ce în ce mai bune a sarcinilor ce le sunt încredințate de Partid și Guvern.

În fața arhitecților din țara noastră stă sarcina de cinstă de a contribui la ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului muncitor. Clădiri de locuit și școli de toate gradele, creșe și dispensare, case de cultură și locuri de recreație, construcții ce dovedesc deosebită grijă pentru om a regimului democrat popular, toate acestea implică o participare activă și competentă din partea arhitecților.

Revista noastră trebuie să devină un organ viu al schimbului de experiență, o tribună deschisă pentru lupta de opinii, pentru desfășurarea criticii și autocriticii legate de problemele creației, pentru evidențierea și popularizarea succeselor noi ale noastre arhitecturi.

În domeniul creației de arhitectură, noi ducem luptă împotriva cosmopolitismului și formalismului și facem pași mari pe drumul făuririi unei arhitecturi cu conținut socialist exprimat în forme noi, elaborate pe baza prelucrării tradițiilor artistice ale poporului român și a moștenirii arhitecturii clasice. Revista trebuie să popularizeze aceste realizări, să scoată la lumină succesele obținute și, în același timp,

să combată cu energie și intransigență rămănerile în urmă, manifestările influențelor burgheze, tendințele greșite ce se prezintă încă în arhitectura noastră. Mijlocul cel mai important, prin care revista va contribui la îndeplinirea acestei sarcini, îl constituie prezentările critice de lucrări și proiecte; analiza realizărilor din domeniul arhitecturii trebuie să evidențieze calitățile lor pozitive și să critice cu îndrăzneală deficiențele, ajutând pe arhitecții creatori să le învingă.

Generalizând experiența practică de proiectare și construcție, în paginile revistei trebuie să fie clarificate problemele principiale ale arhitecturii; o sarcină de mare răspundere a revistei este participarea la studiul științific al teoriei și istoriei arhitecturii. Insușirea realismului socialist — ca metodă avansată de creație — de către masa arhitecților noștri pune în fața revistei sarcina de a contribui la lămurirea problemelor teoretice, la popularizarea bogatei experiențe sovietice în acest domeniu și la popularizarea celor mai bune realizări ale arhitecturii noastre noi. Insușirea în mod creator a tezaurului clasic și național de arhitectură, problemele măiestriei artistice, sunt probleme a căror lămurire va contribui la ridicarea calitativă a creației noastre.

O preocupare însemnată va fi studiul arhitecturii înaintate sovietice, arhitectura socialismului și a epocii de construire a comunismului, dezvoltată în lupta neîmpăcată împotriva curentelor decadente burgheze, pe baza îndrumării Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Arhitecții din țara noastră au de rezolvat ample probleme de sistematizare, de construcție și reconstrucție a orașelor. Revista va sprijini efortul creator în această direcție, preocupându-se de popularizarea rezultatelor obținute și supunând criticii slăbiciunile ce se resimt încă în proiectele de orașe.

Revista de arhitectură consideră ca o sarcină de cinste să sprijine lupta pentru continua reducere a prețului de cost al construcțiilor, preocupându-se de problemele tehnicii avansate, de popularizarea proiectelor tip, a metodelor economice de proiectare și execuție a clădirilor.

Revista va acorda o atenție deosebită învățământului de arhitectură, studiind și criticând metodele de predare, conținutul unor cursuri, evidențiind rezultatele pozitive obținute la Institutul de Arhitectură și la școlile medii de specialitate.

O importanță mereu sporită o are arhitectura în marea operă de construire a socialismului în patria noastră, pentru satisfacerea din ce în ce mai largă a necesităților materiale și culturale ale poporului muncitor. Rolul presei care se ocupă cu problemele arhitecturii și care este chemată să fie o tribună a experienței înaintate în arhitectură, crește odată cu răspunderea arhitecților.

Redacția revistei se va strădui să îndeplinească cu cinste sarcinile ce-i stau în față și speră că cititorii vor participa la munca ei și o vor ajuta să contribuie în mod eficient la lupta pentru continua dezvoltare a creației de arhitectură în Republica Populară Română.

Uricani. Macheta coloniei muncitorești

Din experiența proiectării și construcției cuartalelor de locuințe

Arh. C. LĂZĂRESCU

Problema compoziției arhitecturale a ansamblurilor de locuințe, în care elementele se subordonează grupării generale, în care există relații de compoziție între unitățile ansamblului, în scopul creării unei grupări armonios încheiate, este o problemă relativ nouă în preocupările arhitecților noștri.

Calitățile de compoziție ale ansamblurilor trebuie judecate în măsura în care satisfac nevoile materiale și sunt plăcute oamenilor muncii care le locuiesc și le asigură un cadru luminos și optimist, în care viața se desfășoară în cele mai bune condiții.

Astfel de probleme nu existau pentru trecutul regim burghezo-moșieresc, care era interesat doar în asigurarea profitului maxim pentru capitaliști, prin exploatarea nemiloasă a oamenilor muncii. Locuințele acestora erau de obicei bordeie și cocioabe lipsite de cele mai elementare prevederi igienico-sanitare, construite pe terenuri nesănătoase, din materiale inferioare, fără apă, canalizare și lumină, în vădit contrast cu palatele luxoase ale burgheziei exploatare.

În foarte rare cazuri (câteva mici cartiere de locuințe ieftine) a fost pusă în fața arhitecților problema realizării de grupări de locuințe. Dar în aceste cazuri, preocuparea principală era realizarea unei exploatare maxime a terenurilor și asigurarea unui maxim profit bănesc, de pe urma acestor construcții, pentru capitaliști. Grijă pentru om lipsea cu desăvârșire.

Activitatea din domeniul arhitecturii îmbrățișa doar tangențial și accidental sectorul construcției de ansambluri de locuințe.

După 23 August 1944, transformările sociale și politice din țara noastră au pus într-o lumină cu totul nouă problema

ansamblurilor de locuințe, strâns legată de creșterea nivelului de trai și de asigurarea unor condiții cât mai bune de viață oamenilor muncii, deschizând totodată și noi orizonturi creației arhitecturale. Pentru prima dată arhitecții noștri au fost chemați să proiecteze ansambluri de locuințe de dimensiuni necunoscute încă la noi, să elaboreze planuri de cartiere și orașe în cele mai depărtate colțuri ale țării, uneori în locuri unde nu exista nicio așezare. Grupări de zeci și sute de locuințe apar și se dezvoltă în fiecare an, pe tot cuprinsul țării. În regiunile abrupte ale munților Rodnei sau în regiunea carboniferă a Jiului, la Reșița sau la Hunedoara, la Orașul Stalin sau la Cugir, în fiecare an se realizează sute de locuințe noi, menite să satisfacă nevoile constructorilor socialismului.

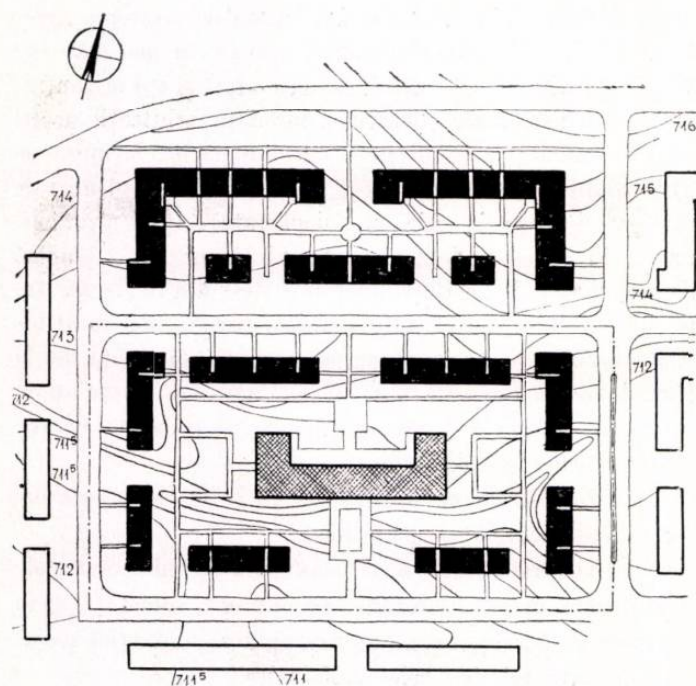
În țara noastră acționează din ce în ce mai puternic legea fundamentală a socialismului:

... « asigurarea satisfacerii maxime a nevoilor materiale și culturale mereu crescânde ale întregii societăți, prin creșterea și perfecționarea neîntreruptă a producției socialiste pe baza tehnicii celei mai înalte ».

Acest principiu este exprimat în grija deosebită pe care Partidul și Guvernul o manifestă față de ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, prin construirea de noi complexe de locuit, prin cerința ca aceste complexe să constituie un cadru nou de viață liberă și frumoasă care să încante ochiul muncitorului ieșit din mină, fabrică sau birou. Complexele de locuit ce se construiesc trebuie să contribuie la crearea unor condiții optime de viață, recreație și odihnă, să-i facă pe oamenii muncii să simtă că în condițiile construirii socialismului în țara noastră, ei se pot bucura din plin de roadele muncii lor.

Uricani. — Vedere generală a coloniei muncitorești în execuție.

Uricani, Planul unui cuartal de locuințe (proiect 1952-53, în execuție).

Blocuri parter + 2 etaje	
Suprafața teritoriului	4,50 ha
Populația totală	1100 loc.
Coef. suprafață construită	20 ‰
Densitate *)	245 loc./ha

Căsuțele mărunte de altădată, înghesuie între gardurile unei parcele minime, în care viața aproape că se sufoca și în care domnea mizeria, sunt înlocuite cu blocuri mari, cu apartamente înzestrate cu tot confortul necesar unui

*) Indicii tehnici — la toate planurile — se referă la teritoriul cuprins între liniile punctate.

nivel ridicat de viață. Incintele mari de locuințe sunt completate cu magazine și construcții social-culturale, sportive, de sănătate, cluburi, cinematografe, teatre, biblioteci, școli, stadioane, creșe și cămine pentru copii, seuaruri și terenuri de joc, cu terase, plantații și grădini de flori. Toate aceste elemente contribuie la satisfacerea nevoilor materiale și culturale ale oamenilor, la înfrumusețarea vieții.

În opera de construire a socialismului, rolul și răspunderea arhitectului sunt foarte mari și importante. El trebuie să utilizeze cunoștințele, experiența și întreaga sa măiestrie pentru a crea un cadru corespunzător vieții libere și fericite a oamenilor muncii, pentru a face față cu cinste marilor sarcini pe care construirea socialismului i le pune.

Deși începuturile au fost grele, datorită unei experiențe reduse în problemele ansamblurilor de locuințe, proiectele și realizările noastre actuale marchează un drum sigur, cu rezultate din ce în ce mai bune.

De un neprețuit ajutor în rezolvarea proiectelor ne-a fost documentarea sovietică de care dispunem. Manualele de proiectare a orașelor, articolele de specialitate, proiectele și realizările sovietice au constituit baza începuturilor noastre. Însă studierea superficială a acestei documentări, faptul că unii arhitecți nu au folosit în suficientă măsură condițiile ce li s'au creat de către regimul nostru democrat popular — prin proiectarea simultană a unui mare număr de blocuri de locuințe — au făcut ca primele realizări să nu fie de multe ori, din punct de vedere calitativ, la înălțimea exemplurilor studiate.

În general, se utilizează două principii de proiectare a cartierelor de locuințe: de-a-lungul străzilor, acestea constituind axul de compoziție, sau în cuartale. Primul —

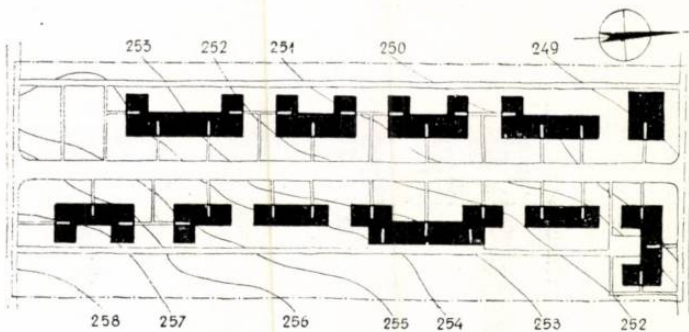
Hunedoara. — Vederea unei străzi în construcție în noul oraș muncitoresc (proiect 1951)

mai cunoscut — este mai indicat în cazul terenurilor accidentate care nu permit compoziții prea vaste. Succesiunea volumelor pe stradă trebuie să creeze un echilibru și o relație justă între cele două laturi, în imaginile succesive pe care le percepe trecătorul și, în același timp, trebuie să asigure în desfășurarea ei o variație a aspectelor plastice.

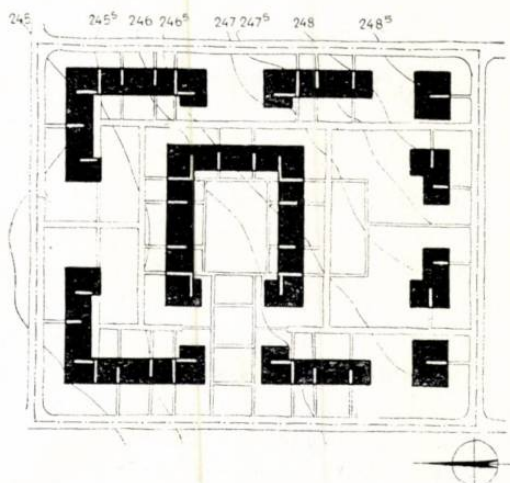
O interesantă realizare a acestor principii este strada proiectată la Hunedoara în 1951, la care s'a obținut un echilibru just între cele două laturi ale ei. Panta străzii a dat dificultăți în rezolvarea plastică a fațadelor blocurilor și mai ales a legăturilor dintre ele, dificultăți rezolvate însă pozitiv de proiectanți.

Deasemenea și primele cartiere dela Hunedoara realizate în anul 1949, deși construite din locuințe cu volume mici (locuințe individuale cu loturi) reușesc să creeze aspecte de ordine de-a-lungul străzilor. Strada curbă din partea de Est a cartierului are un caracter destul de pitoresc și oferă aspecte variate în lungul ei.

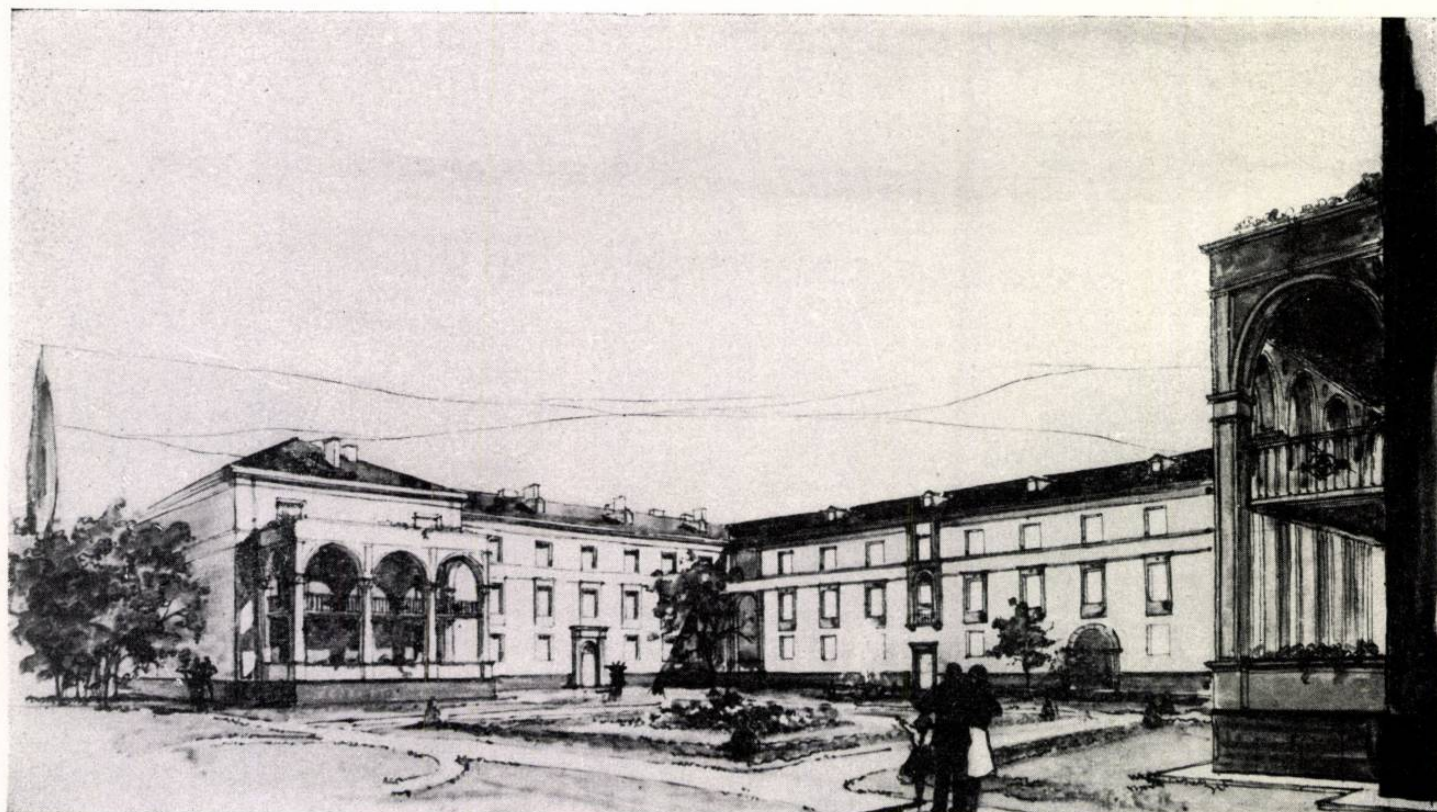
Probleme mai grele s'au pus în cazul proiectării cuartalelor de locuințe. Aici a apărut efectiv problema compoziției ansamblurilor. Cuartalul, adică spațiul delimitat de 4 străzi, constituie o unitate de organizare a teritoriului și de compunere a cartierului respectiv. El este o unitate independentă sau, mai bine zis, bine conturată din punct de vedere al organizării teritoriului, al compoziției volumelor de arhitectură și al spațiilor libere; în același timp, prin însăși funcțiunea lui și prin arhitectura străzilor ce-l limitează, el este strâns legat de cartierul respectiv și de oraș. Nu se poate concepe studiul unui cuartal fără a se indica cel puțin rezolvarea plastică a blocurilor de pe latura cealaltă a străzilor înconjurătoare.

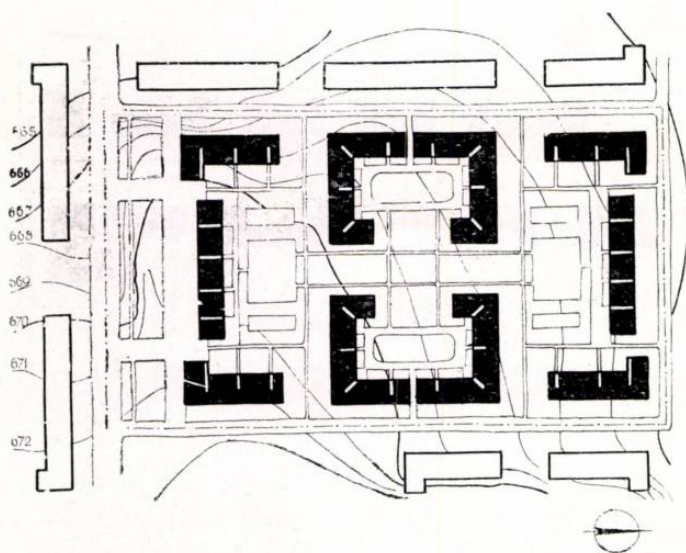
Hunedoara — Planul străzii de mai sus (proiect 1951)

Hunedoara — Planul unui cuartal (proiect 1953)

Lupeni. — Perspectiva interioară a unui ansamblu de locuințe (proiect 1951 executat în 1952—1953)

Lupeni. — Planul unui cartier (proiect 1951—1952)

Blocuri parter + 2 etaje (1952)	
Suprafața teritoriului	4 ha
Populația totală	1200 loc.
Coef. suprafață construită	20 %
Densitate	300 loc./ha

Mărimea cartierelor este variată; ele trebuie dimensionate în funcție de mărimea orașelor și de înălțimea construcțiilor. I. P. Levenco, în «Sistematizarea orașelor» (1952), propune ca suprafețe curente 6—9 ha pentru zona blocurilor cu 4—5 nivele, 4—5 ha pentru zona blocurilor cu 2—3 nivele și 2—3 ha pentru zona cu 1 sau 2 nivele. Recomandă, de asemenea, ca dimensiunile maxime să nu depășească 500 m în cazul construcțiilor cu materiale neinflamabile și 300 m în cazul celor cu materiale inflamabile.

Cartierele proiectate de noi până acum au în majoritate

dimensiuni mult inferioare celor de mai sus. Aceasta aduce, desigur, prejudicii bunei desfășurări a vieții oamenilor muncii în cartiere, precum și dificultăți în crearea unei compoziții bine încheiate, plăcută locuitorilor lor, scumpind în același timp cu mult costul și întreținerea lucrărilor edilitare.

Intr'un cartier cu blocuri de 3 nivele, proiectat în 1950 la Bocșa, se observă încercarea de a compune volumele în limitele întregului teren, rămânând însă foarte accentuată preocuparea de a susține numai arhitectura străzilor; spațiul liber interior este mult prea mare, ceea ce duce la o densitate de construcție foarte redusă (19% față de normele sovietice care prevăd până la 32 % pentru această înălțime de construcție), la greutate în organizarea acestui spațiu, precum și la mărirea cheltuielilor de amenajare și întreținere. Existența acestui spațiu mare liber în interior este o consecință a dimensiunilor generale reduse ale cartierului, care nu au permis organizarea mai multor incinte de locuit — cum se va vedea mai departe — mai bine proporționate. Așa cum se prezintă astăzi cartierul, nu formează o unitate încheiată și organizată în interior.

În proiectul Lunca Pomostului este un caz similar. Aici însă, la densitatea redusă a populației și a construcțiilor (260 loc./ha, respectiv 18%), se adaugă și lipsa unei arhitecturi a străzilor limitrofe. Golurile prea mari între volumele construite lasă să scape privirea trecătorului către interiorul ansamblului foarte puțin compus. Și aici, curtea interioară nu constituie un spațiu liber organizat care să completeze buna desfășurare a vieții locuitorilor.

La Cugir s'a proiectat, de asemenea, un ansamblu de locuințe numai cu blocuri lineare cu 3 nivele. Modul lor de grupare lasă mai mult impresia unei folosiri strict economice a teritoriului, decât a unei compoziții de arhitectură.

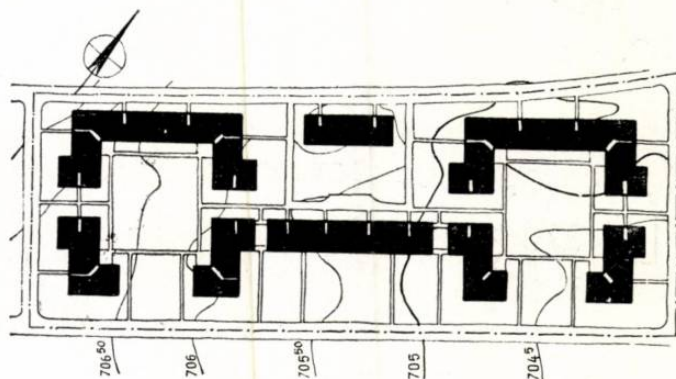

Regiunea Stalin. — Vedere generală a unei colonii muncitorești în execuție (proiect 1950).

(Totuși, densitatea realizată este mică, numai 200 loc./ha, iar procentul de suprafață construită pe teren este de 19%). Strada delă Sud reprezintă un mod de rezolvare care a fost părăsit demult; o serie de timpane, într-o cadență oricât de ritmată ar fi, nu pot să constituie un front valabil de stradă. În acest ansamblu lipsesc total spații agreate pentru recreația și odihna oamenilor.

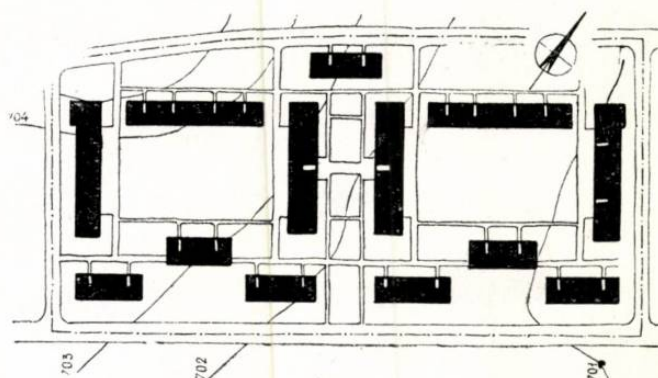
Într-o localitate nou creată în regiunea Stalin s'au proiectat și realizat două cartiere, în 1950 și 1952; ambele sunt situate pe o cornișă naturală cu o frumoasă vedere către Sud-Est. Proiectul din 1950 are câteva lipsuri care trebuie serios analizate pentru a fi complet evitate pe viitor. Frontul de arhitectură al cornișei, format din elemente prea mici și de proporție discutabilă, nu realizează o compoziție, ci o simplă înșirare. Relația din plan între aceste elemente și lipsa unor blocuri în formă de L care să închidă colțurile cartierului, lasă să se creeze perspective necontrolate și desagreabile către interiorul incintelor. Blocurile de colț, existente în proiectul inițial, au fost reduse pentru a ușura la maximum mecanizarea șantierului. Ușurarea execuției — greșit înțeleasă — a dus la forme sărace și la aspecte susceptibile de critică. O altă greșală apare în compoziția centrală, formată de cele două cămine. Aici se creează un spațiu mult prea strâmt pentru lungimea lui, fără să reușească să pună în valoare blocul din fund.

Proiectul din 1952 este superior, reprezentând o compoziție de arhitectură destul de valabilă. Se realizează o față a orașului pe cornișă, iar incintele, care au un cadru echilibrat din punct de vedere arhitectonic, sunt deschise către perspectiva cea mai interesantă. Frontul din spate, spre Nord-Vest, este judicios organizat. Trebuia însă evitată lăsarea unei vederi libere delă o extremitate la alta a ansam-

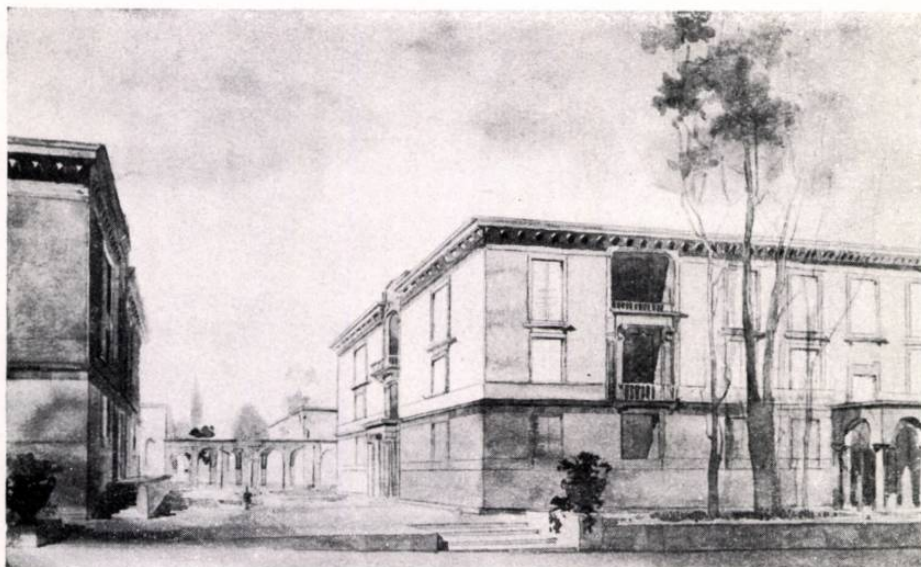
Regiunea Stalin. — Planul unui cartier (proiect 1952 în construcție)

Blocuri parter + 2 și 3 etaje	
Suprafața teritoriului	2,6 ha
Populația totală	1000 loc.
Coef. suprafață construită	121 ‰
Densitate	380 loc./ha

Regiunea Stalin. — Planul unui cartier (proiect 1950, construit în 1951—1952).

Blocuri parter + 2 etaje	
Suprafața teritoriului	2,5 ha
Populația totală	760 loc.
Coef. suprafață construită	23 ‰
Densitate	300 loc./ha

Hunedoara. — Perspectivă de pe stradă (proiect 1951)

Hunedoara. — Perspectiva unei străzi în construcție

Lupeni. — Locuințe muncitorești

blului, pe axul lung, prin mijlocul lui; există, deasemenea, o diferență prea mare între volumele de construcție ce alcătuiesc cornișa, cele laterale fiind mult prea mici față de cel central.

Ansamblul dela Lupeni, cu blocuri de 3 nivele, are o compoziție înche-gată, cu incinte bine încadrate cu vo-lume de arhitectură și bine propor-ționate în ceea ce privește relațiile dintre dimensiunile curților și înălțimea la cornișe a construcțiilor. S'a reușit să se realizeze o densitate de 300 loc./ha, păstrând spații destul de mari între construcții. Faptul că perspectivele din interiorul incintelor sunt toate închise cu blocuri, este criticabil, căci lipsește pe cei ce le locuiesc de vederea frumuse-ților naturii înconjurătoare și contribuie prin aceasta la crearea unei atmosfere triste și austere în curte.

Cuartalele dela Uricani prezintă o ordine destul de clară în organizarea lor cu străzile bine compuse. S'ar putea însă pune în discuție, la incinta dela Nord, proporția mult prea alungită a curții interioare, cu o lățime inferioară lățimii străzii, ceea ce duce la imposi-bilitatea practică a amenajării unor curți de serviciu minimale; deaseme-nea, este o disproporție mult prea mare de volume între blocul în L și elementul mic alăturat. În incinta dela Sud, blocul central, care este un cămin, nu con-tribue prea mult la realizarea unei compoziții și a unei ordini în interiorul incintei.

O rezolvare interesantă este cuarta-lul proiectat anul acesta la Hunedoara pentru completarea unei laturi execu-tate anterior. Perspectivele ce se cre-ează din străzile limitrofe sunt închise de elementul central și marginile cuar-talului sunt bine marcate cu blocuri în formă de L. Totuși elementul central este prea închis și dă impresia unei curți interioare.

Din analiza destul de sumară a ansam-blurilor de mai sus se pot face câteva constatări aproape generale. Dimensiu-nile cuartalelor sunt de cele mai multe ori prea mici pentru a putea permite desfășurarea unei compoziții de volume. Aceasta a dus și la densități de construc-ție și procente de suprafețe construite pe teren, mult prea reduse. Din această cauză, pe de o parte, se scumpește costul și întreținerea orașului, întin-zându-se pe suprafețe mai mari decât ar fi necesar. Prin aceasta se reduce

numărul de locuințe care s'ar putea construi cu aceeași sumă investită, se micșorează posibilitatea de dotare a cartarelor cu construcții anexe. Pe de altă parte, nu se pot realiza nici compoziții de ansamblu la scara problemelor actuale în acest domeniu.

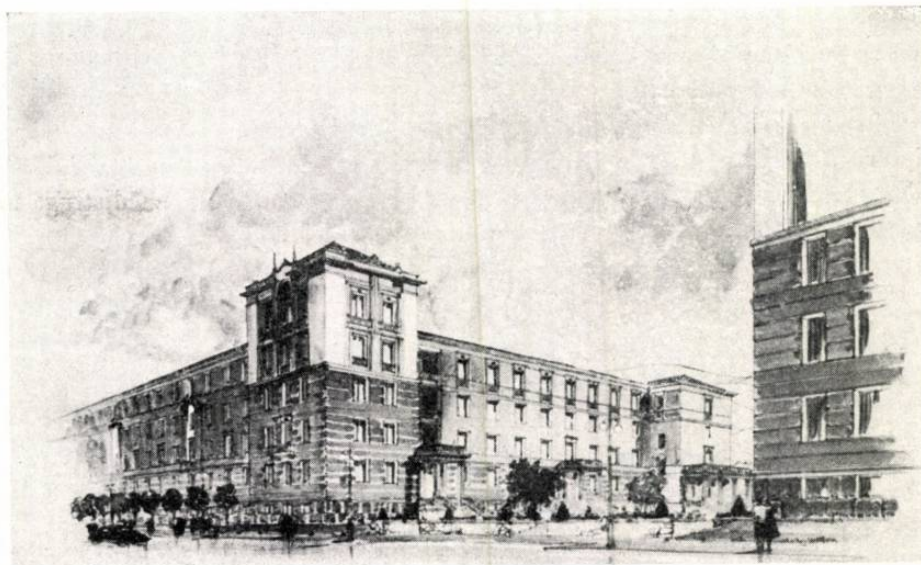
Din cercetarea documentării sovietice de specialitate și din experiența pe care o avem în proiectarea ansamblurilor de locuințe, reiese clar că putem trece la soluționarea unor cartare mai mari. Se pot organiza cartare de 6, 8, 10 și chiar 16 ha, în funcție de mărimea orașului și de numărul de nivele al blocurilor respective. Principiul lor de rezolvare este diferit de exemplele pe care le-am analizat anterior. Se trece de la construcția unui singur rând de blocuri de-a-lungul străzilor, la o zonă de construcții perimetrare care creează la interior un spațiu liber, plantat, de dimensiuni mai mari, ce poate fi amenajat și organizat pentru odihna și recreația locuitorilor întregului cartar.

Această zonă de construcții perimetrală este compusă dintr-o serie de incinte formate din blocuri de locuințe ce închid curțile gospodărești, lăsând între ele spații verzi agrementate ce leagă strada cu spațiul liber central.

Într'un cartar de asemenea dimensiuni trebuie să se găsească și construcțiile sociale care reprezintă dotarea curentă a cartierelor de locuințe (creșe, grădinițe, etc.).

În schița de la pg. 12 s'a indicat schema principală de compunere a unui cartar de 6 ha cu blocuri de 3 nivele, cu o populație totală de 1900 locuitori, ceea ce revine la o densitate de cca 320 loc./ha. Dimensiunile de 300 m pe 200 m permit realizarea unei zone perimetrare de construcții pe o lățime de cca 52 m și crearea unui spațiu liber interior de cca 1000 m².

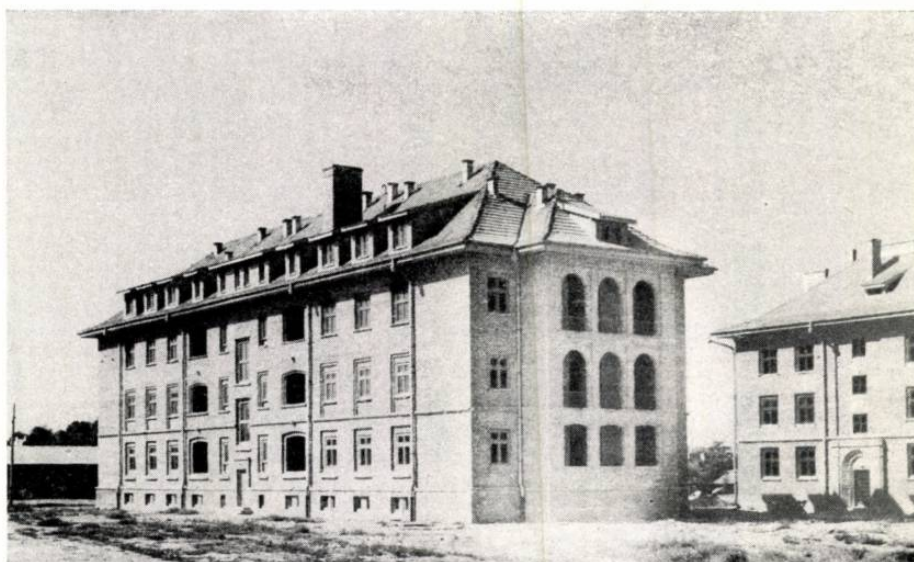
Zona perimetrală de construcții este alcătuită din incinte de blocuri. Aceste incinte pot avea dimensiuni variabile, urmând aceleași reguli de compoziție ca orice ansamblu de construcții sau piețe. Pentru blocuri cu 3 nivele, adică cca 10 m la cornișe, sunt indicate incinte ce ar avea o lățime de cca 30 m (adică de 3 ori înălțimea la cornișe) și o lungime de 70—90 m (adică de 7—9 ori înălțimea la cornișe). Desigur că se poate găsi o varietate foarte bogată de forme și proporții, însă trebuie urmărită cu multă grijă dimensionarea lor. Ele

Petrița. — Locuințe muncitorești (proiect 1953)

Lonea. — Locuințe muncitorești (proiect 1953)

Craiova. — Locuințe muncitorești

trebuie să fie la scara omului, să creeze locuitorilor un cadru plăcut de viață și în același timp să aibă forme plastice ușor de sesizat.

Acste incinte nu trebuie să fie închise rigid pe toate laturile, dând astfel aspectul unor curți interioare. Modul de grupare al blocurilor din care sunt formate trebuie să permită o bună aerisire și ventilare și, în același timp,

să ofere deschideri de vedere, fie către stradă, fie către spațiul liber interior.

Intervalele dintre incinte, formate din spații verzi agmentate și care fac legătura între stradă și interiorul cartalului, trebuie să aibă dimensiuni mai reduse, pentru a nu distruge unitatea arhitecturală a străzii; nu se poate merge totuși la mai puțin decât de 2 ori înălțimea construcțiilor.

În organizarea acestei zone perimetrare trebuie evitată posibilitatea vederii libere prin cartal, dintr'o stradă în cealaltă; ar trebui ca privirea să se oprească pe fronturi de arhitectură care să formeze închideri de perspectivă.

Realizarea zonei de construcție mai densă de-a-lungul străzilor ajută la susținerea lor cu volume mai bogate de arhitectură și la ieftinirea lucrărilor edilitare, prin mărirea densității lineare.

În revista sovietică « Probleme de construcția orașelor » (nr. 3 din 1952) este analizată mai pe larg această problemă. Se arată organizarea de principiu a unor cartale ce merg până la 16 ha. Se arată și bilanțurile teritoriale a două cartale, pe care le dăm mai jos pentru documentare.

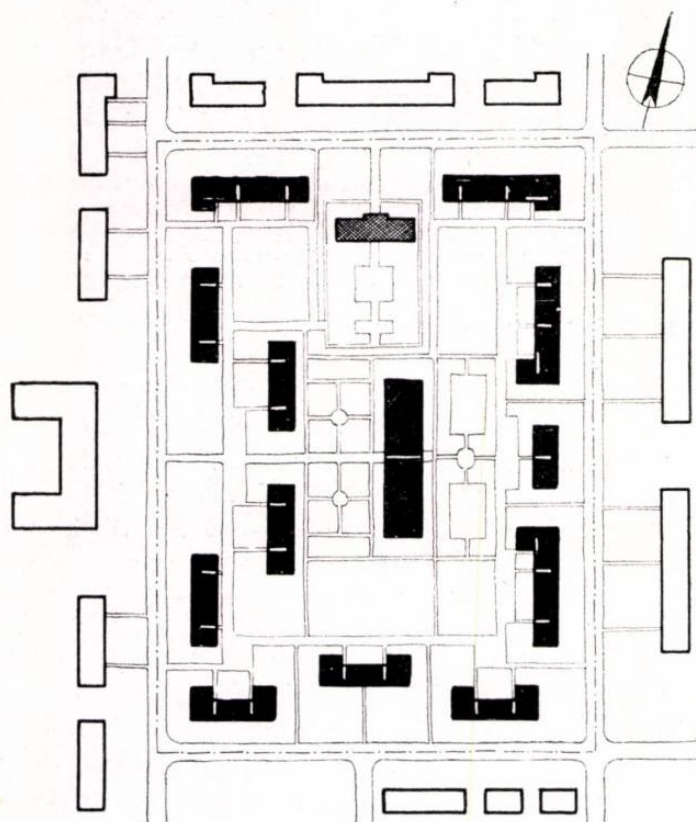
Bilanțul teritorial al unui cartal de 6 ha

Construcții cu 4 și 5 etaje

Populația totală 3 300 locuitori

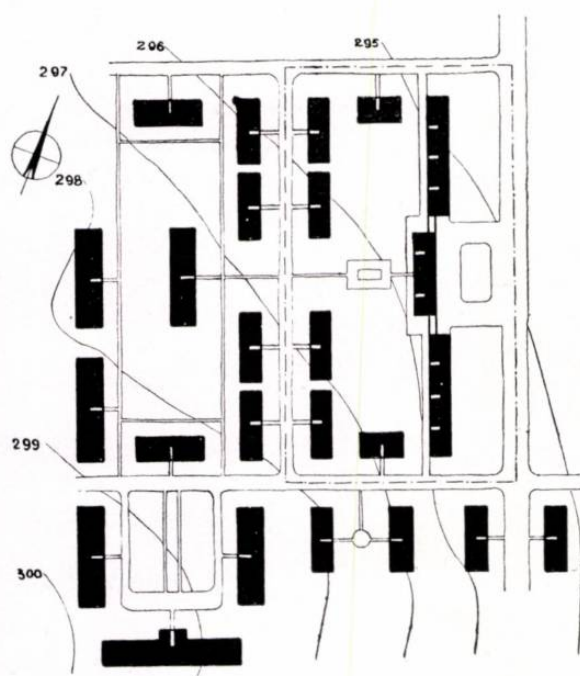
Densitate 550 loc./ha.

Elementele cartalului	Suprafețe		
	în ha	în %	în m ² /loc
Suprafață construită	1,70	28,3	5,0
» terenuri pentru copii	0,70	11,7	2,3
» pentru sport	0,30	5,0	1,0
» plantații	1,80	30,0	5,4
Accese, carosabile, alei, parcaje și curți de serviciu	1,50	25,0	4,5
Total	6,00	100	18,2

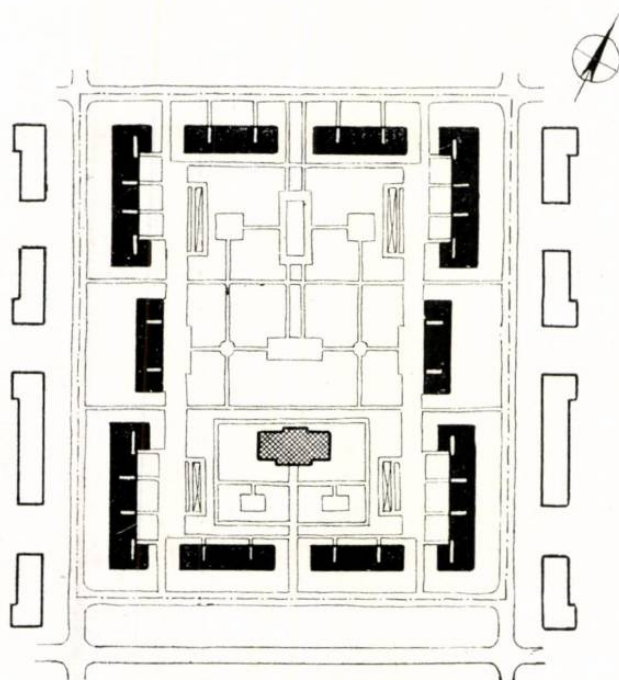

Lunca Pomostului. Planul unui cartal (proiect 1951-1952, construit în 1952)

Blocuri parter + 2 etaje
Suprafața teritoriului 3,7 ha
Populația totală 950 loc.
Coef. suprafață construită 18 %
Densitate 260 loc./ha

Cugir. — Planul unui cartal (proiect 1950—52, construit în 1950-1953)

Bocșa. — Planul unui cartal (proiect 1950—1952 în execuție).

Galați. — Locuințe muncitorești (construite în 1951)

Bilanțul teritorial al unui cartier de 4 ha

Construcții cu 1 și 2 etaje
Populația totală 1300 locuitori
Densitate 322 loc./ha.

Elementele cartierului	Suprafețe		
	în ha	în %	în m ² /loc
Suprafață construită	1,40	35,0	10,8
» pentru sport	0,20	5,0	1,5
» plantații	1,80	45,0	13,8
» la accese și curți de serviciu . .	0,60	15,0	4,6
Total	4,00	100	30,7

Desigur că această soluție a cartierelor mari, nu este singura și că se pot găsi încă diferite forme de compoziții. Pentru localitățile mici, cu construcții cu 2 etaje, sunt poate mai indicate forme mai puțin rigide de compunere și dimensiuni mai mici de cartiere; principiile generale rămân însă valabile. Realizarea unei compoziții ordonate și ușor de perceput trebuie să stea la baza proiectării ansamblurilor de locuințe.

O altă deficiență a realizărilor de până acum este studiul prea puțin aprofundat al arhitecturii străzilor; uneori acest studiu s'a rezumat la cele două dimensiuni din plan, ceea ce a dus la o ritmare destul de monotonă a volumelor construite. Spațiile dintre blocuri, de obicei, sunt prea mari, creându-se astfel o discontinuitate în frontul străzilor. Chiar profilul transversal al străzii, adică spațiul între cele două fronturi, de multe ori nu este decât rezultatul unei formule uzuale de circulație și nu al unui studiu temeinic. S'au folosit profile prea largi, ceea ce duce la o proporție greșită între înălțimea construcțiilor și lățimea străzii.

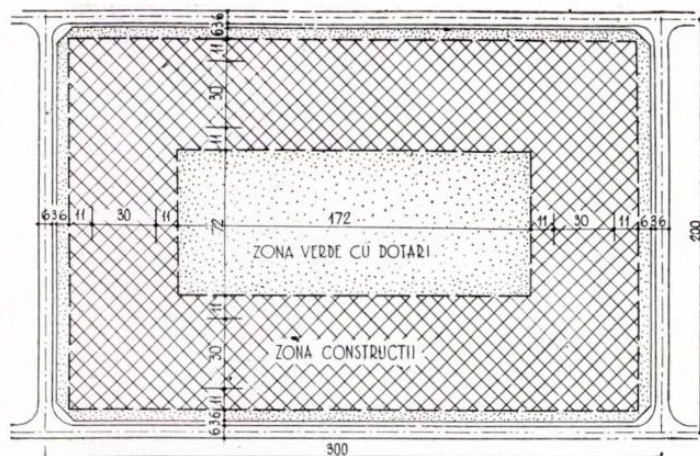
Strada și cartierul sunt ansambluri de arhitectură și

ele trebuie studiate ca atare. Trebuie să li se asigure un caracter unitar; aceasta nu poate avea nimic comun cu monotonia, cu repetarea la infinit a aceluiași element, care creează o impresie pesimistă. Succesiunea volumelor trebuie să reprezinte o variație de elemente și detalii care să deosebească o casă de alta, să le dea individualitate, să creeze aspecte variate trecătorului. Deasemenea, e necesar să se asigure fronturi de construcții mai lungi, cu intrări în etajele mai bine marcate și cu colțurile dela intersecții de străzi bine precizate și chiar accentuate; trebuie avute în vedere perspectivele succesive pe care le are trecătorul spre interiorul cartierelor.

Cu deosebită grijă trebuie rezolvate spațiile libere din mijlocul ansamblurilor de locuințe, a căror amenajare trebuie legată de volumele de arhitectură ce le limitează. Spațiile libere completate cu fântâni, monumente, vase, scări, plantații, flori, etc. contribuie într-o mare măsură la aspectul optimist al ansamblului. Ele sunt în directă legătură cu viața locuitorilor ansamblurilor de locuințe, întregesc volumele de arhitectură și fac împreună cu ele un tot plăcut omului, legat de aspirațiile sale.

Spațiile libere, completate cu amenajările despre care am vorbit, fixează compoziția pe teren; fără ele, compoziția pare cu siguranță ruptă de teren, izolată și neprimitoare.

În rezolvarea funcțiunilor din cartiere s'a trecut cu prea multă ușurință peste existența unor curți de gospodărie unde să se găsească strictul necesar de anexe, a funcțiunilor zilnice de trai; în general, curțile de serviciu au fost neglijate în proiectare, ceea ce va duce la apariția lor ulterioară în locuri puțin indicate, putând compromite întreg ansamblul. Aceste curți trebuie studiate odată cu întreg proiectul, amplasându-le în locurile cele mai indicate și înconjurându-le

Schema unui tip de cartier (locuințe parter + 2 etaje).

cu plantații și arbuști pentru a nu dăuna aspectului interior al incintelor de locuințe.

Am încercat în cele de mai sus să subliniez doar o parte din aspectele curente ale proiectării ansamblurilor de locuințe, arătând deficiențele realizărilor de până acum, mai ales sub aspectul compoziției arhitecturale și al organizării teritoriului. Desigur că problemele care se pun în proiectarea lor cuprind și alte aspecte de care nu s'a vorbit până acum și care sunt tot atât de importante, cum ar fi cele legate

de organizarea, industrializarea și mecanizarea șantierului, de folosirea pe o scară cât mai largă a proiectelor de blocuri tip pentru simplificarea execuției sau economie prin proiectarea ansamblurilor. Acestea necesită însă discuții ample, care nu puteau fi cuprinse în articolul de față.

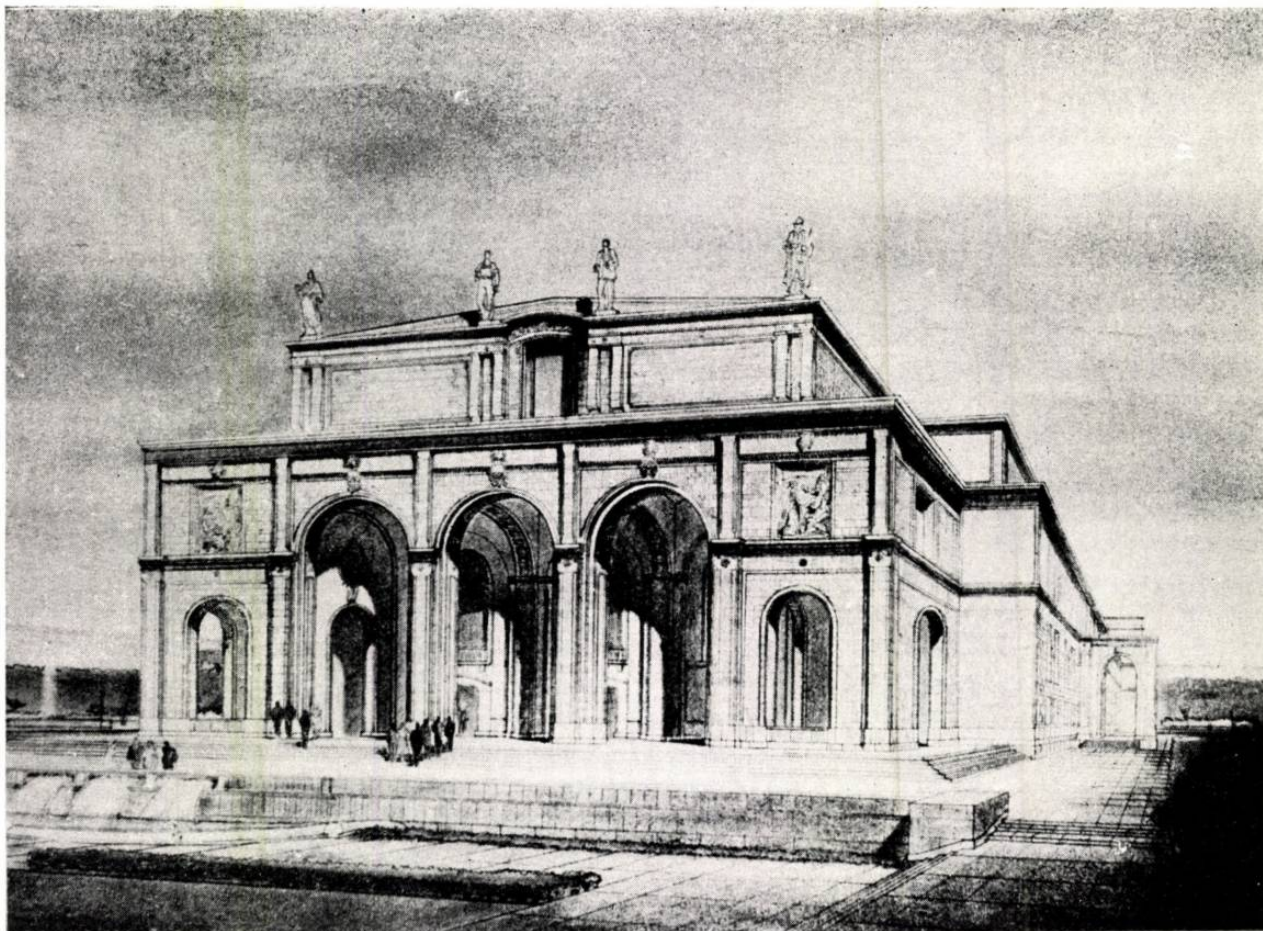
Acum când în fața noastră se pune sarcina realizării primelor orașe socialiste, orașe în care oamenii muncii să trăiască în condiții din ce în ce mai bune, orașe la realizarea cărora principiul de bază este cel al grijii pentru om, al satisfacerii nevoilor sale materiale și culturale mereu crescânde, chestiunea aprofundării problemelor de proiectare și construcție a ansamblurilor de locuințe se pune cu acuitate.

Realizarea mărețelor noastre sarcini, traducerea în viață a vastului nostru program de construcții, ne pune în față sarcina îmbunătățirii continue a proiectelor și construcțiilor noastre, pentru ca ele să corespundă din ce în ce mai mult necesităților poporului.

În problema ansamblurilor de locuințe, Uniunea Arhitecților, C.S.A.C. și toate celelalte foruri interesate vor trebui să organizeze ample discuții în jurul proiectării și construcției acestora, cu consultarea locuitorilor noilor cartiere construite.

Învățând din experiența câștigată, studiind și aprofundând realizările arhitecturii sovietice, vom putea cu siguranță să dăm oamenilor muncii ansambluri de locuințe mai bune, mai plăcute, mai frumoase.

Opera de Stat. — Perspectivă
Autor: prof. arh. O. Doicescu

Noi construcții culturale și sportive pentru oamenii muncii

Arh. B. GHEORGHIU
Director al Institutului
Proiect-București

Prin Hotărârea din Ianuarie 1953 a Consiliului de Miniștri s'au trasat sarcini pentru construirea unor clădiri și ansambluri cultural-sportive de o deosebită importanță. Aceste construcții și ansambluri, destinate să satisfacă cerințele sporite ale oamenilor muncii din Capitală, au fost date în folosință cu ocazia mării sărbători a păcii și prieteniei, cel de al IV-lea Festival al Tineretului și Studenților. Ele au constituit un cadru demn și corespunzător pentru marile manifestări ale tineretului mondial ce s'au desfășurat cu acest prilej.

Construcțiile realizate în București, proiectate și executate într'un timp extrem de scurt, sunt o nouă dovadă a forței și vitalității regimului nostru de democrație populară.

În același timp, ele demonstrează grija deosebită a Partidului și Guvernului nostru pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai și de cultură ale oamenilor muncii.

Deaceia, nu este întâmplător faptul că cele mai importante construcții realizate recent au fost amplasate tocmai în raioanele și cartierele cu o populație densă muncitorească,

cum sunt raioanele 23 August și Grivița Roșie, neglijate complet în trecut.

Sarcina de a elabora proiectele de construcție pentru aceste lucrări a revenit Institutului « Proiect-București » ai cărui proiectanți arhitecți, ingineri și tehnicieni au răspuns cu entuziasm chemării Partidului și Guvernului, întocmind proiectele la timp pentru a permite deschiderea fără întârziere a șantierelor și terminarea lucrărilor până la Festival.

În primele rânduri au stat tinerii arhitecți, care au reușit — împreună cu proiectanții mai experimentați, sprijiniți de aceștia și folosindu-se de experiența înaintatei arhitecturi sovietice — să facă noi pași înainte în creația de arhitectură din țara noastră.

Printre lucrările cele mai importante se află ansamblul parcului de cultură și sport « 23 August » (autori arh. W. Juster și ing. G. Aznavorian) care s'a realizat în raionul 23 August, pe o suprafață de cca 50 ha. Cu ocazia Festivalului, acest parc a găzduit unele din cele mai importante manifestări culturale și sportive internaționale.

Raionul 23 August, cu toată densitatea mare a populației, era complet lipsit de spații verzi, necesare recreării și sănătății oamenilor muncii.

Transformarea unor gropi și terenuri insalubre într'un frumos parc de cultură și sport contribuie în mare măsură la ridicarea acestui cartier și arată totodată preocuparea Partidului și Guvernului pentru lichidarea treptată a contrastului dintre centrul și marginea orașului.

La alegerea amplasamentului s'a ținut seama de studiile planului general de sistematizare, ce indică necesitatea de a dota regiunea de Est a orașului cu o zonă verde importantă legată către Nord, prin lacul Fundeni, cu zona lacurilor, urmând să constituie astfel, în curând, unul din cele mai frumoase ansambluri ale Capitalei.

Fiind legat de restul orașului prin artere de circulație largi și directe (b-dul Muncii, șos. Mihai Bravu, șos. Iancului și șos. Pantelimon), ansamblul are asigurată o degajare bună.

Elementul principal al compoziției este format de stadionul de 80 000 locuri, orientat cu axa mare pe direcția Nord-Sud. Pentru a realiza o perspectivă monumentală accesului dinspre b-dul Muncii, proiectanții au deplasat elipsa stadionului către Nord, frângând în același timp axul străzii Coravu în punctul format de piața circulară de intrare în parc. Celelalte elemente ale parcului sunt așezate pe un al doilea ax de compoziție, ce unește strada ing. Cristescu cu turnul de parașutism. Esplanada care constituie acest ax va fi flancată spre Nord și spre Sud — încadrând o piațetă —

de o piscină și de arena de sport, ce urmează a se realiza în etapa următoare. Perspectiva acestei esplanade se închide pe celălalt mal al lacului creat, cu teatrul în aer liber.

Spre deosebire de tratarea regulată a parcului din jurul stadionului, dictată de circulația acestuia, fosta groapă a Vergului, care s'a transformat într'un lac artificial, este rezolvată într'o soluție mai liberă, folosindu-se diferențele de nivel ale terenului.

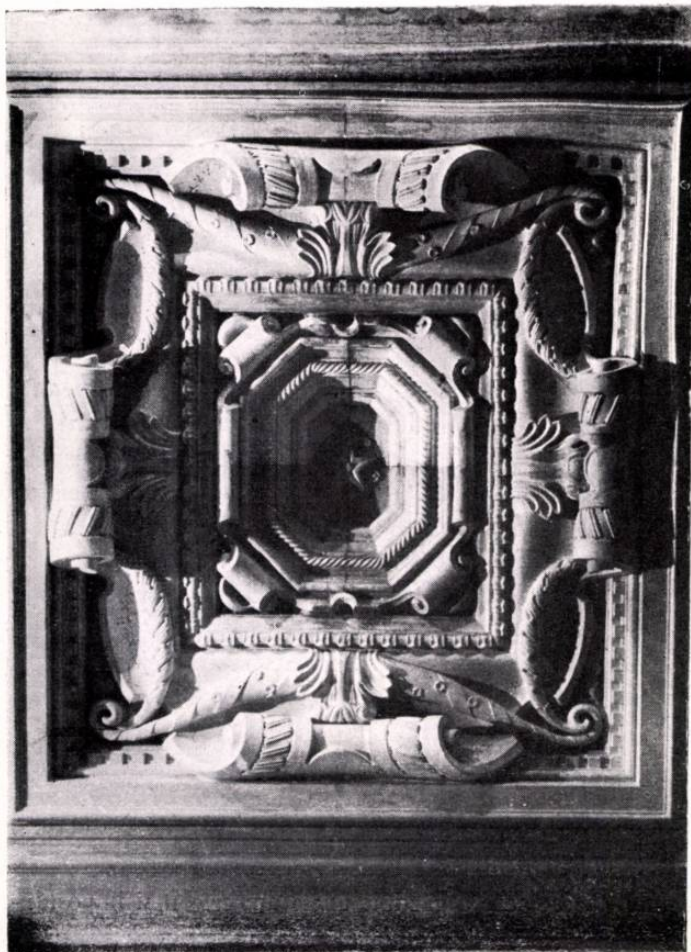
Soluția constructivă a stadionului a fost inspirată din experiența cunoscutului Stadion Chirov din Leningrad. Această soluție, care constă în realizarea tribunelor în forma unui uriaș taluz de pământ obținut prin săpătură la $-7,50$ m și umplutură la $+7,50$ m, pe care se montează gradene prefabricate, s'a impus cu atât mai mult cu cât trebuia asigurată realizarea stadionului în minimum de timp. În plus, soluția prezintă avantaje importante din punct de vedere al costului și al economisirii fierului și cimentului.

Tribunele se încarcă și se evacuează direct printr'o serie de scări pe taluzul exterior, accesibile de pe inelul de circulație dela baza acestuia.

O promenadă ce urmează a fi plantată, încoronează taluzul, oferind publicului perspectiva întregului stadion și a parcului înconjurător.

Tribuna oficială, situată la Vest, este accesibilă din str. Maior Coravu. Intrarea oficială se face printr'o curte de onoare, tratată cu portice, din care se ajunge la tribună. În fața tribunei oficiale, de cealaltă parte a stadionului, sunt prevăzute intrările sportivilor și manifestanților.

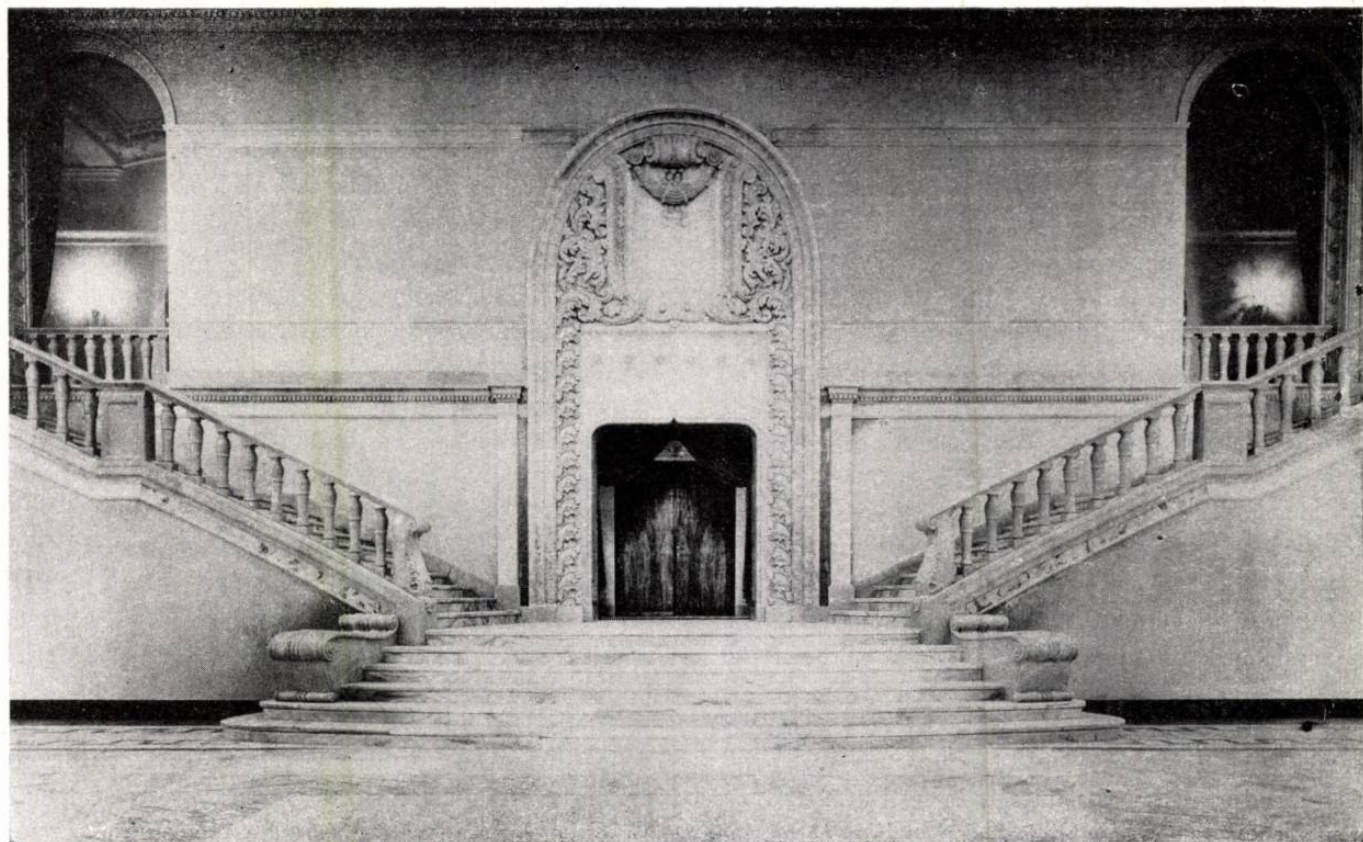
Opera de Stat
Detalii plafon

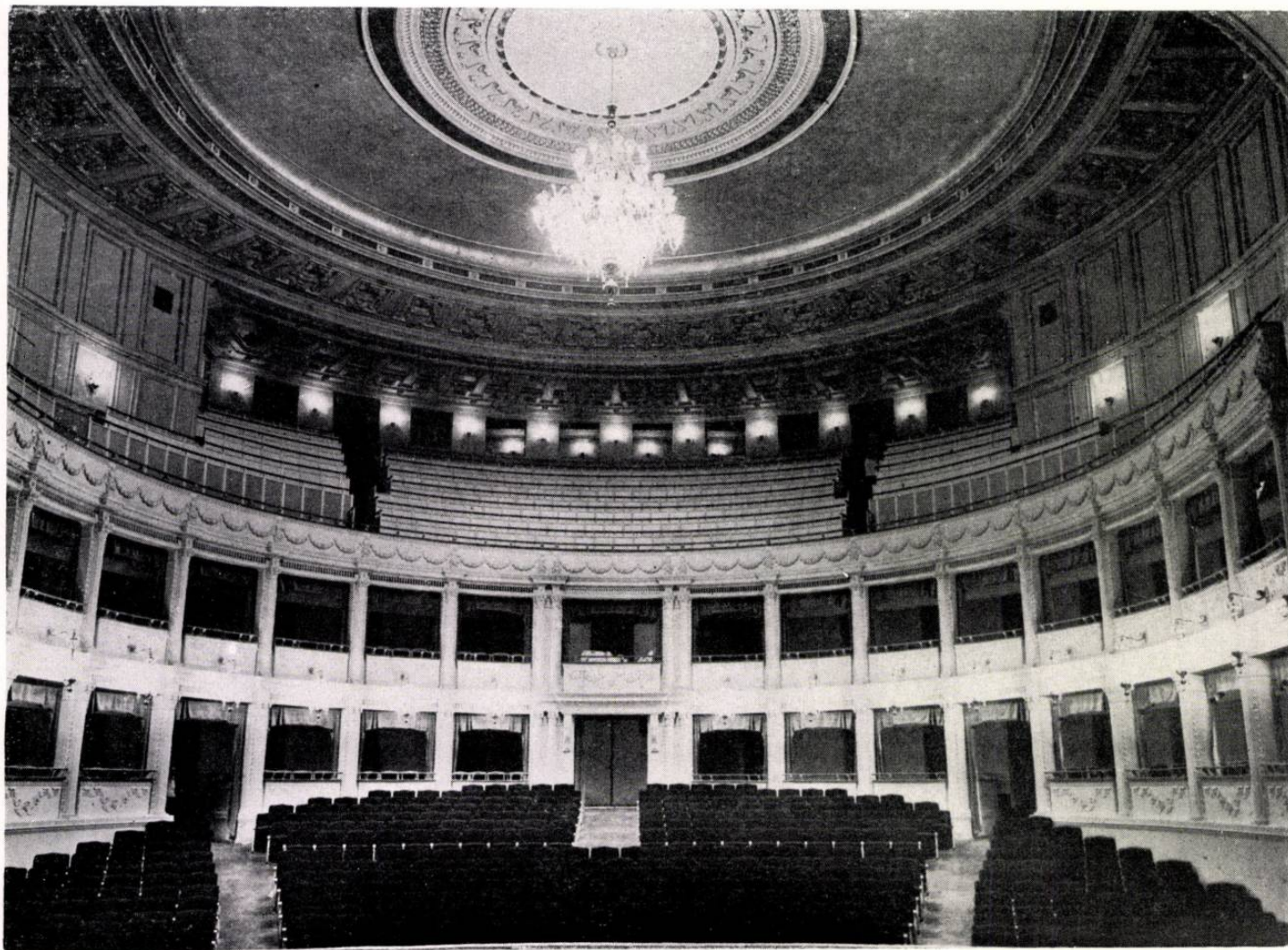

Opera de Stat
Hall

Opera de Stat
Detaliu hall

Opera de Stat
Sala de spectacol

Aceste intrări se fac prin două tuneluri care străpung taluzul și care flanchează Pavilionul Sportivilor.

Anexele necesare publicului, bufetele și grupurile sanitare s'au construit în taluzul exterior, având acces de pe inelul de circulație dela baza acestuia.

Piscina și arena de sport vor forma împreună o compoziție unitară, flancând piațeta ce se creează pe esplanada celui de al doilea ax al parcului. Amândouă se vor realiza în săpătură, arena folosind chiar o groapă existentă. Construcțiile anexe, tratate într-o arhitectură sveltă de arcade și coloane, vor completa ansamblul în cea de a doua etapă de construire a parcului.

În parcul de cultură și sport «23 August» s'a construit și *Teatrul în aer liber*, pentru spectacole de estradă având o capacitate de peste 4000 locuri.

Proiectat pe malul vestic al gropii el a fost realizat prin săparea terenului în formă de amfiteatru semicircular.

Scena largă, ce permite desfășurarea unor spectacole cu mari ansambluri, este descoperită. Anexele sale, servind numai pentru actori și depozitarea decorurilor, sunt plasate în subasamentul unui portic monumental care constituie fundalul scenei.

Ansamblul parcului este întregit în mod armonios cu elemente sculpturale care subliniază compoziția. Astfel, in-

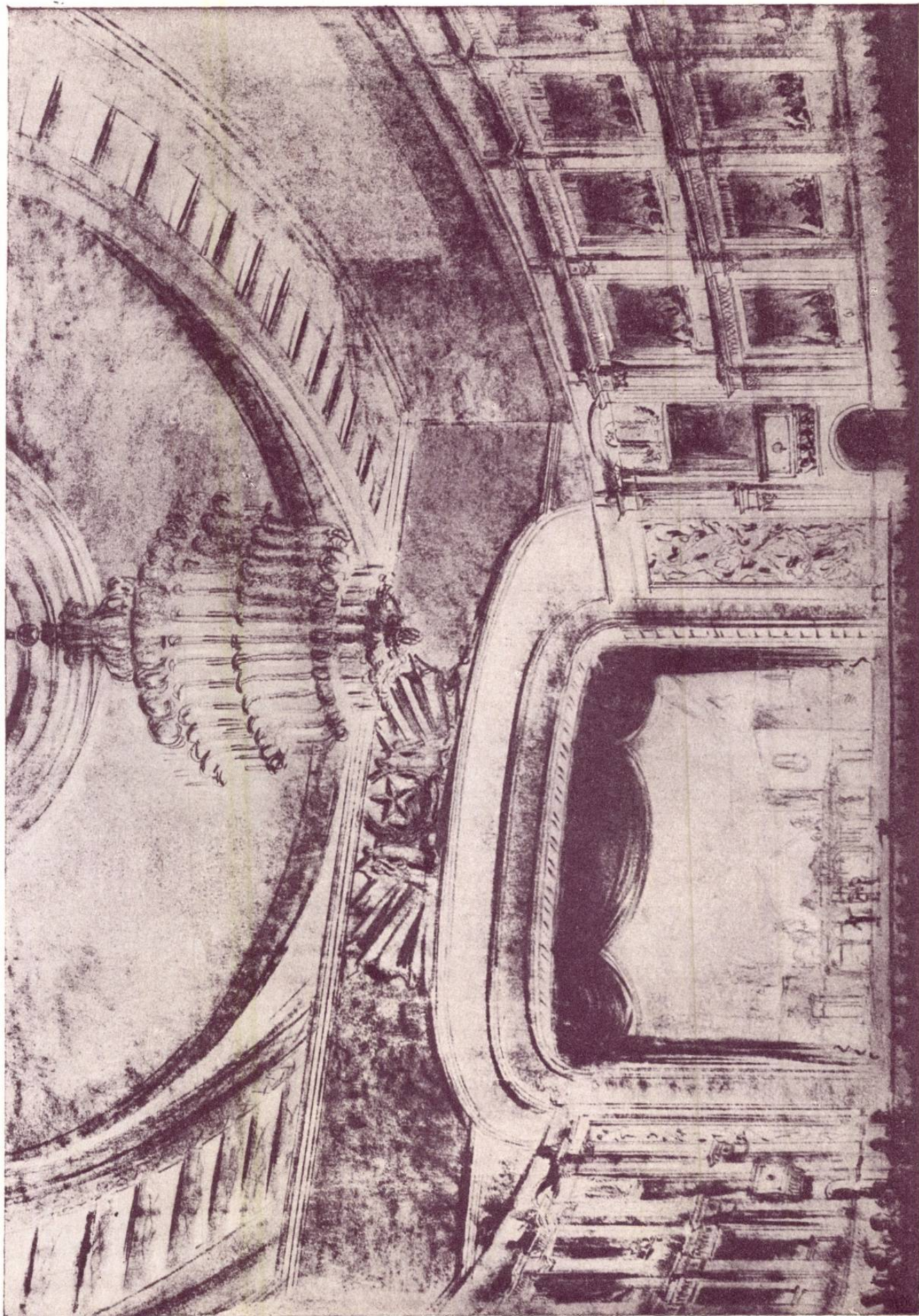
trarea publicului în stadion este accentuată prin grupuri statuare reprezentând aspecte din activitatea sportivilor.

Intrarea principală dinspre str. Maior Coravu va fi subliniată de un monument comemorativ care va exprima mărețul eveniment al eliberării țării noastre, petrecut la 23 August 1944.

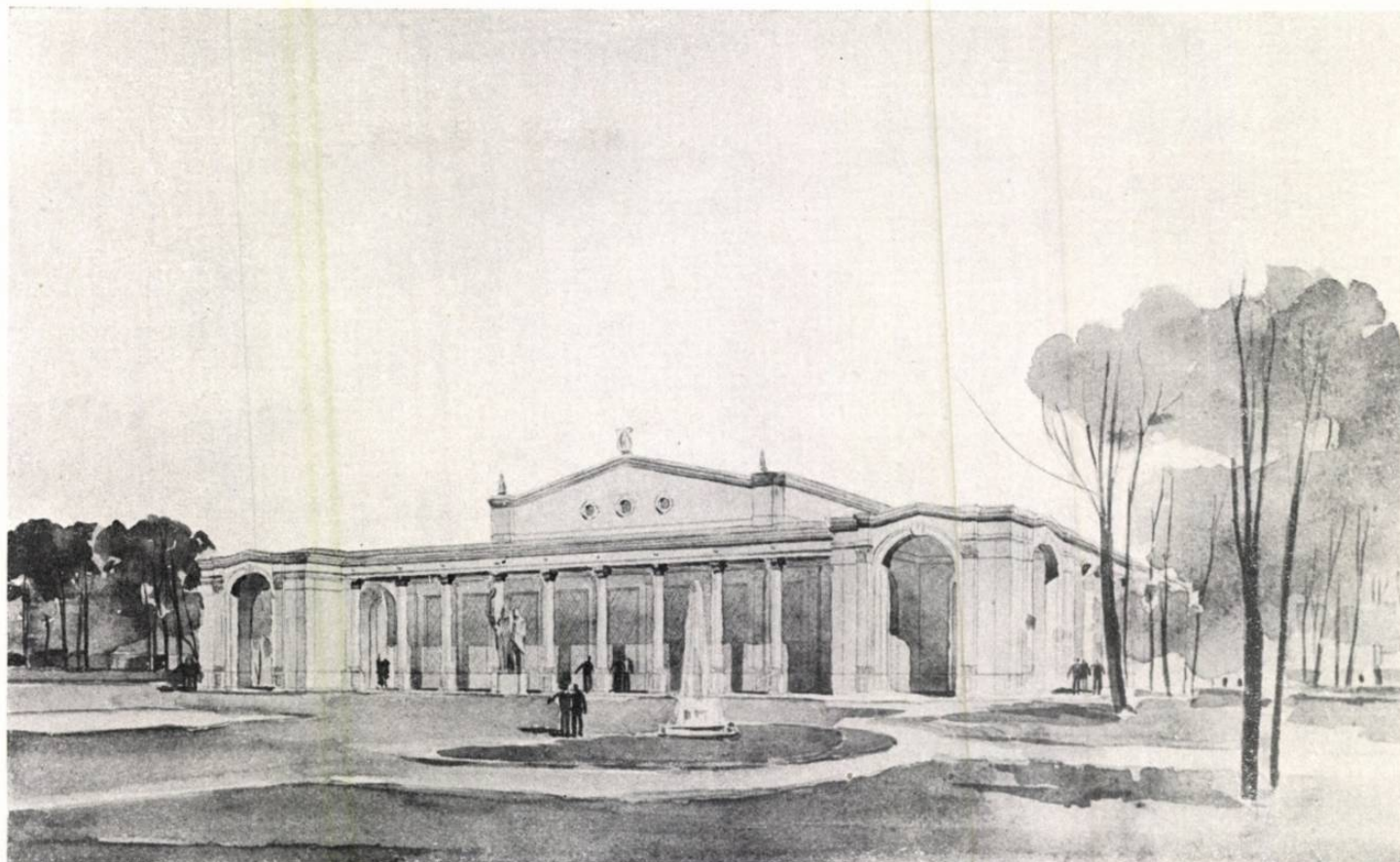
Plantațiile masive de arbori, arbuști și plante decorative, peluzele de iarbă și flori, ca și oglinzile de apă și fântânile, vor face din acest parc unul din cele mai frumoase ansambluri ale Bucureștilor.

Tratarea unitară a arhitecturii, folosirea principiilor clasice de compoziție — atât în rezolvarea ansamblului, cât și în rezolvarea fiecărui element în parte — preocuparea permanentă de a prelucra în spirit inovator elementele preluate din arhitectura noastră națională, precum și îmbinarea arhitecturii cu celelalte arte plastice și cu plantațiile, arată eforturile autorilor proiectului de a-și însuși și aplica metoda realismului socialist în creațiile de arhitectură.

Trebue, deasemenea, subliniate soluțiile tehnice date de inginerii constructori, atât în ceea ce privește tipizarea și prefabricarea la maximum a elementelor care compun construcțiile, cât și în ceea ce privește proiectul de organizare

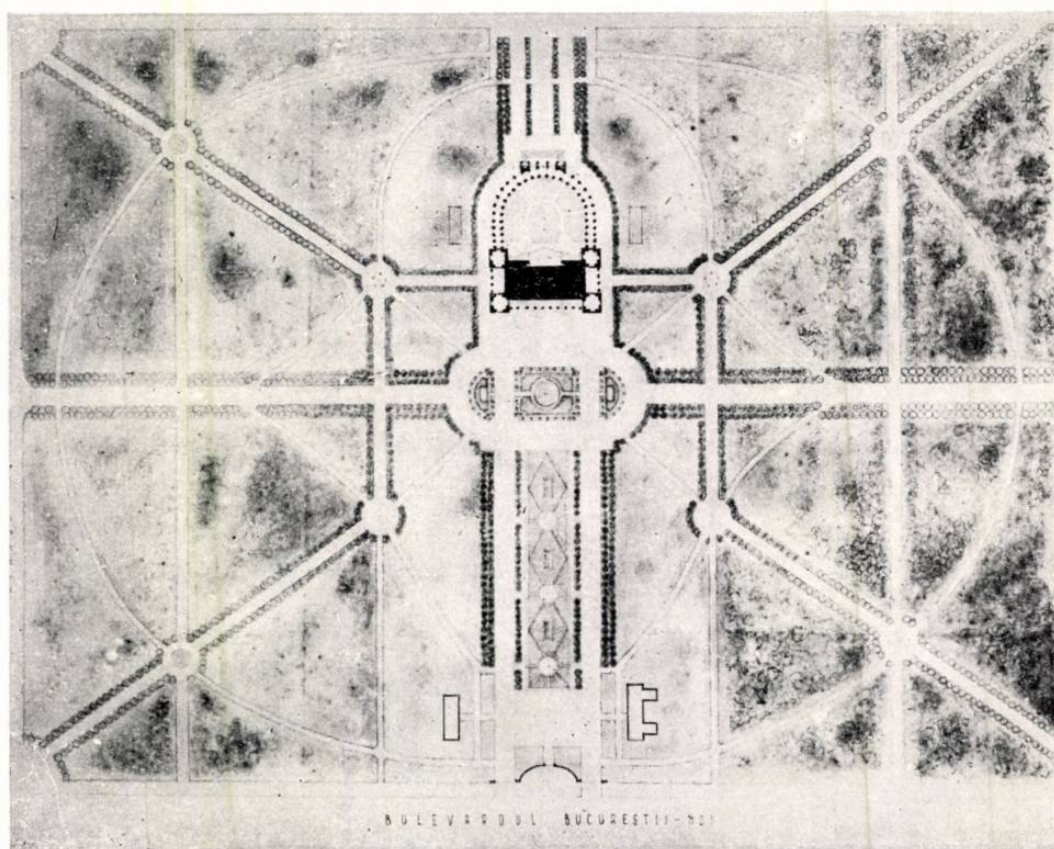

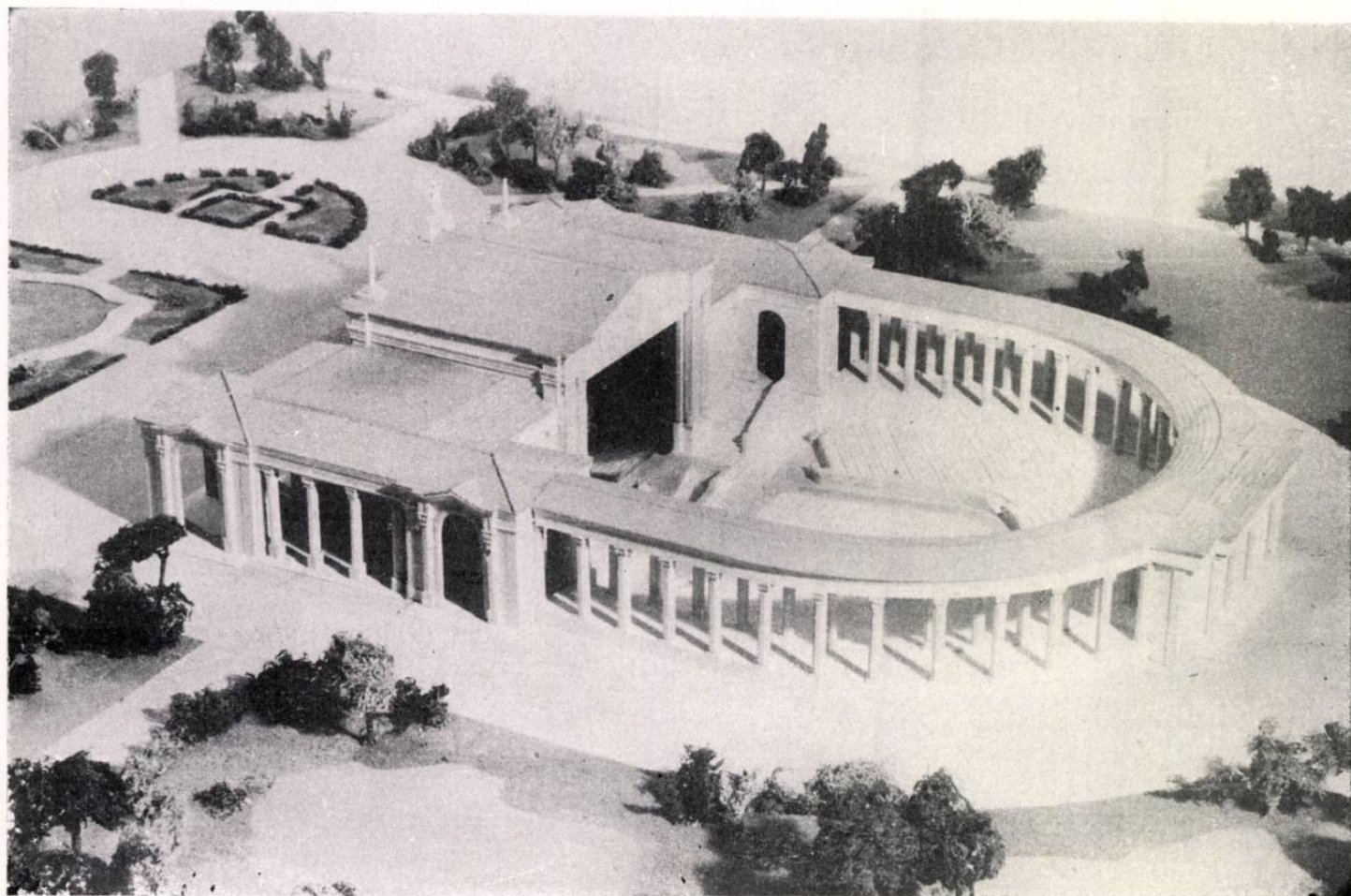
Opera de Stat — Perspectiva salii de spectacolo.

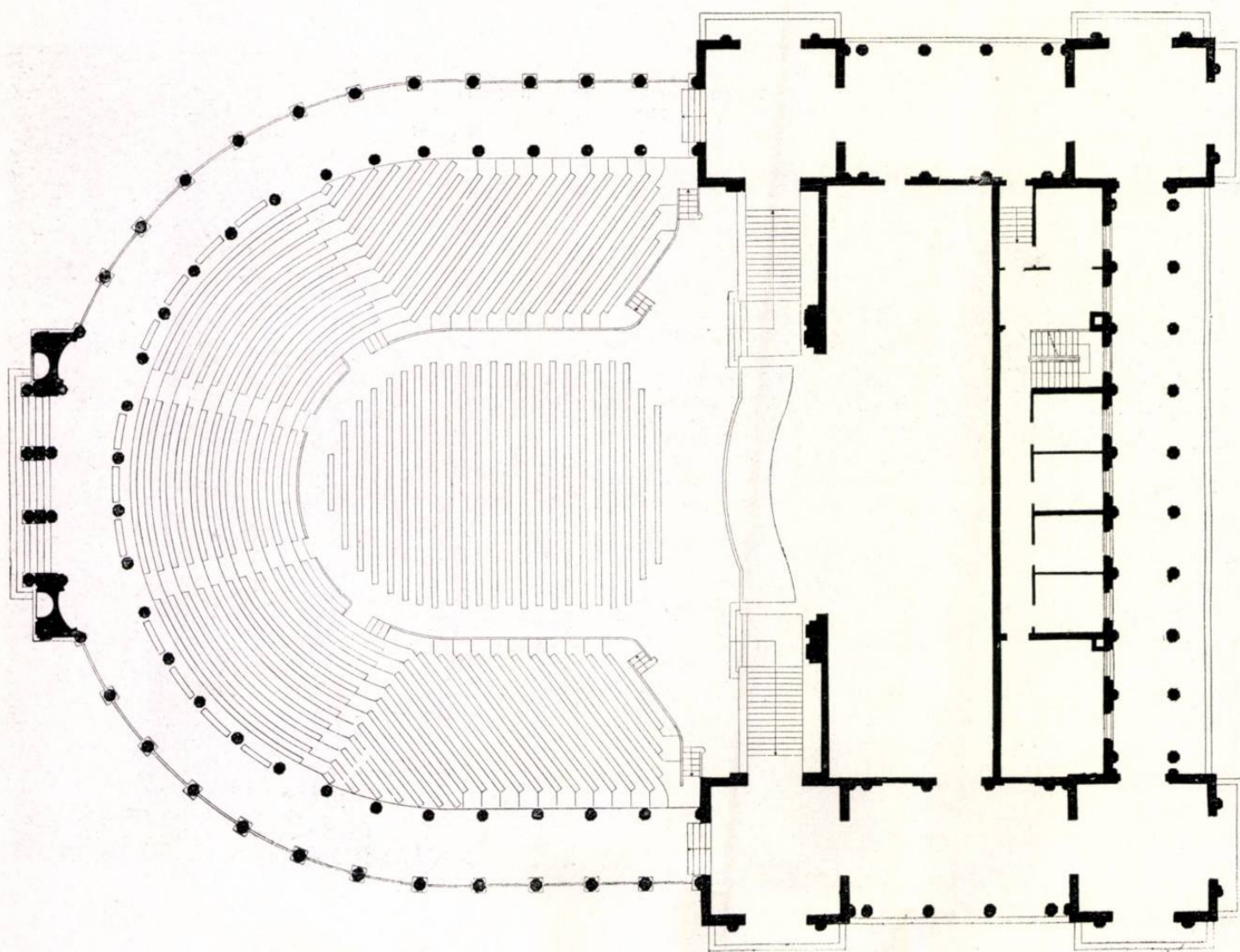
Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu » — Perspectivă
 Autor: arh. P. Miculescu; colaboratori: arh. V. Marinescu, arh. V. Agent.

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
 Plan de situație

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
 Sus: machetă. Jos: plan

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
Fațada principală

a lucrărilor. Aceste soluții au permis constructorilor să înscrie un nou succes pe drumul industrializării procesului de construcție din țara noastră.

*

Un alt exemplu de construcții și amenajări menite să contribuie la ridicarea nivelului cultural al oamenilor muncii și la înfrumusețarea orașului și care au fost realizate până la Festival, este acela din raionul Grivița Roșie.

Pe b-dul Bucureștii Noi, una din viitoarele magistrale ale Capitalei, s'a proiectat de către arhitecții Dan Bacalu, N. Porumbescu (autori) și Tr. Stănescu (coautor), un mare cinematograf.

Retras cu cca 100 m dela b-dul Bucureștii Noi și situat între străzile Nufărului și 6 Martie, cinematograful a fost studiat astfel încât să se înscrie armonios în cuartalele blocurilor de locuințe, care vor constitui fronturile magistralei.

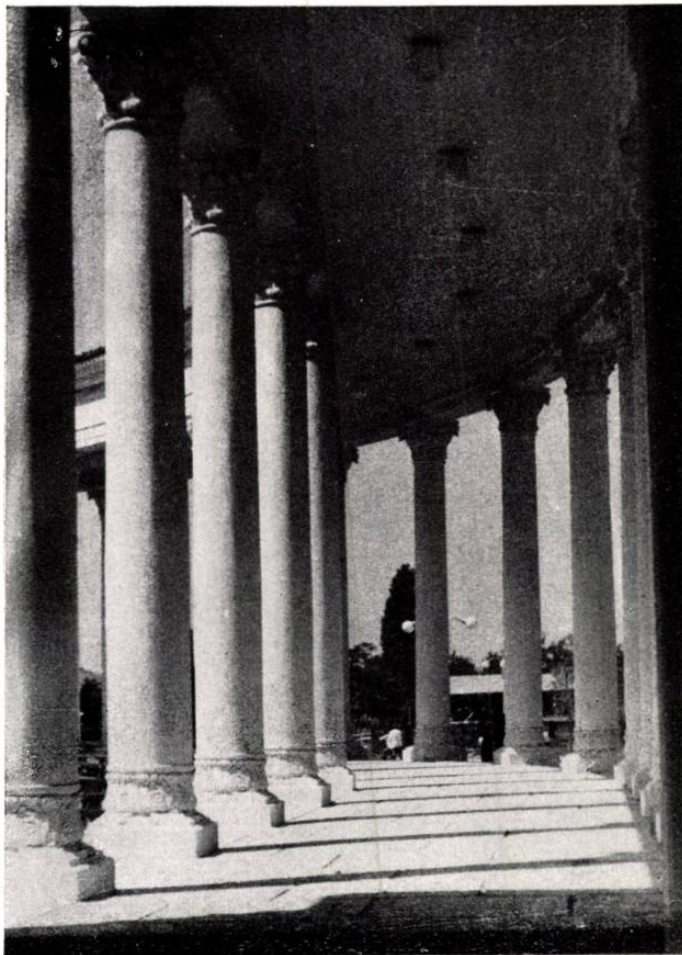
Printr'o supraînălțare ușoară a construcției față de nivelul bulevardului, proiectanții au reușit să creeze monumentului o perspectivă ascendentă favorabilă. Piațeta cinematografului ce se va realiza în etapa următoare prin construirea blocurilor de locuințe cu magazine la parter, va fi întregită de arbori și peluze de iarbă și flori, constituind astfel un cadru corespunzător acestui edificiu de cultură.

Proiectul cinematografului a fost studiat după proiectele sovietice tip, concepția programului fiind cu totul nouă pentru țara noastră: ansamblul este compus din două săli, sala mare de proiecții cinematografice și un mare foyer având o scenă pentru spectacole de estradă pentru publicul care așteaptă să intre în sala cinematografului.

Sala spectacolelor de estradă este flancată de două săli: un bufet și o sală de lectură, prevăzută cu bibliotecă, mese de șah, etc.

Pentru prima dată s'a construit la noi în țară un astfel de edificiu, după un program socialist, care are în vedere în primul rând folosirea din plin a timpului liber al oamenilor

Teatrul în aer liber « Nicolae Bălcescu »
Detaliu colonadă

muncii — pentru ridicarea nivelului lor cultural — iar nici-decum specularea unei săli de spectacol, ca în țările capitaliste.

Pentru a asigura construcției un volum monumental, precum și pentru a realiza o soluție economică, proiectanții au plasat sălile pe două nivele, sala de proiecție suprapunându-se peste sala spectacolelor de estradă. Volumul astfel obținut este echilibrat și se înscrie armonios în spațiu.

Intrarea se face printr'un portic în vestibulul caselor de bilete, ușor accesibile publicului. Urmează sala spectacolelor de estradă flancată lateral de galeriile care conduc — în sens longitudinal — la scările de acces la etaj, și — transversal — la sala de lectură și la bufet.

Prin două scări, publicul ajunge în galeriile de degajare ale sălii de proiecție, de unde, prin accese laterale, pătrunde în sală. Aceasta, având o capacitate de 800 locuri, este bine proporționată, iar pardoseala în pantă frântă asigură o bună vizibilitate.

Construcția a fost executată pe ziduri purtătoare consolidate cu unele piese de rigidizare, planșeele realizându-se din grânzi turnate și corpuri de umplutură prefabricate.

Construcția este prevăzută parțial cu instalație de încălzire centrală și cu instalație de aer condiționat. Deasem-

nea, s'au luat măsurile necesare pentru asigurarea unor condiții acustice optime.

La porticul de intrare, proiectanții au încercat să rezolve o problemă dificilă, izbutind să transpună elemente preluate din arhitectura națională la scara monumentală cerută de amploarea acestui edificiu.

Interioarele sunt tratate prin îmbogățirea succesivă a decorației, pentru a produce asupra publicului un efect crescând, ce culminează prin arhitectura sălii de proiecție. Pereții acestei săli sunt bogat decorați cu elemente florale.

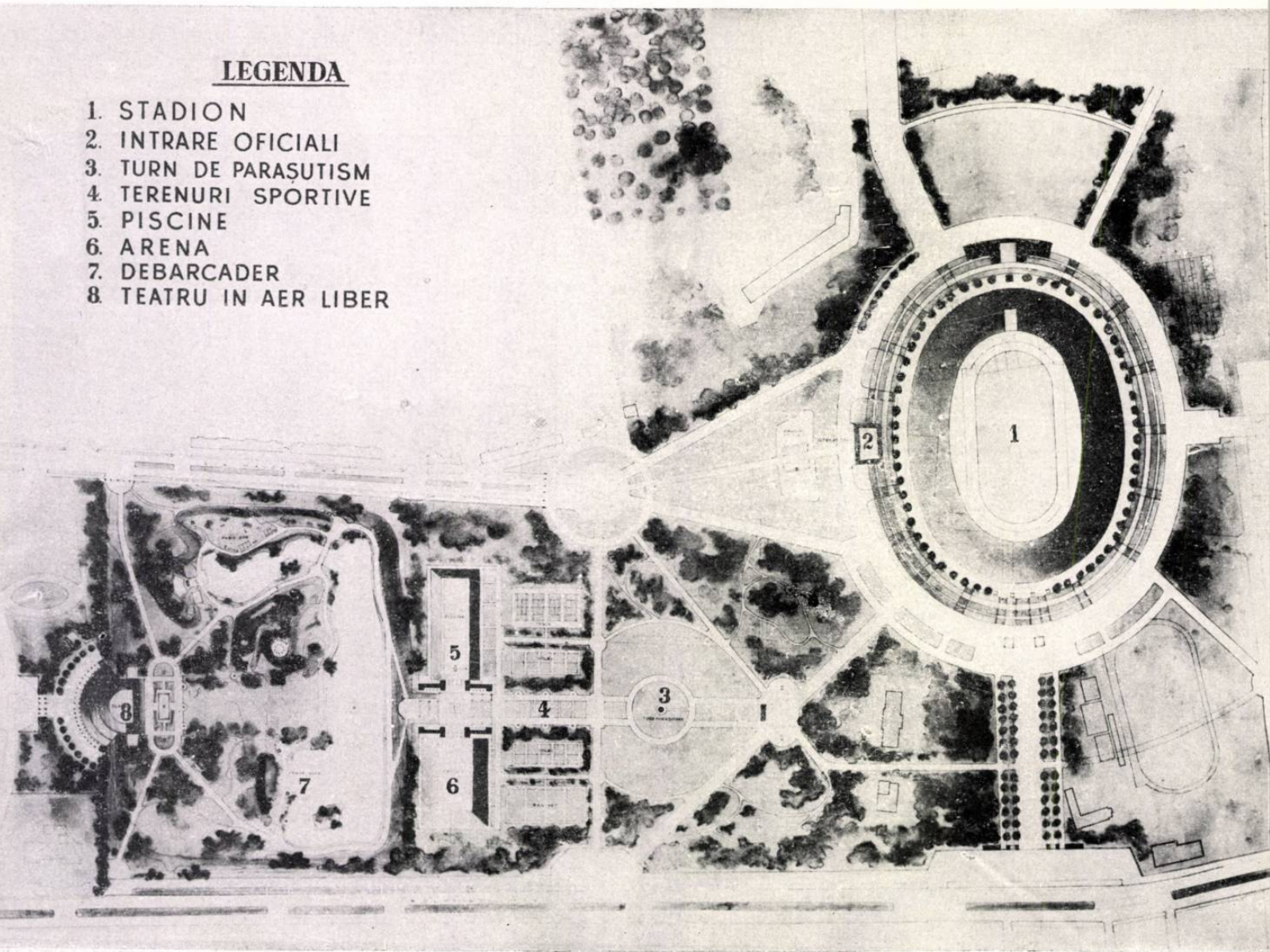
Atenția deosebită acordată de proiectanți alegerii materialelor de finisaj, armonizării mobilierului și a candelabrelor cu ansamblul decorațiilor, precum și colaborării permanente și active cu artiștii plastici și constructori de pe șantier, au creat condiții favorabile ca lucrarea să se situeze printre cele mai reușite monumente realizate în București în ultimul timp.

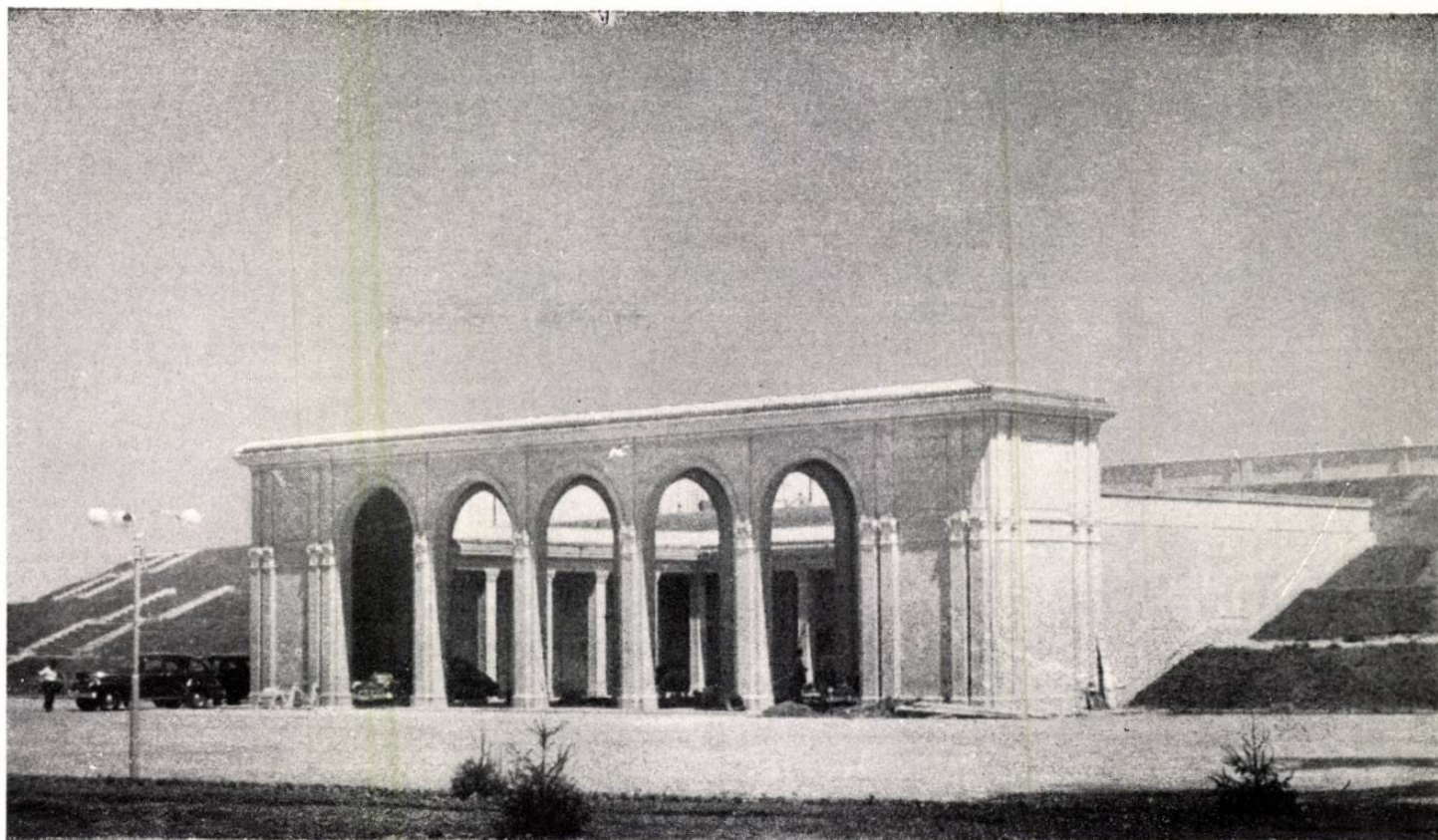
Tot pe b-dul Bucureștii Noi, în parcul N. Bălcescu, s'a executat un teatru în aer liber proiectat de arh. P. Miculescu, (autor), și arhitecții V. Marinescu și V. Agent. (colaboratori). Amplasamentul a fost ales în axul principal al parcului, la o distanță de circa 200 m de bulevard. Peluza de iarbă și flori, flancată de două alei ce urmează a fi plantate

Complexul de cultură și sport « 23 August ». — Plan de ansamblu
Autori: arh. W. Juster, ing. G. Aznavorian.

LEGENDA

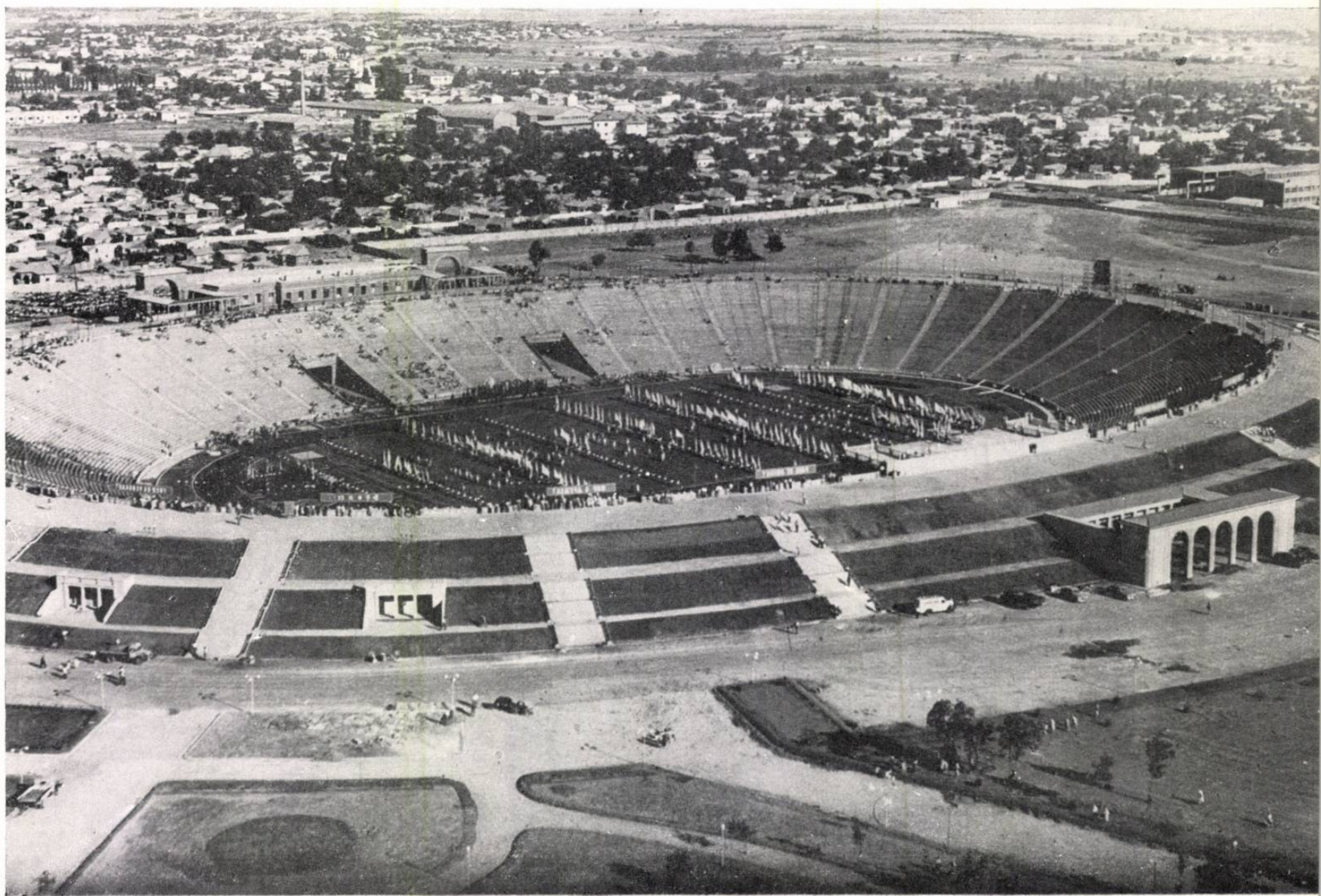
1. STADION
2. INTRARE OFICIALI
3. TURN DE PARASUTISM
4. TERENURI SPORTIVE
5. PISCINE
6. ARENA
7. DEBARCADER
8. TEATRU IN AER LIBER

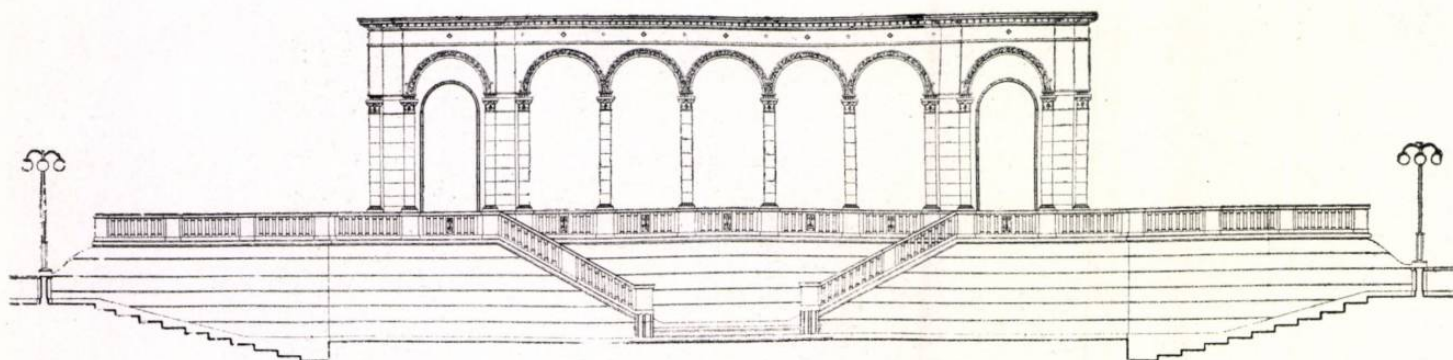

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Stadionul — intrarea oficială

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Stadionul.

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Secțiune prin Teatrul în aer liber.

cu arbori înalți, creează dinspre bulevard o perspectivă lungă care se încheie cu volumul teatrului.

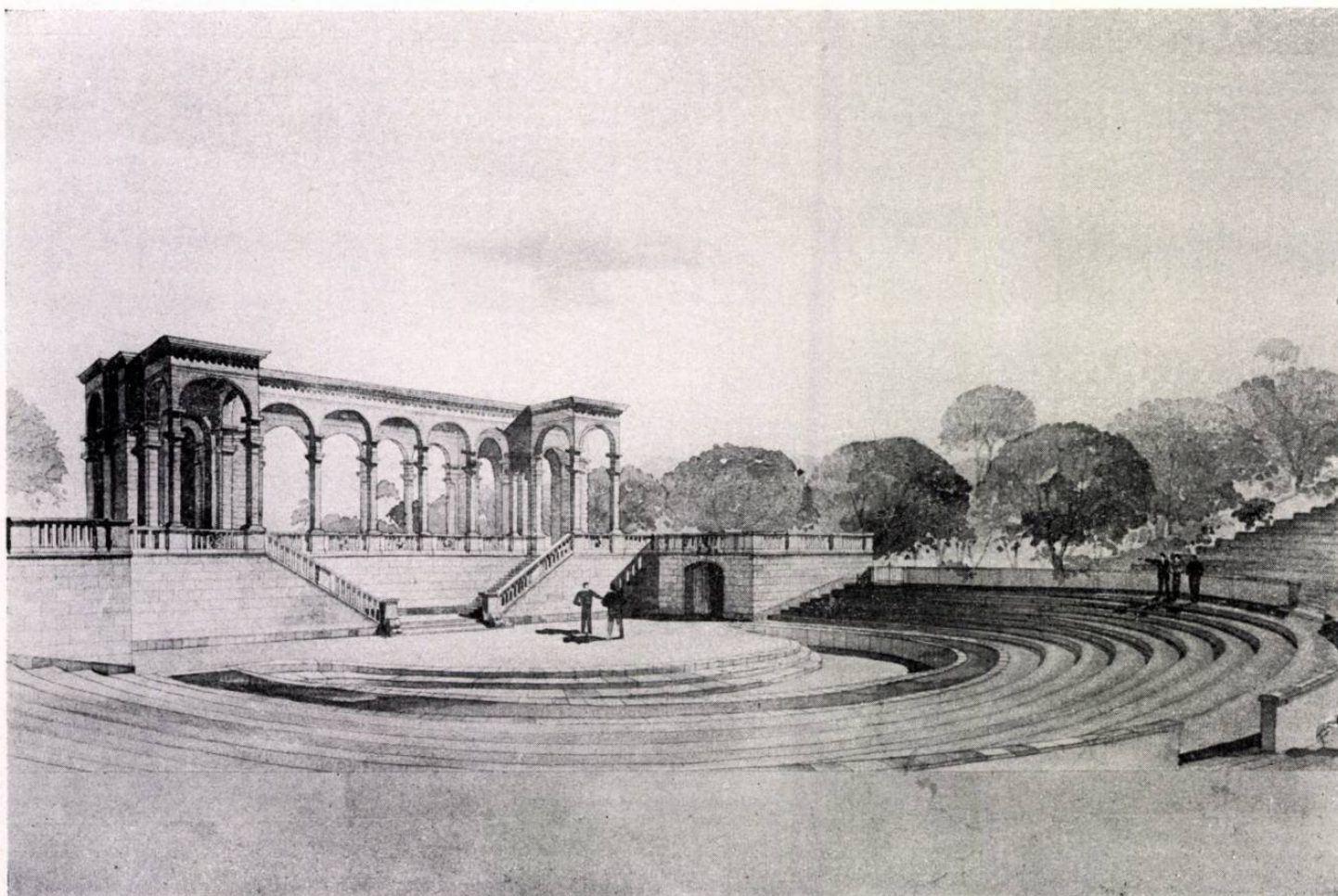
Orientarea teatrului a pus proiectanților probleme dificile de compoziție.

Plasarea corpului scenei și a anexelor acesteia în fațada principală a constituit o dificultate, pe care proiectanții au rezolvat-o însă cu succes. Tratarea acestei fațade cu un portic monumental, care leagă formele și volumele corpului scenei, precum și încadrarea fațadei cu cele două pavilioane pentru accesul publicului, au transformat dificultatea inițială într-o rezolvare reușită.

Proiectanții au dat amfiteatrului o formă circulară cu gradene concentrice. Amfiteatrul are o capacitate de 2000 locuri și este încoronat cu un portic care constituie și foyerul teatrului, servind în același timp ca adăpost în caz de ploaie. Scena acoperită este prevăzută cu toate instalațiile și anexele necesare desfășurării spectacolelor de teatru și diferitelor reprezentații artistice.

Sistemul constructiv este realizat din zidărie purtătoare și planșee din elemente prefabricate de beton armat. Gradele se sprijină pe țărui prefabricați din beton slab armat care sunt montați prin forarea locașului și prin betonare.

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Perspectiva Teatrului în aer liber.

Complexul de cultură și sport « 23 August »
Teatrul în aer liber — Detaliu scenă.

Teatrul în aer liber, prin volumul său echilibrat și prin tratarea armonioasă a detaliilor — inspirate din arhitectura națională — constituie un element bine înscris în ansamblul parcului și care-i ridică în același timp valoarea sa arhitectonică.

În piațeta creată în fața teatrului va fi așezată statuia marelui revoluționar democrat N. Bălcescu, al cărui nume îl poartă întreg ansamblul.

*

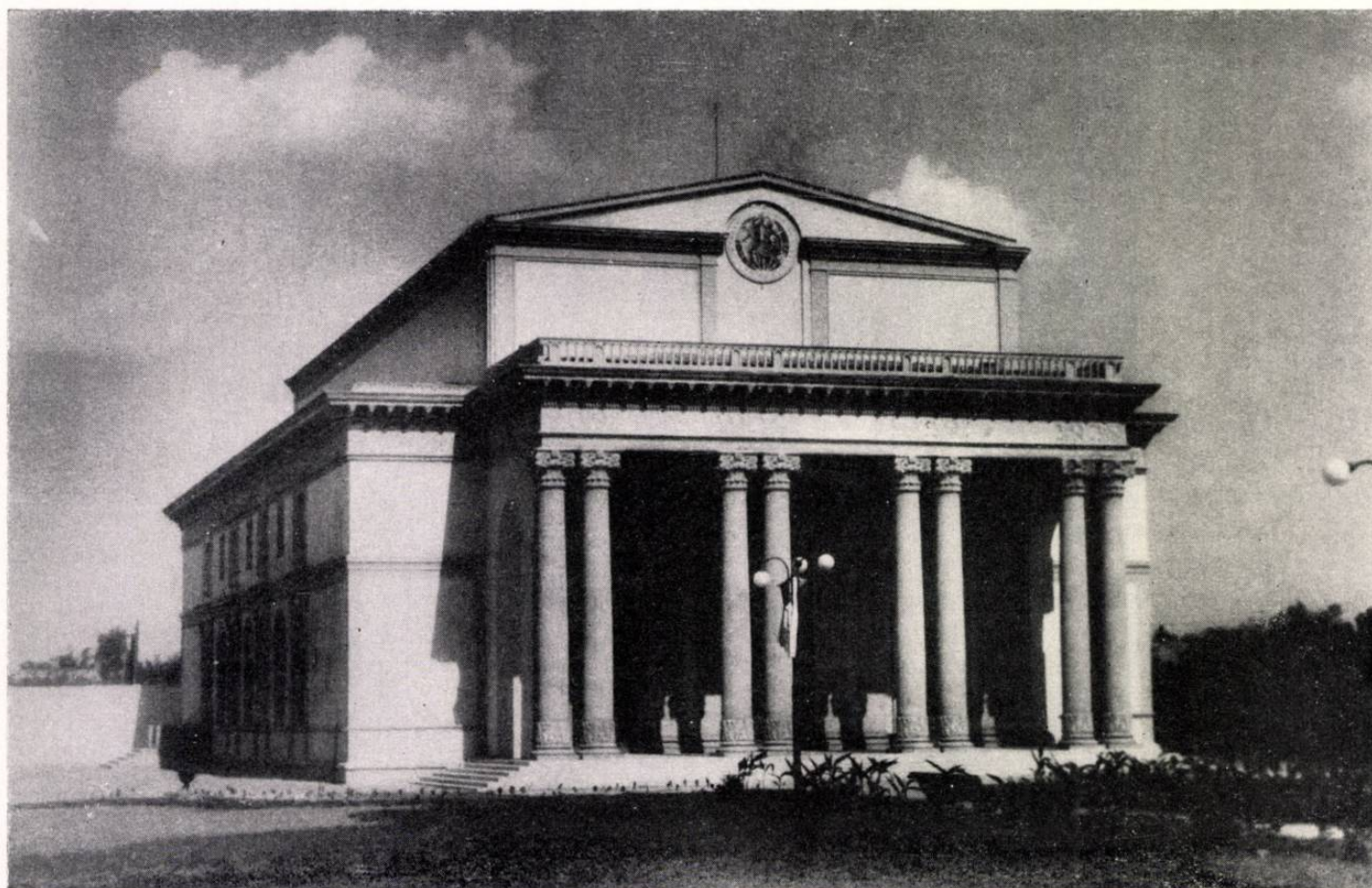
Prin munca entuziastă a muncitorilor, tehnicienilor și proiectanților au fost terminate înainte de termen, în cinstea Festivalului, o serie de construcții importante, cum sunt: aripa stângă a Muzeului R. P. R. (spre str. Știrbey Vodă), construcțiile din Piața Uni-

versității, localul P.T.T. din b-dul Ilie Pintilie, locuințe, restaurante, etc.

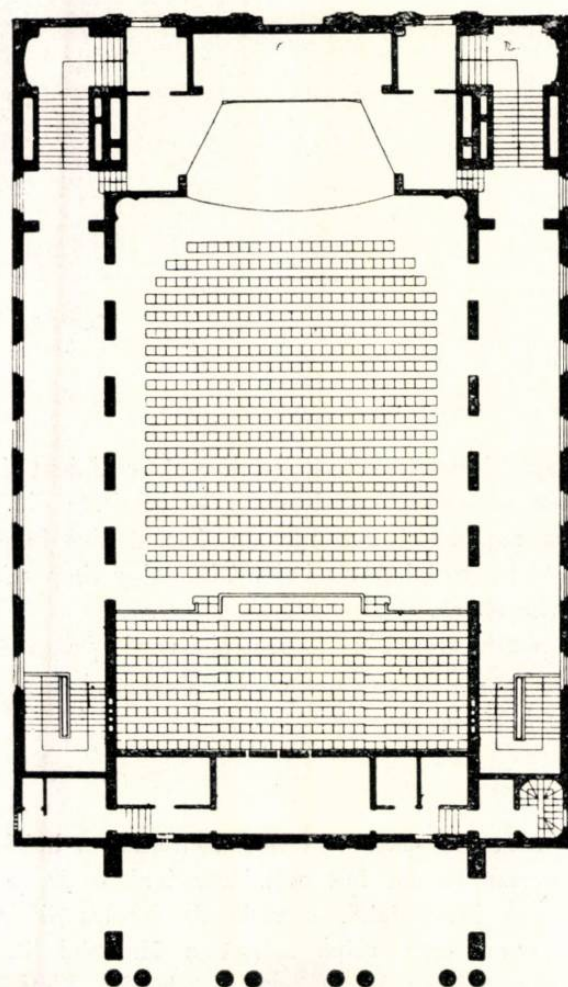
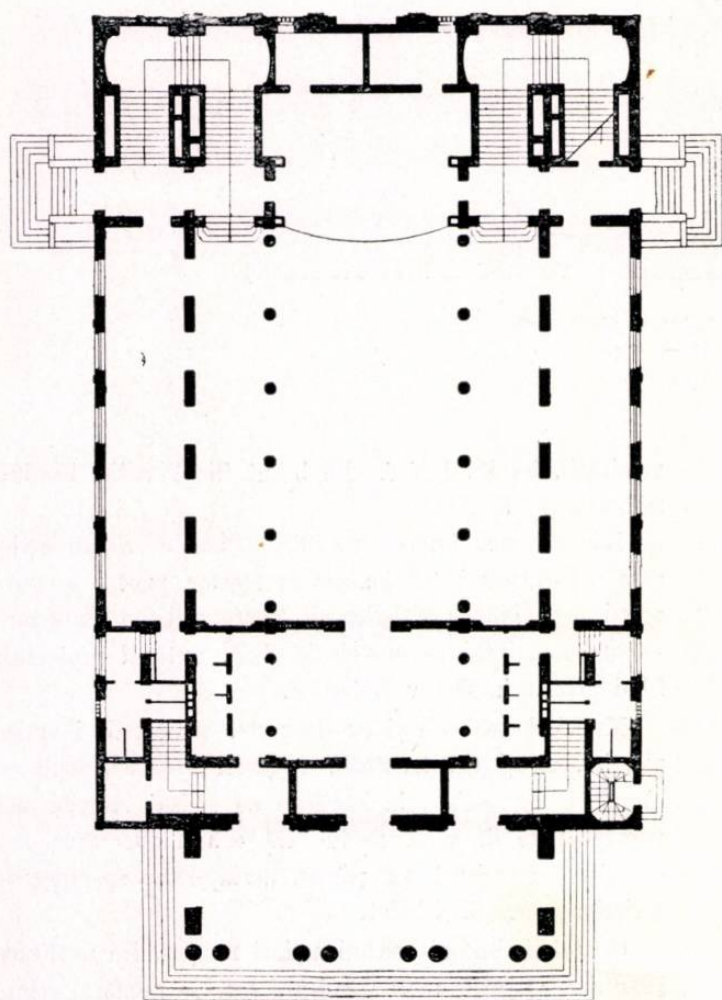
Dar cea mai importantă dintre aceste construcții — care a fost terminată înainte de termen pentru a putea primi ansamblurile artistice ale tineretului din toate țările — este noul local al Operei de Stat, autorul proiectului fiind prof. arh. Octav Doicescu.

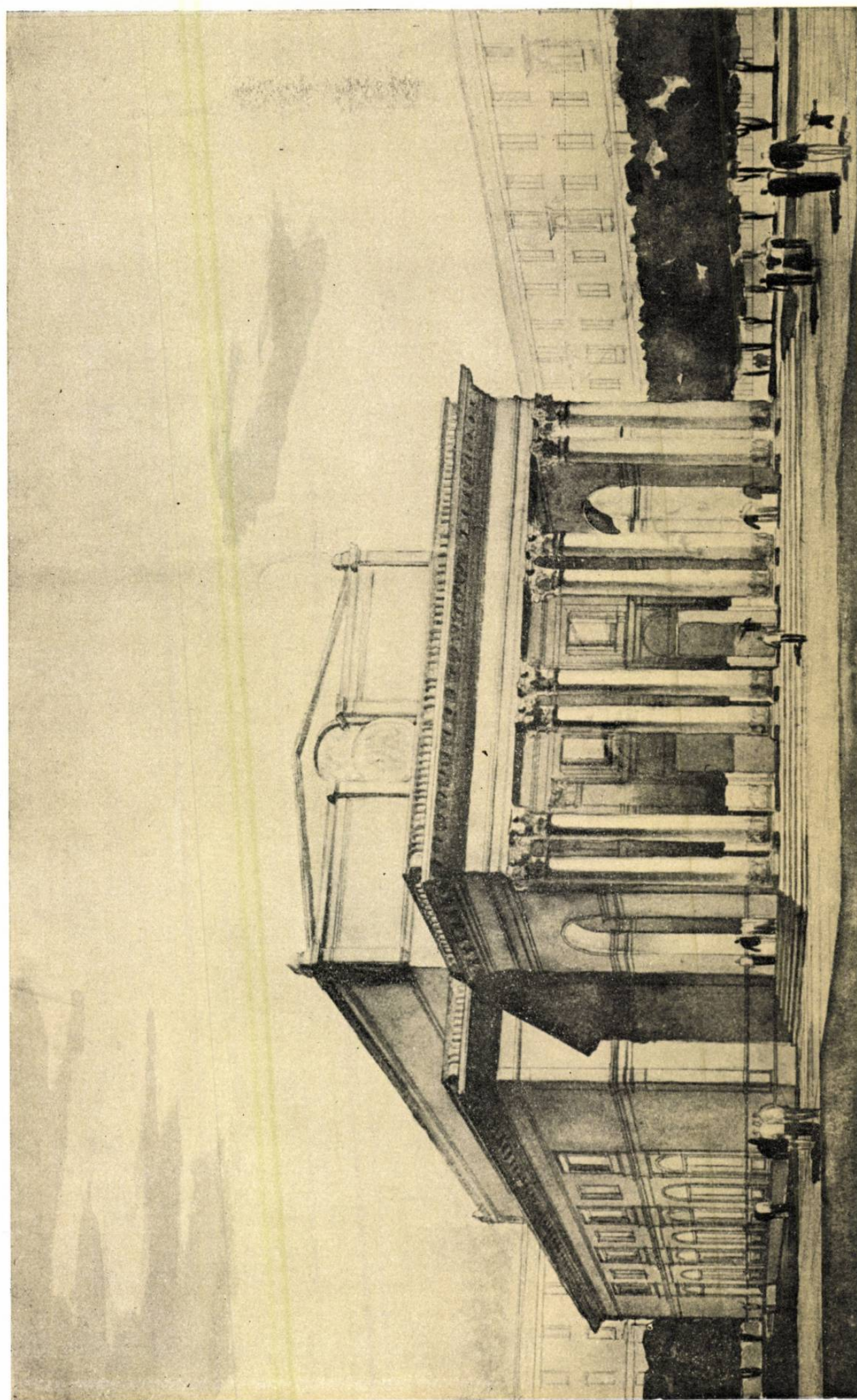
Muncind neobosit și cu dragoste, arhitecții și artiștii plastici, ca și constructorii, meșterii ipsosari, sculptori, tâmplari, au realizat în lucrările de finisaj interior adevărate opere de artă, ce încântă ochiul spectatorilor și constituie un cadru bogat pentru desfășurarea spectacolelor artistice de operă și balet.

Cadrul limitat al acestui articol nu permite analizarea acestui edificiu de artă și cultură care se numără printre

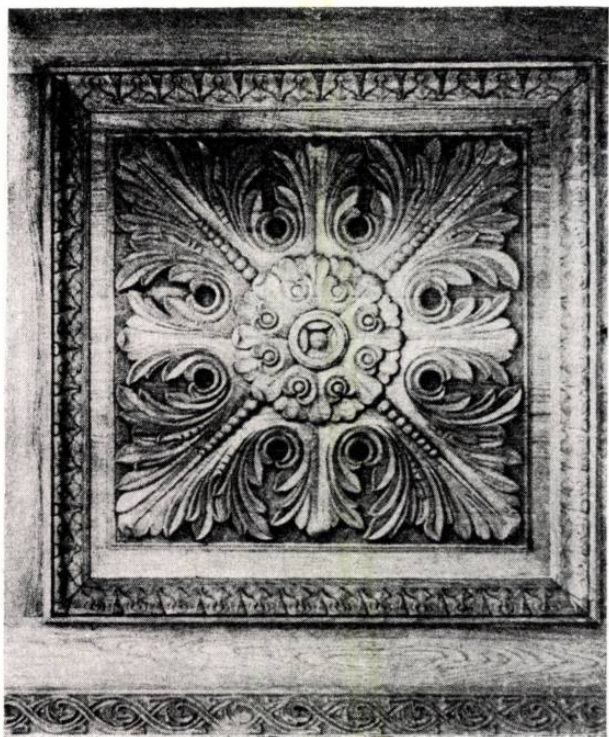

Cinematograful « Grivița Roșie »
 Sus: vedere generală Jos: planuri

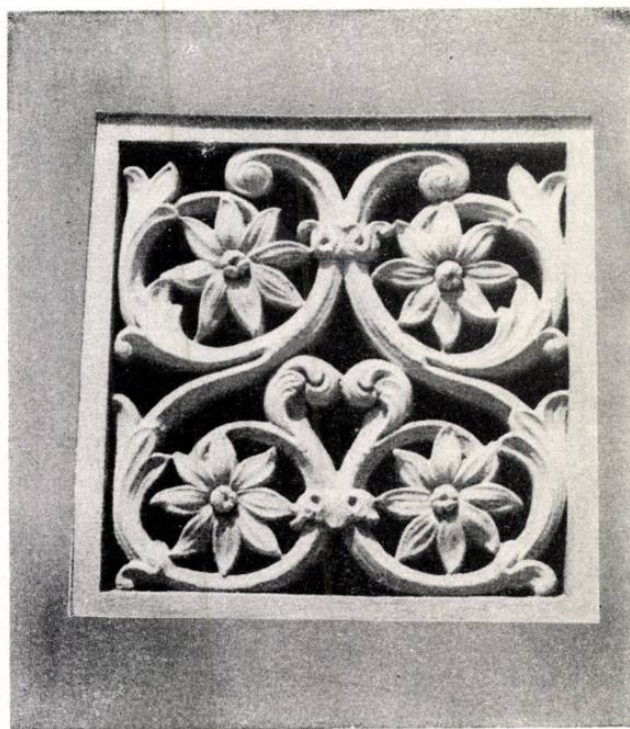

Cinematograful « Grivița Roșie » — Perspectivă
Autori: arh. D. Bazaș, arh. N. Porumbescu, coautor: arh. Tr. Stănescu

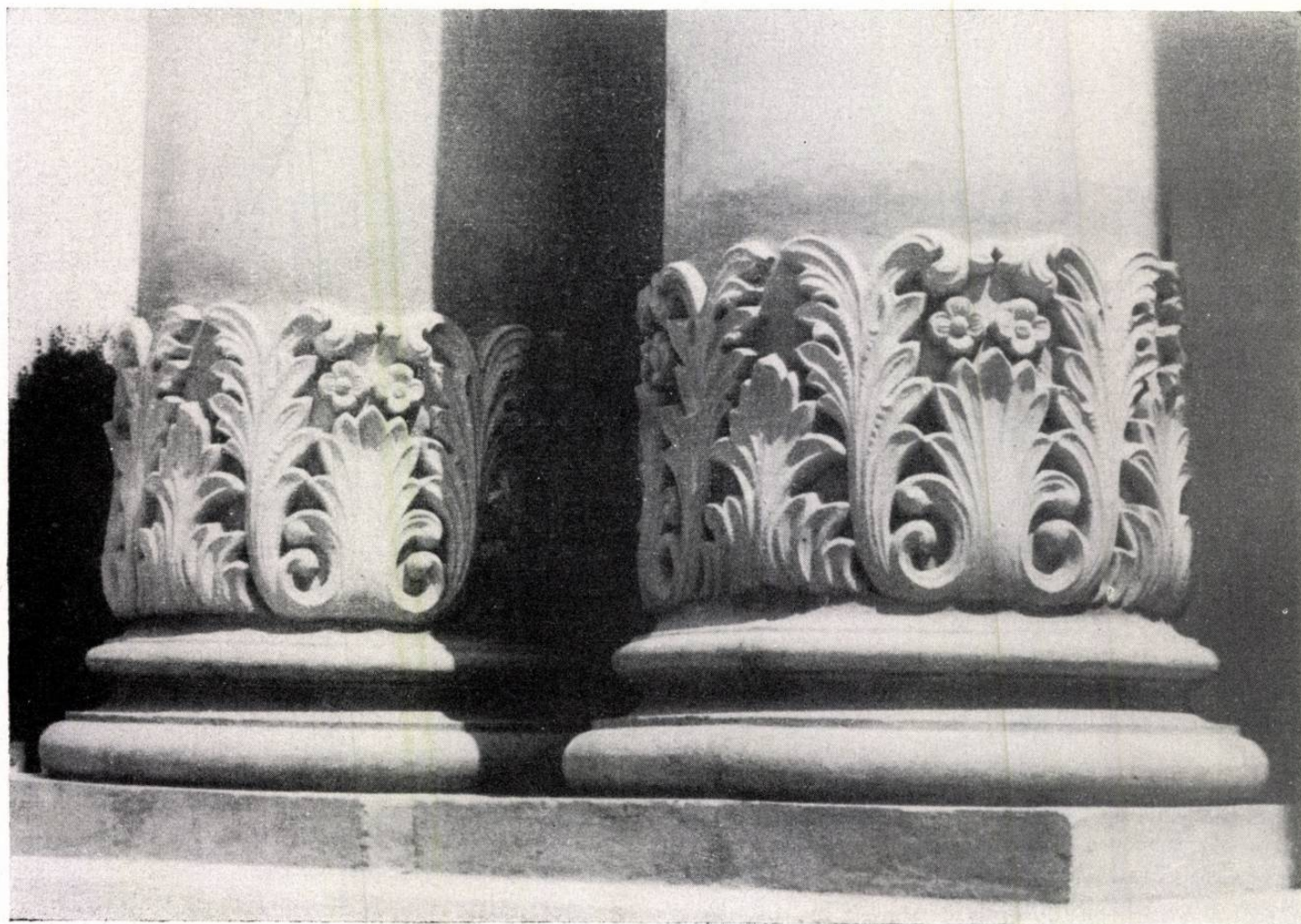

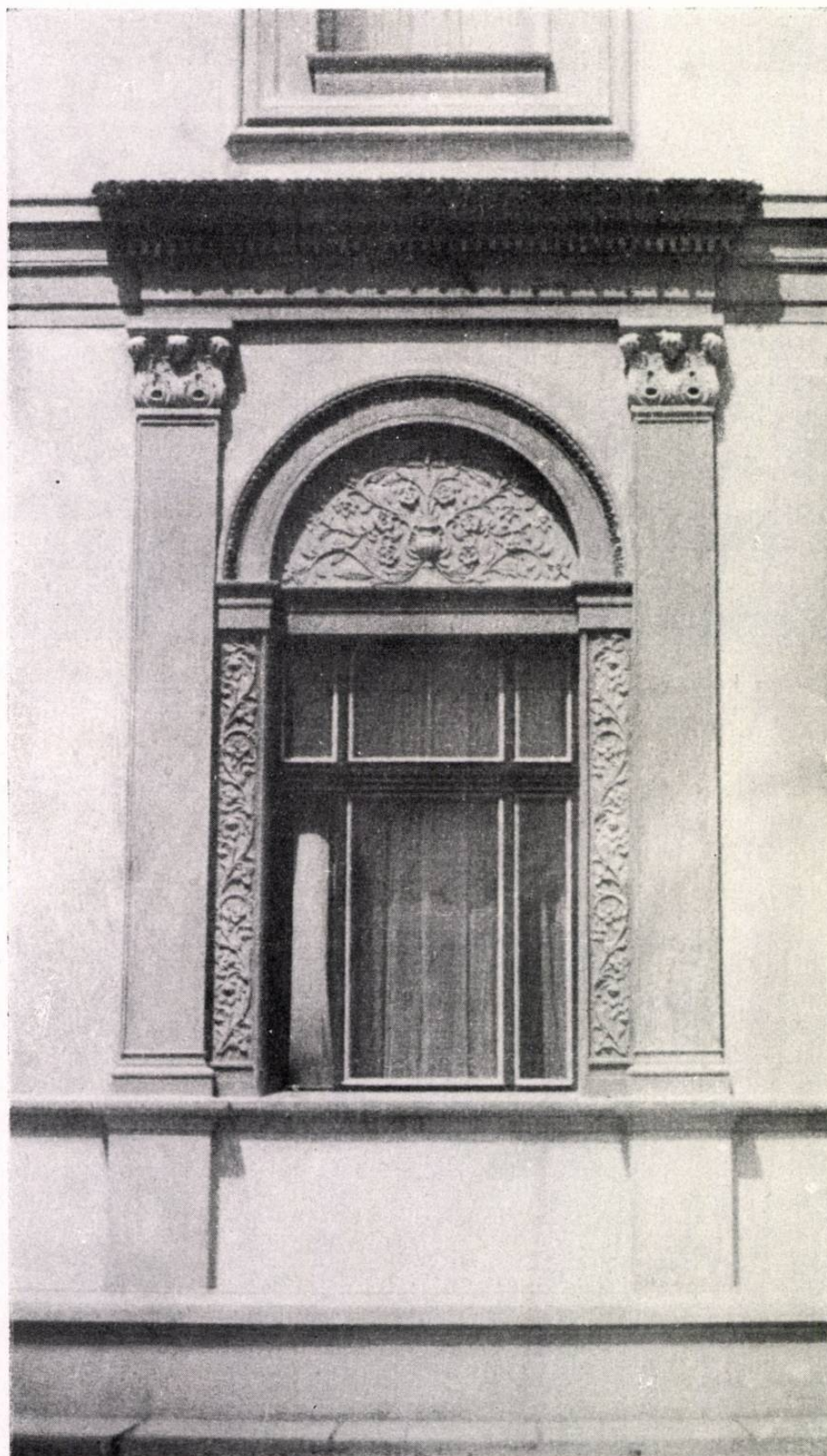
Cinematograful «Grivița Roșie»
Detaliu — ușa de intrare

Cinematograful «Grivița Roșie»
Detaliu — trafor

Cinematograful «Grivița Roșie»
Detaliu — baze coloane

Cinematograful « Grivița Roșie »
Detaliu — fațada laterală.

cele mai de valoare creații de arhitectură realizate în ultimii ani în țara noastră.

*

Munca entuziastă a miilor de tineri brigadieri, care au lucrat zi și noapte cu avânt și dragoste, a făcut ca — înainte de termenele fixate — Capitala patriei noastre să se îmbogățească cu noi edificii cultural-sportive, menite să contribuie

la satisfacerea nevoilor culturale mereu crescânde ale oamenilor muncii.

Aceste construcții — devenite repede cunoscute de cetățenii Capitalei — au fost vizitate de zeci de mii de spectatori cu ocazia spectacolelor artistice ale Festivalului.

Ele constituie realizări importante din punct de vedere al creației de arhitectură și vor trebui discutate și analizate în cadrul ședințelor de creație ale Uniunii Arhitecților.

Palatul Cultural din Reșița — Perspectivă

Cu privire la proiectul Palatului Cultural din Reșița

Arh. A. MOISESCU

Din ce în ce mai multe construcții, menite să contribuie la ridicarea nivelului de viață materială și culturală a poporului, se construiesc în toate colțurile patriei noastre.

Pentru a satisface setea de cultură a oamenilor muncii și a contribui la educarea lor comunistă, s'a început la Reșița construirea unui important palat cultural, ce se realizează după un proiect întocmit în anul 1949 de un colectiv compus din arhitecții T. Niga, T. Iconomu și St. Catina.

În această clădire importantă care va fi dată în curând în folosință, se va desfășura activitatea culturală a muncitorilor din Reșița.

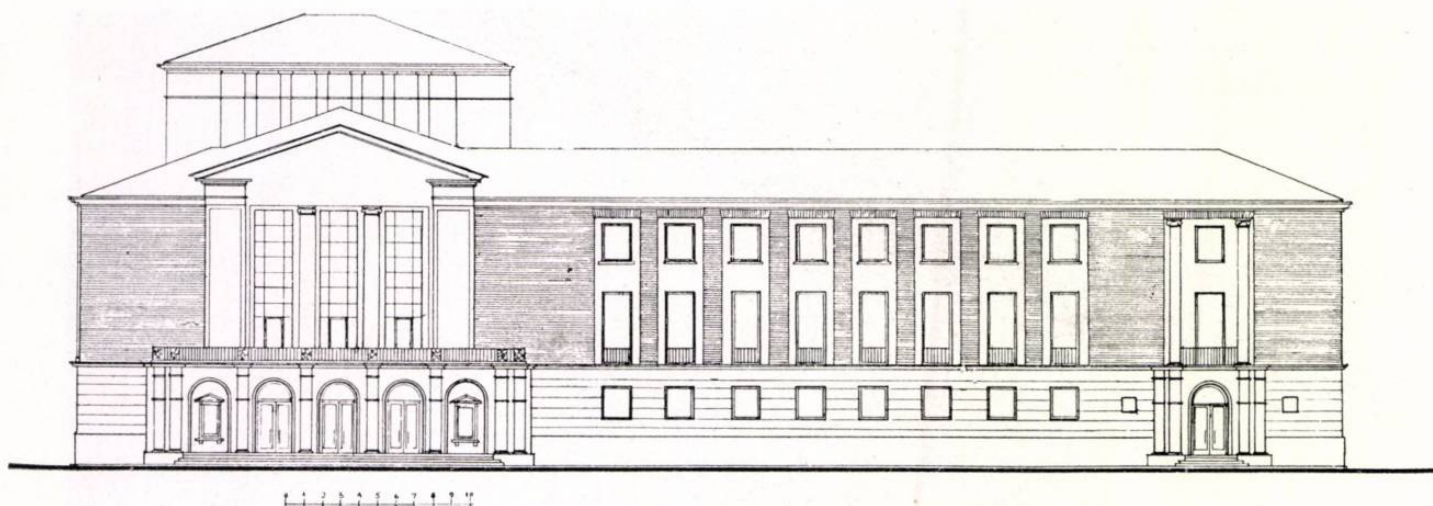
Acest palat cultural va constitui un factor important pentru educația artistică a oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor cultural și dezvoltarea aptitudinilor și posibilităților lor creatoare.

Deaceia, sarcina realizării unei asemenea construcții, ce reprezintă un program de arhitectură necunoscut înainte la noi în țară, este o sarcină de mare răspundere și cere dela arhitecți o concepție de un înalt nivel teoretic și artistic, o înțelegere clară a rolului important pe care îl are o asemenea clădire în ridicarea nivelului cultural al oamenilor muncii.

Deși proiectat în 1949 — într-o perioadă când arhitecții noștri nu izbutiseră încă să-și lămurească o serie de probleme legate de construcția orașelor și ansamblurilor de arhitectură — considerăm utilă o prezentare critică a acestui proiect, dată fiind importanța lucrării și mai ales faptul că și azi se mai repetă în unele proiecte greșelile făcute atunci.

*

Se știe că un palat cultural, prin volumul și importanța lui, este una din clădirile publice principale ale orașului, în jurul căreia se concentrează viața sa cultural-socială. Pentru acest motiv — în practica construcției orașelor sovietice de pildă — clubul se așează pe cât posibil în centrul orașului, în legătură directă cu spații verzi importante — cu parcul sau grădina — căutându-se să i se dea un loc cât mai expresiv ca așezare (relief, vizibilitatea clădirii, zonă verde) și ca axe de perspectivă. Clădirea clubului nu este un element izolat al orașului, semănat undeva pe teritoriul său, ci un edificiu ce generează în mod natural în jurul său un ansamblu important în centrul orașului. Practica conceperii unor clădiri izolate, caracteristică anarhiei provocate

Palatul Cultural din Reșița — Fațada principală
 Autori: arh. T. Niga, arh. T. Ionomu, arh. St. Catina

În societatea capitalistă de proprietate particulară, trebuie să dispară din concepția construcției și reconstrucției socialiste a orașelor, după cum trebuie să dispară ideea învechită că arhitectura orașului este creată numai de fațadele clădirilor luate separat. Aceste fațade sunt desigur elemente artistice ce dau valoare orașului, dar aspectul său general artistic reiese de fapt din tot ceea ce cuprinde noțiunea de oraș și compoziția sa ca ansamblu unitar. Alegerea așezării unui edificiu într'un oraș, cât și elaborarea soluției sale de compoziție se bazează, în primul rând, pe stabilirea rolului său în viața și în configurația orașului, pe legătura și interdependența sa cu celelalte elemente ale orașului și cu vecinătățile imediate.

Din acest punct de vedere, terenul ales pentru așezarea Palatului Cultural din Reșița are o poziție greșită și necorespunzătoare importanței edificiului, pe care nu-l pune deloc în valoare, nici prin relief și nici prin posibilitatea de a i se deschide vreo perspectivă mai importantă, fiind într'un spațiu unde orașul se gătuie și nu permite o dezvoltare suficientă. Deasemenea, acest teren nu este în legătură directă cu vreun spațiu verde mai important al orașului; autorii nu au studiat deajuns posibilitățile de a se crea în jurul Palatului Cultural un ansamblu care să-l pună în valoare. Toate acestea sărăcesc posibilitățile de expresie plastică, micșorează importanța edificiului, care devine o clădire izolată, oarecare, ce dă impresia că se sufocă din lipsa spațiului corespunzător în jurul său.

Lipsa unui plan de sistematizare, deși a îngreunat, desigur, sarcina proiectanților, nu trebuia să ducă la alegerea primului teren liber găsit. Incercarea de a se da o importanță mai mare edificiului prin retragerea dela aliniere, amenajând suprafețele din fața clădirii cu trotuare și peluze de verdeată, este pozitivă și ne ajută să înțelegem că este vorba de un edificiu public mai important decât clădirile înconjurătoare; totuși aceasta izbuteste prea puțin să pună edificiul în valoare. Deasemenea, lipirea clădirii pe una din laturi de terenurile și chiar de clădirile învecinate îi scade și mai mult din individualitate.

Proiectanții nu și-au clarificat o seamă de probleme legate de proiectarea și construcția ansamblurilor de arhitectură.

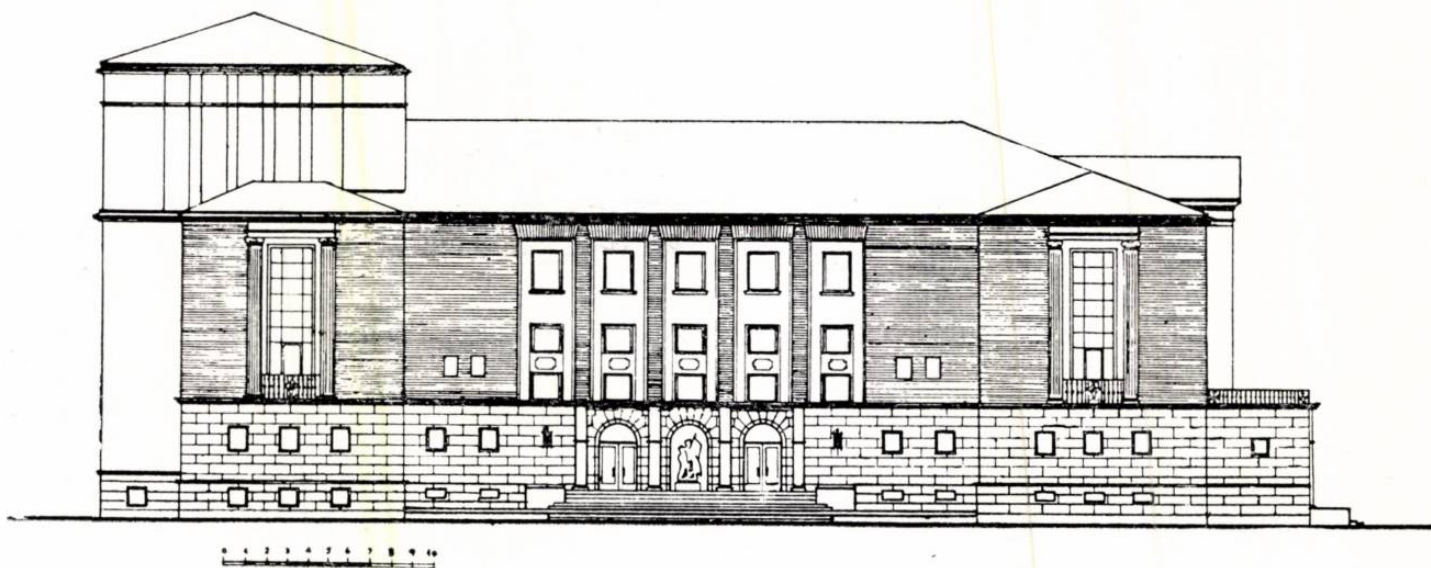
Puternice rămășițe de funcționalism i-au făcut să privească încă rupt de realitate problemele construirii unui edificiu public de asemenea importanță în revoluția culturală, fără a înțelege rolul social al unui astfel de edificiu, conținutul său de idei nou, revoluționar.

*

Pentru realizarea arhitectonică a clădirii, de o deosebită importanță este crearea imaginii sale generale, a primei impresii pe care o creează trecătorilor, imagine care nu este formată numai de fațadele și compoziția volumelor sale. Deși acestea constituie un factor important, de o importanță și mai mare este felul în care clădirea este gândită în cadrul orașului și al vecinătăților sale imediate, pentru că la imaginea unei clădiri importante dintr'un oraș contribuie și construcțiile înconjurătoare care « pregătesc » pe trecător pentru a ajunge la elementul principal al compoziției. Acest factor important nu a fost deloc luat în considerație de proiectanți, care au rezolvat problema de pe o platformă îngustă, lipsită de perspective de dezvoltare. Arhitectura acestei clădiri, gândită izolat, a dus pe proiectanți la o serie de greșeli inevitabile. Nestudierea clădirii într'un cadru mai larg — măcar schematic — a dus la lipsa unei baze principiale, izvorâte din construcția orașului, în alegerea compoziției planului, în alegerea unui principiu de simetrie sau asimetrie. Alegerea soluției nesimetrice s'a făcut pe baze exclusiv legate de funcționarea interioară, ceea ce a dat un caracter funcționalist compoziției. Cu toată abilitatea unor rezolvări, proiectul nu reușește și nu poate reuși să înlăture aceste deficiențe de principiu.

În rezolvarea concretă a soluției adoptate, proiectul are unele calități. Funcționarea interioară este clară și spațiile interioare sunt destul de echilibrate, mai ales raportul dintre suprafețele sălii de spectacol și cele ale clubului. Distribuția generală a încăperilor, înafară de câteva excepții, este judicioasă, circulațiile sunt comode și suficiente, încăperile bine luminate și ventilate. Curtea interioară, către care se deschid o serie de încăperi importante ale clubului, deși cam mică, va putea constitui un spațiu plăcut și intim.

Acestea vor face ca palatul cultural să corespundă din punct de vedere al funcționării sale. Oamenii muncii își

Fațada laterală

vor putea desfășura în condiții optime activitatea culturală și artistică.

Cu toate acestea se pot observa greșeli în rezolvarea planurilor. O primă greșeală este separarea prea categorică a sălii de spectacol de restul clubului. Legătura creată între aceste două părți principale ale edificiului devine cu totul lăaturalnică și întâmplătoare. Pentru o bună folosire a sălii de spectacol este necesar, într'adevăr, ca la club să se poată ajunge fără a se deranja funcționarea sălii și foyerelor sale. Aceasta nu înseamnă, însă, decât că anumite spații ale sălii (degajamentele și foyeretele) trebuie să iasă din circuitul general al circulației; dar aceasta nu necesită nicidecum separarea spațiilor de intrare — halluri și vestiare — care produce o risipă inutilă de suprafețe și deci de investiții. Pe de altă parte, și în felul cum au fost rezolvate unele părți ale compoziției mai dăinuie încă puternice rămășițe de funcționalism. Astfel, lipirea artificială spre curtea vecină a unor volume ce apar ca niște tentacule desarticulate, de înălțimi diferite, provocând pe această parte o impresie de desordine supărătoare, precum și o serie de rezolvări parțiale, ca modul de soluționare a plafonului și pereților sălii de spectacol, volumul pe «piloți» al clubului sau formele hallurilor dela etajele clubului, prezintă soluții nereușite și formaliste. Mai ales în ceea ce privește sala de spectacol — elementul cel mai important al compoziției — trebuie accentuat că soluționarea sa, atât în concepția planului, cât și în cea spațială (plafonul teșit spre scenă, părțile chinuite dela balcon și de sub balcon), prezintă un caracter accentuat funcționalist, în care lipsește grija pentru o compoziție arhitectonică ordonată. Arhitectura pereților și plafoanelor va da mari dificultăți de rezolvare, datorită soluției adoptate.

În afară de aceste aspecte legate de compoziție, mai sunt câteva privind distribuția interioară. Astfel, pe lângă faptul că existența unui restaurant atât de important este discutabilă într'un program de club, integrarea lui în compoziție nu pare destul de judicioasă. Lipit ca o fâșie îngustă pe o latură a sălii de spectacol, are circulații sugrumate atât spre halluri, cât și spre oficiu și bucătărie. Accesul dela foyer și club — cu toată platforma intermediară menită să-l ușureze — nu este satisfăcător.

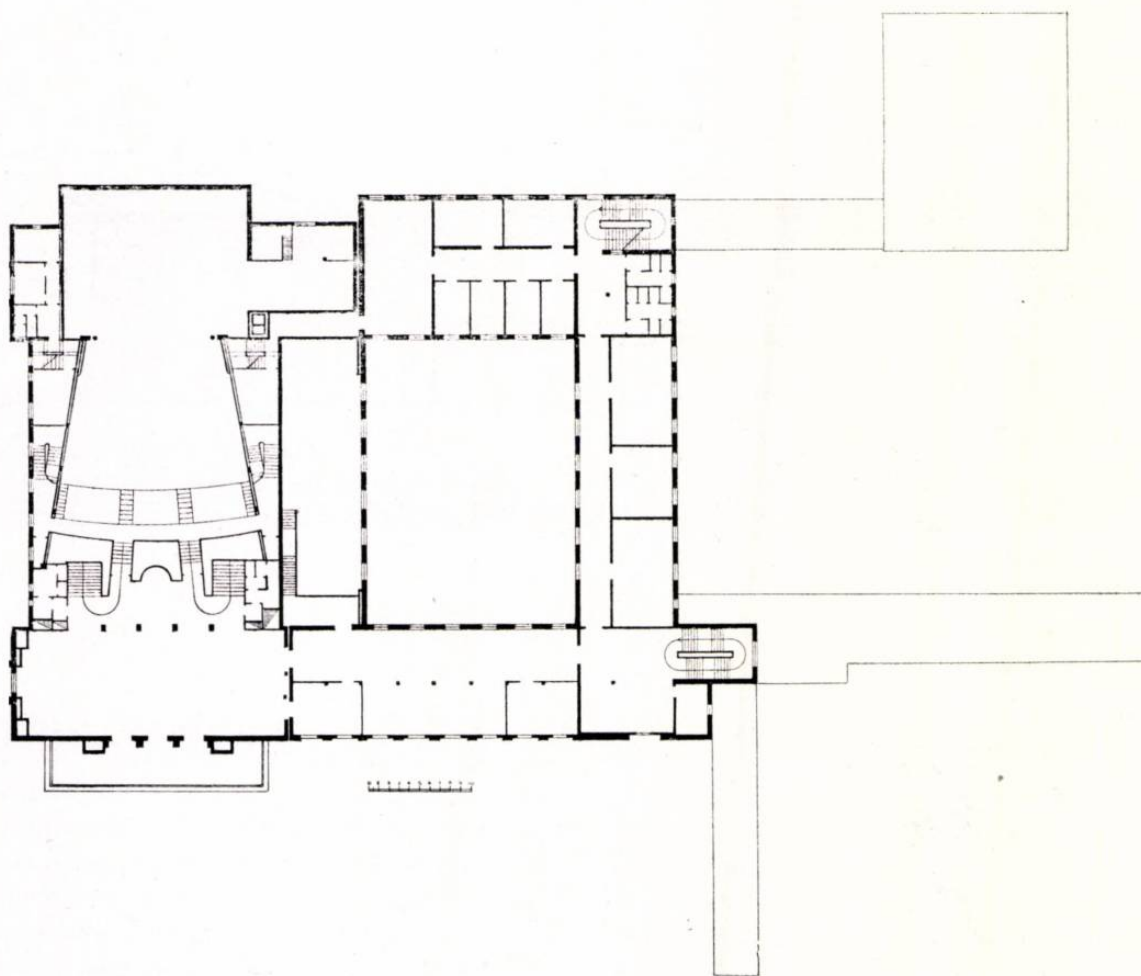
Deasemenea, este nepotrivită așezarea sălii de conferințe de 300 de persoane la etajul al doilea, tocmai în fundul unui coridor. Este de semnalat și nerezolvarea circulației verticale a sălii de spectacol, care este meschină și încăleită, cât și amplasarea nepotrivită a depozitelor de decoruri pe laturile sălii, unde mărește pericolul de incendiu.

Este sigur că o analizare mai serioasă a distribuției încăperilor și o privire mai critică asupra programului ar fi putut economisi spații importante (dela restaurant sau dela halluri) ceea ce ar fi dat posibilitatea unei rezolvări mai generoase a spațiilor — cu mult mai importante pentru compoziție — ale sălii de spectacol și acceselor sale.

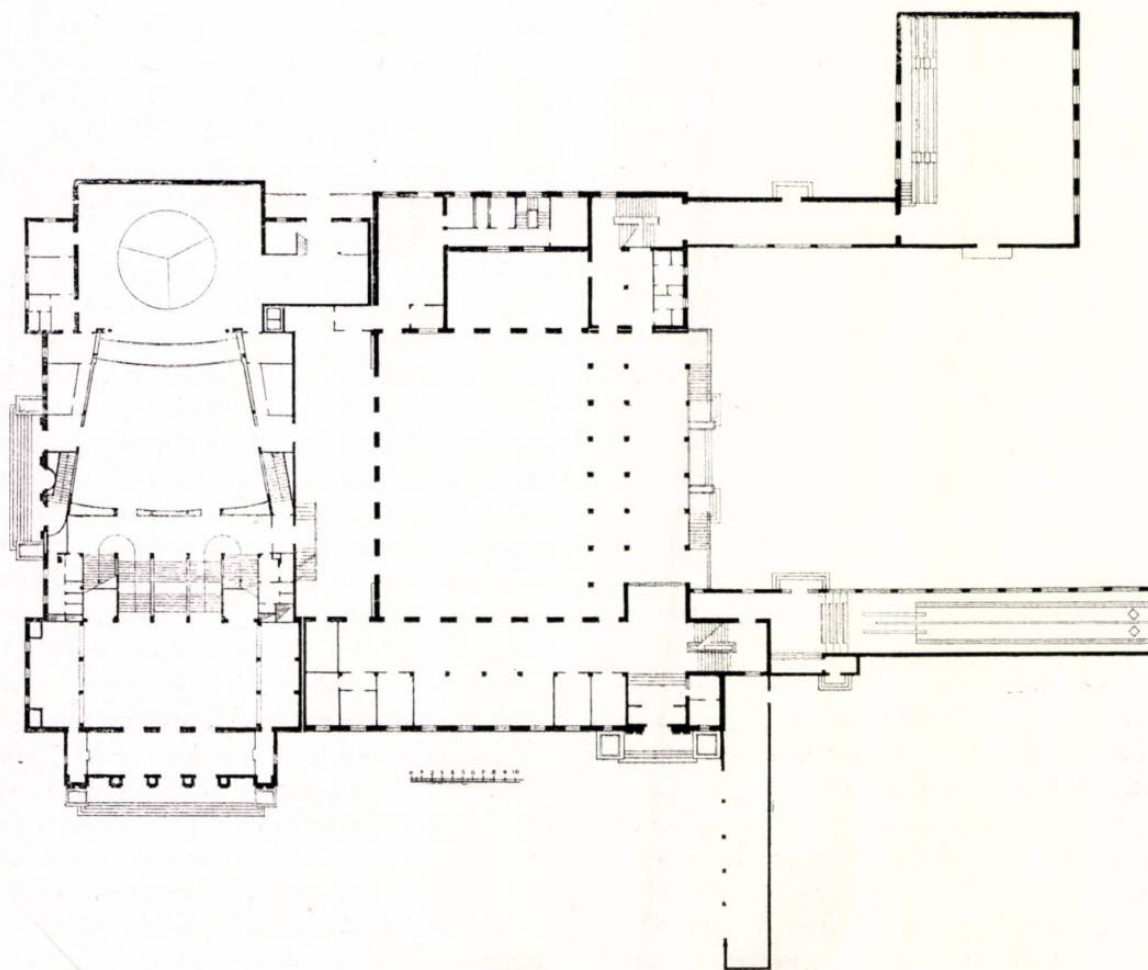
Arhitectura clubului trebuie să reflecte cu claritate bogatul conținut de idei al epocii de construire a socialismului în patria noastră, prin aspectul vesel, optimist și plin de viață al clădirii, în exprimarea realistă prin formele arhitecturii a ideilor și sentimentelor înalte ale omului nou al societății noastre.

În forma sa actuală, programul clubului muncitoresc — program tipic socialist — a fost elaborat și dezvoltat pentru prima oară în Uniunea Sovietică, unde se dispune azi de o vastă rețea de palate culturale, cluburi, colțuri roșii, etc., ce au devenit un factor important în ridicarea nivelului cultural și a gustului artistic al poporului, în educarea comunistă a oamenilor. Rolul acesta deosebit de important al clubului, faptul că aceasta este o clădire destinată muncitorilor — pe care în trecut regimurile reacționare au făcut totul pentru a-i ține departe de cultură — subliniază caracterul său larg democratic, de masă, primitiv, care trebuie să exprime bucuria și setea de cultură a oamenilor muncii, subliniază conținutul socialist al clubului.

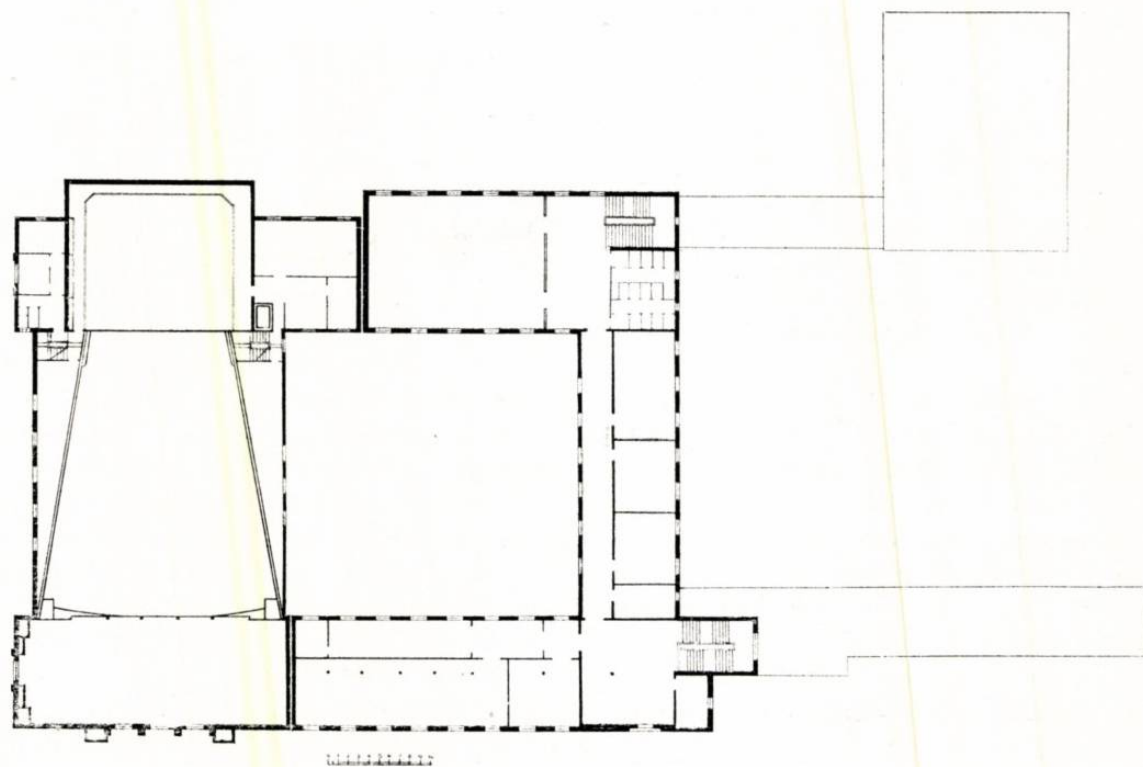
Conținutul general de idei, cât și conținutul caracteristic unui edificiu de cultură constituie o temă artistică bogată și inspiratoare ce putea să fie concretizată, sugerată prin imaginile artistice ale formelor arhitecturii și altor arte plastice monumentale. Limbajul artistic al acestor arte — mai ales prin sinteza lor — poate să exprime cu mai multă claritate conținutul general de idei și caracterul specific al edificiului, prin stabilirea unei teme plastice legate de condiții concrete. Se poate încerca, de pildă, ca prin mijloace picturale, scul-

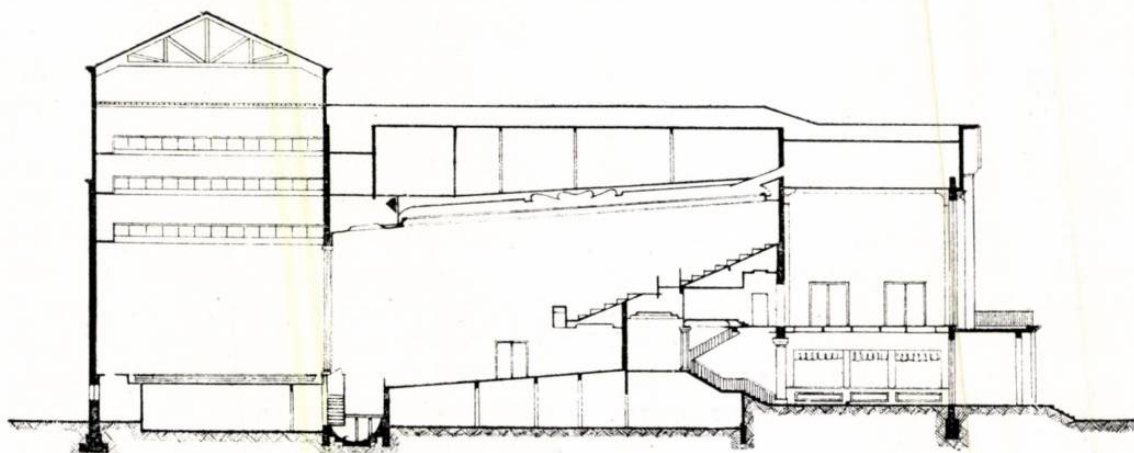
PLAN ETAGE I

PLAN PARTER

PLAN ETAJ II

SECTIUNE PRIN SALA DE SPECTACOL

pturale, emblematice, să se dea o individualitate mai accentuată clubului, având în vedere faptul că este vorba de un club anume la Reșița, menit să satisfacă nevoile culturale ale muncitorilor siderurgiști și metalurgiști. Aceasta ar fi putut inspira o tematică legată de viața și lupta clasei muncitoare, de eroismul său în muncă.

Încercarea autorilor de a se apropia de metode realiste de exprimare, inspirate din arhitectura clasică, de a crea o imagine amplă și monumentală, de a da edificiului prestața și caracterul public necesar, deși reprezintă o intenție justă, nu poate susține proiectul numai prin ea însăși, fără o logică izvorită din studiul cadrului de ansamblu și fără să fie subordonată ideilor generale pe care trebuie să le reflecte.

Soluția generală adoptată constituie o compoziție disimetrică ale cărei axe subliniază — cel principal — sala mare de spectacol cu intrarea sa, și — cel secundar — intrarea

la club. Întreaga compoziție încheie pe patru laturi o curte interioară, deschisă către o curte mai mare numai pe la parterul unei aripi așezate pe stâlpi. Această compoziție disimetrică este dinamică, îndreaptă atenția privitorului către ceva, am putea spune că are o « orientare ». Într-o compoziție în care clădirea se încadrează organic în ansamblul orașului, dinamismul unei compoziții nesimetrice este strâns legat de locul pe care-l ocupă în sistemul general al arterei respective, față de orientarea acestei artere către puncte principale sau locale de interes. Deaceia, o clădire compusă « dinamic » și nesimetric este destinată într'un ansamblu să fie subordonată unui alt centru de interes mai important, către care este « orientată », către care conduce — am putea spune — și pe care trebuie să-l pună în valoare. O soluționare justă a acestei probleme nu se poate obține decât prin lărgirea viziunii, prin studierea sistematizării cartierului și chiar a cartierului respectiv, ținându-se seama

de arhitectura și de «dinamica» acestei clădiri importante.

În rezolvarea arhitecturii fațadelor, proiectanții, deși au făcut încercări de a exprima importanța clădirii prin proporții și elemente mai monumentale, s'au arătat a fi încă robii «exprimării funcțiunilor». De fapt, tocmai aci se află cheia greșelilor autorilor, în ruperea imaginii și formelor de arhitectură de conținutul lor de idei și reducerea lor numai la rolul de expresie a funcțiunilor clădirii, ceea ce a avut ca rezultat caracterul funcționalist al compoziției a arhitecturii clădirii.

Aceste rămășițe provenite din bagajul funcționalist și constructivist se manifestă încă și în schematizarea și uscăciunea formelor, care se transformă pe alocuri chiar în sărăcie. Stilizarea formelor clasice este o formă greșit înțeleasă de «prelucrare» a lor, care nu dezvoltă pe baze noi moștenirea clasică, ci, dimpotrivă, o sărăcește. Din aceste cauze, edificiul nu reușește să capete un caracter deajuns de vesel și festiv, este lipsit de căldură. La aceasta contribuie și nefolosirea elementelor de sculptură și pictură care ar fi putut contribui mult la îmbogățirea arhitecturii edificiului. Așezarea unui grup de statui undeva pe peluza de iarbă din față este întâmplătoare și nu formează o unitate organică cu arhitectura clădirii.

Faptul că în aspectele de detaliu ale fațadelor dăinue încă unele aspecte de schematism, de stilizare a formelor clasice și nu de dezvoltare creatoare a lor, o oarecare uscăciune a formelor, ce dau arhitecturii un aspect rigid, că încercările decorative sunt prea timide și că lipsește o încercare mai curajoasă de a folosi sinteza dintre arhitectură, sculptură și pictură, toate acestea au micșorat posibilitățile de expresie și au sărăcit imaginea arhitectonică, lipsind-o de aportul necesar al decorației. Deasemenea, greșită este neglijarea a două din fațadele clădirii (spre Eruga și spre terenul vecin) considerate — cu totul nejustificat — ca secundare. Sistematizarea viitoare a cartierului va demonstra cu siguranță că aceste fațade nu trebuia să fie desconsiderate. Volumele frământate și desordonate ce au rezultat n'au mai fost stăpânite de proiectanți. Această impresie este accentuată și de volumul scenei care se ridică deasupra volumului principal al clădirii, desavantajând și fațada laterală. De altfel, după normele sovietice reiese că acest

volum al scenei ar fi fost deajuns dacă avea o înălțime de 16—17 m în loc de 19 m cât are acum, și astfel nu ar mai fi depășit înălțimea acoperișului.

Modul de proporționare a registrelor orizontale creează un contrast prea mare între ele. Din cauza aceasta intrările par turtite și nu au destulă scară; proporțiile golurilor intrărilor dela parter nu se armonizează destul de bine cu golurile foarte lungi dela foyerul sălii; este de observat, deasemenea, agitatea inutilă a profilului soclului, care urcă și coboară fără rost.

Din punct de vedere al legării arhitecturii clădirii de climatul, de aspectul general al orașului și al vecinătăților socotim pozitivă încercarea de a folosi elemente din patrimoniul arhitecturii clasice, ceea ce ușurează încadrarea clădirii în caracterul arhitectural al orașului. Reliefând elementele de arhitectură clasică (pilaștri, arcade, profile, capiteluri) prin alternare între cărămidă aparentă și tencuială se obține o variație de culoare ce apropie arhitectura clădirii de obiceiurile și tradițiile locale, ceea ce constituie, desigur, o calitate a proiectului.

Dacă am încerca să tragem o concluzie asupra arhitecturii Palatului Cultural din Reșița, cred că se poate caracteriza ca o lucrare pornită dela început pe o bază greșită, pentru că alegerea soluției de compoziție nu este rezultatul unui studiu de ansamblu, ci doar al unei soluționări a funcțiunilor interioare — considerate izolat. Pentru aceasta, cu toate încercările autorilor de a elimina rămășițele formaliste moștenite dela cultura burgheză și de a se apropia de un mod de exprimare realist, inspirat din elemente clasice și ale tradiției locale, îmbrăcarea clădirii cu o haină aparent mai nouă, nu poate ascunde faptul că în arhitectura clădirii predomină un caracter utilitarist și funcționalist.

Nur ai o luptă consecventă împotriva rămășițelor ideologice ale arhitecturii burgheze decadente și pentru însușirea temeinică a principiilor realismului socialist în arhitectură poate avea ca rezultat realizarea unor imagini într'adevăr realiste, de o mare expresivitate artistică, bine încadrate într'un ansamblu orășenesc, capabile să exprime conținutul nou de idei al arhitecturii epocii noastre, conținut care trebuie să reflecte în arhitectură ideea fundamentală a grijii pentru om, pentru satisfacerea maximă a nevoilor sale materiale și culturale.

Liceul de fete nr. 1 — București

La 100 de ani dela nașterea lui Ion Mincu

În ședința festivă care a avut loc la 22 Decembrie 1952 în aula Bibliotecii Centrale Universitare, Uniunea Arhitecților din R.P.R. a sărbătorit aniversarea nașterii lui Ion Mincu, a celui care a pus primul, în condițiile vitrege ale timpului său, problema elaborării unei arhitecturi naționale, pe baza prelucrării tradițiilor arhitecturii populare.

Într'un cadru sărbătoresc, delegații la conferința arhitecților, numeroși arhitecți, tehnicieni, oameni ai științei și artei, studenți, au cinstit memoria celui care poate fi considerat drept fondatorul școlii românești în arhitectură.

Tov. prof. arh. Nicolae Bădescu, președinte al Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții a dezvoltat conferința despre viața și opera lui Ion Mincu — conferință din care reproducem extrase.

Critica burgheză a prezentat pe Mincu într-o lumină falsă, ascunzând sau defăimând tocmai trăsăturile progresiste ale operei și personalității sale artistice. El a fost prezentat, fie în cadrul unor lucrări romănate, care îngropau în detalii neesențiale trăsăturile progresiste ale lui Mincu, fie ca un singuratic și mistic, fie că patriotismul și dragostea sa față de creația artistică populară au fost utilizate ca argumente în sprijinul tendințelor șovine și naționaliste ale burgheziei.

Cu toate că nu s'a făcut până acum o analiză științifică amănunțită, aprofundată, asupra vieții și operei lui Mincu, elementele pe care le avem la dispoziție până în acest moment fac totuși să apară cu claritate trăsăturile adevărate, puternice, ale figurii sale, patriotismul său adânc, iubirea față de popor și de valorile culturii acestuia, lupta sa hotărâtă împotriva cosmopolitismului societății burghezo-moșierești, realismul și măiestria sa profesională.

Rămâne ca o sarcină a noastră și a instituțiilor create prin Hotărârile din 13 Noembrie cu privire la construcția

și reconstrucția orașelor și organizarea activității din domeniul arhitecturii, să organizăm studiile și cercetările necesare pentru a șterge noroiul și praful uitării sub care trecutul regim a acoperit chipul luminos al marelui arhitect realist patriot care a fost Ion Mincu, pentru a-l reda în adevărata lumină poporului și culturii române.

*

Mincu s'a născut în Focșani în anul 1852. Copilăria și tinerețea lui, cristalizarea năzuințelor și ideilor sale au decurs într-o epocă de mari prefaceri politice și sociale. Burghezia a trădat ideile revoluționare ale anului 1848, încheind cu moșierimea « monstruoasă coaliție ». Deși revoluția a fost înăbușită, ea nu a rămas fără urmări. Lupta patriotică de eliberare națională, de încheiere a națiunii, idealurile democratice ale revoluției, corespunzătoare dorinței poporului de a se elibera de marii boieri feudali și de jugul turcesc, toate acestea fac ca forțele reacțiunii

interne și internaționale să nu poată împiedica înfăptuirea unirii principatelor și nici eliberarea țării de sub jugul turcesc cu ajutorul poporului rus.

Pe de altă parte, în opoziție cu superficialitatea și cosmopolitismul claselor dominante, reacționare, împotriva idealismului școlii lui Maiorescu, în această epocă se dezvoltă o puternică mișcare culturală care, exprimând năzuințele maselor populare, pune în variate domenii bazele culturii noastre moderne.

Astfel, ideile progresiste ale epocii răzbat în opera de istorie a lui Kogălniceanu, exemplul culturii progresiste ruse fecundează producția literară a lui Negruzzi, Donici, Hasdeu, Russo; cunoașterea bogăției și farmecului creației artistice a poporului, precum și a vieții sale determină drumul realist al operei lui Alecsandri, Eminescu și Creangă în literatură, al lui Aman, Andreescu, Grigorescu în artele plastice. Apare interesul pentru cunoașterea și cercetarea monumentelor arhitecturii vechi ridicate de poporul nostru, expresie a vitalității și puterii lui de creație.

Este fără îndoială, că frământările și ideile avansate ale acestei epoci au contribuit puternic la formarea și dezvoltarea personalității tânărului Mincu. Ideile și încercările sale n'ar putea fi înțelese fără valul de patriotism, fără interesul pentru creația artistică populară născute din revoluția dela 1848.

*

După terminarea liceului, Mincu a absolvit școala de poduri și șosele, obținând titlul de inginer. Mincu nu găsește însă în această profesiune posibilitatea de a-și exprima ideile care-l frământau: « o șosea, un pod în România sau aiurea, este același lucru — spunea Mincu. Eu urmăream altceva ».

Acest « altceva » era năzuința lui de a-și exprima ideile în forme artistice, prin mijloace multiple și variate pe care le oferă imaginile arhitectonice.

După războiul de independență, Mincu pleacă la Paris pentru a urma studiile de arhitectură. El urmează la Școala de arte frumoase, unde face studii strălucite, obținând numeroase distincții. Mincu aprofundează cele mai de seamă valori ale arhitecturii, însușindu-și procedeele de compoziție clasică. După terminarea studiilor, el are ocazia să cunoască arta și arhitectura mai multor popoare, în special pe cea clasică și bizantină — în cadrul unei excursii de studii — care i-au deschis noi perspective și i-au lărgit orizontul cunoștințelor în domeniul artei, contribuind la formația sa artistică.

*

În fața activității profesionale care se deschide înaintea lui, Mincu consideră menirea unui intelectual inseparabil legată de datoria de a contribui la dezvoltarea valorilor culturii naționale.

« Pe vremea mea — spune Mincu — era la Paris o serie de studenți români așa de străluciți, încât credeam că odată aceștia veniți în țară vor crea un focar de știință care să ducă faima noastră peste graniță. Nimic din toate acestea. Au ajuns, au făcut carieră: unul general, altul bun medic internist, alții avocați, etc. dar atâta tot. Nimic care să ducă știința mai departe. Totul a fost efectul mediului, dar dragostea de țară, în cazul lor, trebuie să fi fost foarte confuză. Nu forma crezul existenței lor ».

Chiar și din aceste puține cuvinte putem desprinde concepția înaltă a lui Mincu în ceea ce privește sarcinile oamenilor culturii. Nu interesele înguste de carieră și de profit trebuiau să stea — după Mincu — la baza activității profesionale, ci dorința de a duce cultura mai departe, de a tinde către asemenea realizări care să fie apreciate și peste graniță de alte popoare, care să constituie deci o contribuție a culturii noastre la valorile culturii mondiale. Insufletit de patriotism fierbinte, el leagă strâns ideea realizării unor valori internaționale cu ideea dragostei de țară, care, așa cum însuși spune, trebuie să constituie crezul existenței oamenilor culturii.

Această poziție progresistă, cu totul opusă naționalismului șovin și mărginit, îl apropie pe Mincu de noi, constructorii conștiinței ai socialismului, pe care Partidul ne îndrumă pe linia patriotismului și a prieteniei între popoare.

Mincu se întoarce în țară în anul 1888, animat de asemenea idei înalte, dornic de a le exprima prin realizări valoroase care să contribuie la elaborarea unei arhitecturi noi, proprii poporului român. Aci el se izbește de cosmopolitismul vârfurilor societății burghezo-moșierești, de neîncrederea lor în forțele creatoare ale poporului și ale culturii sale.

În această epocă are loc procesul de dezvoltare a capitalismului și a burgheziei, de pătrundere și dominație crescândă a capitalului străin, căruia monarhia Hohenzollernilor i-a deschis vaste posibilități de acaparare.

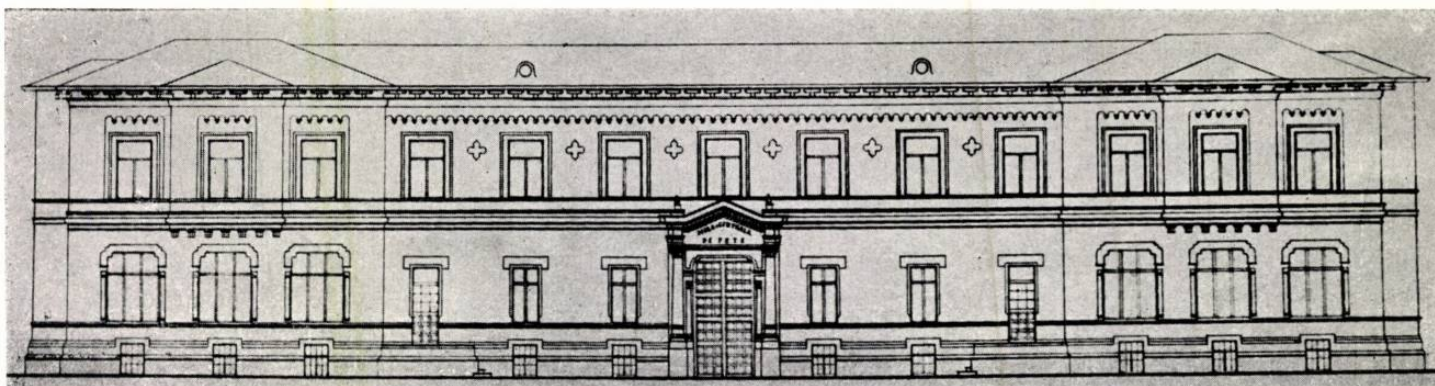
În cultură, acestui proces îi corespunde cosmopolitismul claselor dominante, admirația nelimitată în fața culturii apusului capitalist, ignorarea totală a valorilor culturii naționale.

Desvoltarea capitalismului și a statului burghezo-moșieresc ridică sarcini noi în fața arhitecturii. Arhitecții străini aduși în țară, cât și primii arhitecți români care au studiat în străinătate, îmbracă edificiile care adăpostesc instituțiile nou create de stat și palatele claselor înstărite într-o arhitectură după modele apusene, fără legătură cu tradițiile bogate ale arhitecturii naționale.

Mincu se ridică vehement împotriva cosmopolitismului clasei dominante și a eclectismului cosmopolit al arhitecturii sale. El critică într'un articol eclectismul Sinaiei de care dinastia lui Carol I era atât de mândră: « Sinaia, de pildă, unde s'ar fi putut continua o tradiție și realiza o arhitectură originală, care să fie expresiunea obiceiurilor, climei, trebuințelor și simțurilor noastre, e alcătuită dintr'o adunătură bizară și hibridă de modele rău copiate ale arhitecturii din toate țăările și din toate climatele, adunătură care ne înfățișează cea mai ridiculă alăturare: așa numita « maison de plaisance » dimprejurul Parisului cu casa flamandă, castele gotice în miniatură, vile din sudul Italiei... » (« Școalele noastre de arte frumoase », 1896).

Altădată, revoltat de tăcerea cu care era înconjurată expoziția artiștilor români, Mincu scrie în articolul despre « Expozițiunea artiștilor în viață » (1897): « ... Pedantismul, ignoranța pretențioasă și cosmopolitismul nostru de modă, stingând orice sentiment de dragoste și mândrie națională, a dat naștere admirațiunii exclusive și nediscutate a tot ce ne sosește de peste hotare ».

Demascând cu îndrăzneală cosmopolitismul și indiferența față de popor a burgheziei epocii sale, astăzi, când procesul semnalat de Mincu a devenit o trăsătură generală

Liceul de fete nr. 1 — București.
Relevul fațadei principale.

a ideologiei imperialismului agresiv, aceste cuvinte care par rostite de un om al epocii noastre, scot cu mai multă forță în evidență caracterul progresist, poziția justă și înaintată a marelui arhitect, ne fac să recunoaștem în el un tovarăș de luptă în combaterea influențelor cosmopolite, în făurirea unei arhitecturi specifice poporului nostru.

Incepând activitatea sa în țară, Mincu este cucerit de bogăția și varietatea artei noastre populare și a monumentelor arhitecturii vechi, pe care le cunoaște, iar apoi le studiază în cursul călătoriilor sale de studii făcute mai cu seamă pe Valea Oltului, unde a vizitat Cozia și Hurezul și pe Valea Argeșului.

Mincu își dă seama de valoarea artei și arhitecturii populare, realizări ale meșterilor populari necunoscuți.

« Minunate lucruri, spunea el, nimic nu e de prisos, nici linii, nici coloare... Toate sunt la locul lor, au haz toate acestea... și când te gândești că cei ce le-au făcut nu au avut altă școală decât ucenicia unui meșter ».

Trecând pe lângă satele românești, triste și sărace, alcătuite din bordeie și case mici, îngropate în pământ, Mincu spunea: « Vor intra în pământ », voind să spună cât era de mizerabilă, care erau condițiile de viață ale țăranimii exploatare. El adăuga: « și cu toate acestea, la ferestre, la uși, floricele albastre; ei simt nevoia de frumos chiar din fundul mizeriei ». Conștient de vitalitatea și forța de creație a poporului, Mincu se leagă de arta populară printr'un sentiment adânc de admirație și dragoste. El își propune ca scop al artei sale crearea — prin utilizarea elementelor arhitecturii populare — a unei arhitecturi noi, care să constituie renașterea arhitecturii naționale.

Cu prilejul unui banchet la aniversarea Societății arhitecților în 1892, Mincu, ținând un toast, spune: « astăzi nu se vorbește decât despre arhitectura franceză și germană, deci închin pentru arhitecții viitorului care vor vorbi numai de școala românească ».

Această preocupare patriotică, sarcina pe care și-a pus-o de a elabora o arhitectură inspirată de arhitectura populară, împotriva ideologiei cosmopolite dominante a timpului său, apropie pe Mincu de preocupările noastre, ale arhitecților de astăzi, care, tinzând către însușirea metodei avansate de creație a realismului socialist, ne îndreptăm în mod conștient către sursa de inspirație către care l-au

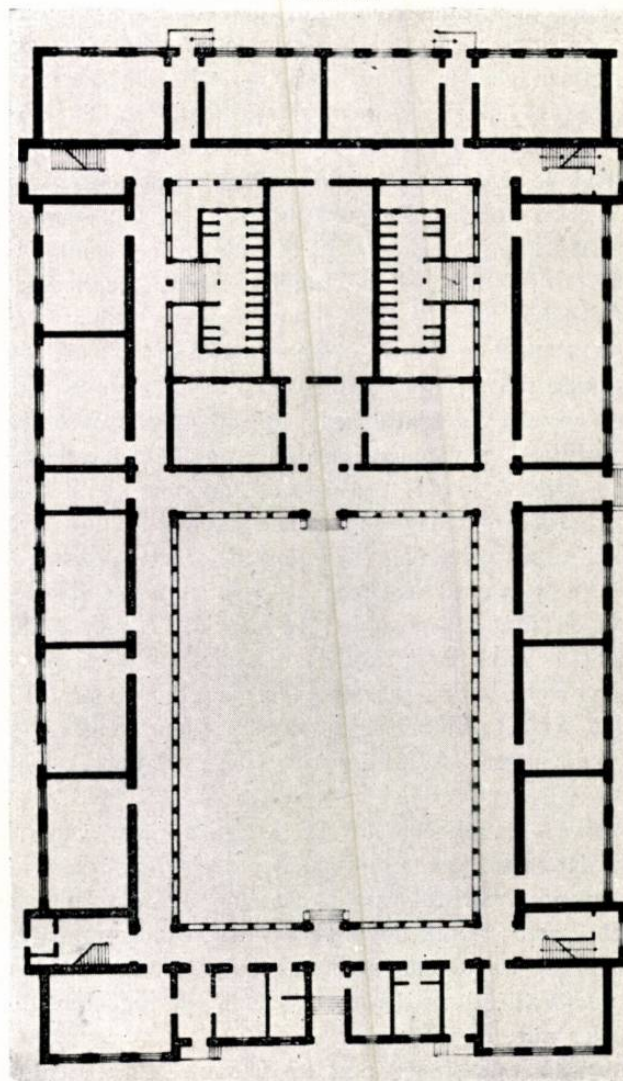
condus pe Mincu dragostea de popor, simțul său artistic și poziția sa realistă.

*

Pe acest drum al artei sale, Mincu s'a întâlnit cu alți reprezentanți ai realismului în cultura noastră, precum scriitorii Caragiale și Delavrancea, poetul Vlahuță și pictorul N. Grigorescu.

Tovărășia acestor oameni a avut fără îndoială asupra lui

Liceul de fete nr. 1 — București
Plan parter

Liceul de fete nr. 1 — București.
Curtea interioară.

o influență binefăcătoare, contribuind la cristalizarea poziției sale în artă și la formarea personalității sale artistice. În ei, Mincu a găsit un reazim în lupta lui pentru crearea unei arhitecturi naționale.

Ridicându-se împotriva influenței nelimitate și dominației apăsătoare a curentelor de arhitectură germane și franceze, Mincu găsește un sprijin al poziției sale în arta realistă rusă, în căutările creatoare ale arhitecților ruși din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX — epocă de căutare a unui nou stil rusesc. Luptând împotriva eclecticismului cosmopolit, arhitecții ruși i-au opus acestuia inspirația dela cele mai bune realizări ale arhitecturii trecutului. « Ei încep să aprofundeze arhitectura trecutului și să atingă în unele realizări o mare expresivitate artistică, deși conținutul de idei a fost împrumutat din trecut, odată cu formele sale » (Istoria arhitecturii ruse, Moscova 1951). Aceste căutări ale arhitecturii ruse au pregătit însă opera unor arhitecți, printre care locul de frunte îl ocupă Sciusev, care realizează lucrări deosebit de valoroase prin prelucrarea creatoare a formelor arhitecturii vechi.

Intr'un articol al său, Mincu arăta: « *Suntem convinși că dragostea și munca stăruitoare a artiștilor noștri vor izbuti repede să facă cunoscută o ARHITECTURĂ ROMÂNEASCĂ, după cum silințele vrednice de admirație ale vecinilor noștri ne-au făcut astăzi să recunoaștem o ARHITECTURĂ RUSĂ* » (sublinierile lui Mincu) (în articolul « Expozițiunea arhitect P. A. Antonescu ». Literatura și arta română, 1900—1901, pag. 141).

Această atitudine a lui Mincu față de arta poporului rus se datorește caracterului popular și progresist al culturii democratice realiste ruse, care a avut o influență binefăcătoare asupra dezvoltării întregii noastre culturi, constituind un exemplu și un îndemn pentru reprezentanții progresiști ai culturii noastre naționale, pe linia dezvoltării valorilor sale.

Această cunoaștere și prețuire de către Mincu a culturii

ruse se datorește relațiilor de prietenie din vechime dintre poporul rus și poporul nostru, luptei comune și sprijinului pentru cucerirea independenței, dragostei de care se bucură poporul rus eliberator în rândurile poporului nostru, ceea ce a făcut ca arta și cultura noastră să se desvolte în strânsă legătură cu arta și cultura poporului rus.

După câteva decenii, în care cultura noastră a fost artificial izolată de cultura rusă, aceasta a căpătat o dezvoltare strălucită în cadrul orânduirii socialiste sovietice. Astăzi poporul nostru construiește o cultură națională în formă și socialistă în conținut, folosind experiența elaborării culturii socialiste a marelui popor prieten.

Relațiile de prietenie dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice sunt și astăzi, așa cum spunea Mincu, cheazășie sigură a soartei noastre fericite.

*

Din toate cele arătate până aici au reieșit liniile generale ale poziției sale progresiste, ideile, concepțiile și năzuințele lui Mincu.

Este de o deosebită importanță pentru noi să analizăm felul în care aceste idei se oglindesc în opera sa concretă, în imaginile de arhitectură pe care el le-a creat, precum și metoda de creație pe care Mincu a elaborat-o și folosit-o în vederea realizării acestor imagini.

O primă trăsătură care a stat la baza operei lui Mincu a fost cunoașterea și prețuirea frumuseții desăvârșite a artei clasice. Această artă, care a constituit temelia înfloririi arhitecturii tuturor epocilor de progres, reprezintă pentru el un principiu care va călăuzi întotdeauna creația arhitectonică.

Dar Mincu, înțelegând esența arhitecturii clasice, nu a căzut în copierea formală a unor elemente, ci și-a însușit metoda și procedeele ei.

El a avut convingerea că fiecare popor are datoria să-și desvolte pe această bază arta sa națională. În plină epocă de dominație a curentului arhitecturii neoclasică, deși crescuse la școala franceză, având un profesor cu asemenea personalitate artistică cum a fost Guadet, Mincu se îndreaptă hotărât către arhitectura națională și creația artistică populară în general.

Acest fapt constituie o altă trăsătură esențială a personalității sale artistice, determinând drumul operei sale.

Către sfârșitul vieții, el caracterizează astfel munca sa:

« *Eu nu sunt un om cu iluzii despre mine*, spunea Mincu, *și n'am fost niciodată; ceea ce am făcut eu e un lucru mic și simplu: am văzut în țara asta semănată cu lucruri vechi, frumoase, o biserică, o casă, un acoperiș, o ușă, o rozetă, un*

chenar, care aveau ceva original cum nu mai văzusem în altă parte și mi-am zis că, adunând pe una de aici, pe una de acolo, s'ar putea începe cu ele un stil în țara noastră; iată ce am făcut eu ».

Sezizarea justă a particularităților specifice, originale, ale arhitecturii românești, precum și convingerea că din aceste elemente modeste se poate ajunge la dezvoltarea unui stil major de arhitectură, îl apropie pe Mincu de poziția realismului înaintat.

Atât din opera sa, cât și din câteva biografii ale sale rezultă că Mincu a făcut mai mult decât să adune « pe una de aici, pe alta de acolo », așa cum cu modestie afirmase.

El ne apare ca un inovator conștient, care alege cu discernământ metodele și elementele de compoziție, care prelucreează formele vechi de arhitectură în funcție de ideile sale.

Vorbind despre caracterele clădirilor din trecut, el spune: « Toate acestea trebuiesc schimbate, crescute, luate în spiritul lor, și numai după aceea adaptate în cărămidă, var și lemn ».

Mincu se inspiră din elementele arhitecturii naționale, fără a le copia, fără a le utiliza aidoma, prelucrându-le în mod creator, realizând o arhitectură nouă, cu un profund caracter național.

Lucrările în care Mincu prelucreează formele arhitecturii populare și vechi românești, în ordinea realizării lor, sunt: casa construită pentru generalul Lahovary, pavilionul, « Cârciuma românească » pentru Expoziția dela Paris din 1889, realizat mai târziu în țară și cunoscut sub denumirea de « Bufetul dela Șosea », clădirea Liceului de fete nr. 1, porticul muzeu și turnul din preajma bisericii Stavropoleos, restaurată de Mincu.

Prima lucrare realizată de Mincu pe baza prelucrării formelor arhitecturii populare a fost casa construită pentru generalul Lahovary. Casa, cu streșina mult ieșită, cu un pridvor cu stâlpi sculptați ce susțin arce în acoladă, friza puternică din faianță multicoloră și butonii ieșiți în relief, cornișa cu friza de faianță de deasupra ferestrelor, dau clădirii un puternic caracter autohton, prevestind opera unui maestru al arhitecturii naționale.

Lucrând pentru proiectul « Cârciumii românești », Mincu realizează o arhitectură inspirată din arhitectura caselor populare și boierești cu pridvoare și scări exterioare. Mincu concepe un pridvor original, cu coloane înalte de lemn, prelucrare a stâlpilor arhitecturii populare, care susțin arce înalte în acoladă. Către foișor duce o scară exterioară, protejată de o poală lăsată a acoperișului. Timpanele arcelor sunt ornate cu elemente de ceramică smălțuită multicolor, reprezentând o decorație florală în relief inspirată din ornamentația pictată și sculpturală a epocii brâncovenești. Clădirea are un antablament cu profile inspirate din arhitectura clasică și brâncovenească, realizat în întregime din faianță colorată, alcătuit dintr-o friză care poartă inscripții de podgorii cunoscute și o cornișă decorată cu ove și frunze. Ceea ce este important este că Mincu nu a copiat sau mărit la scară elemente de arhitectură națională, ci — prelucrându-le în mod creator — a realizat o clădire care reeditează într-o formă originală farmecul și poezia imaginilor arhitecturii populare.

Analiza arhitecturii Liceului de fete nr. 1 pune în evidență încă o trăsătură a metodei de creație a lui Mincu.

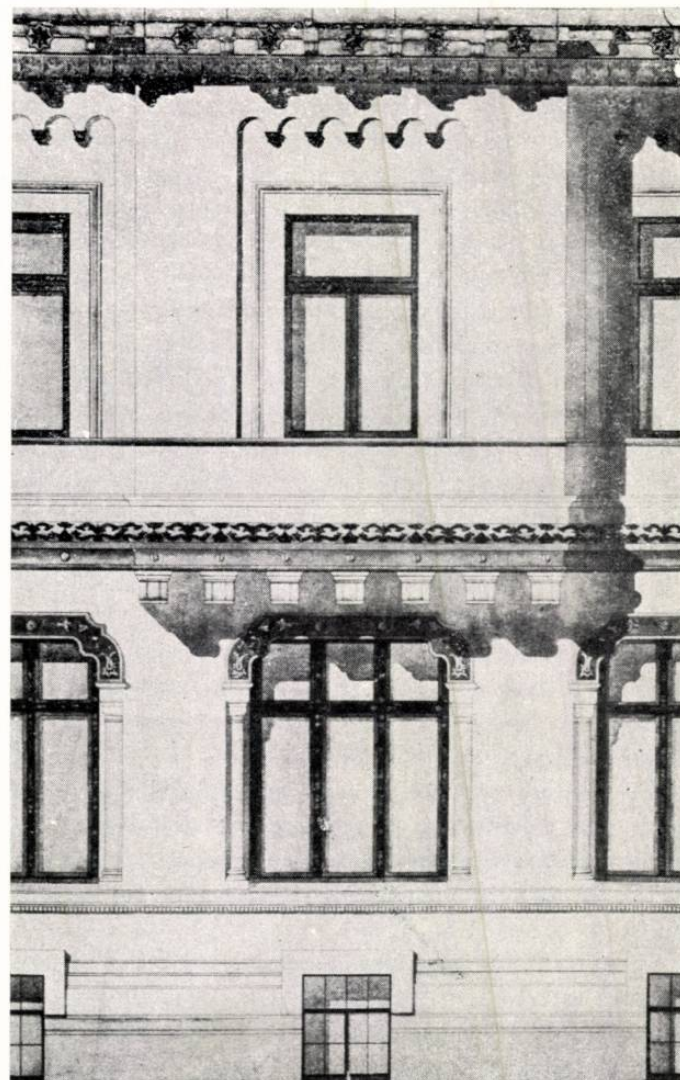
El nu se mărginește aci numai la prelucrarea formelor

arhitecturii naționale, ci face un pas mai departe. Considerând că arta clasică trebuie să stea la baza oricărei realizări în arhitectură, Mincu urmărește să altoiască elementele arhitecturii naționale pe fondul procedeelor de compoziție clasică.

În general, operele lui Mincu sunt compuse după metode clasice: planuri regulate, simetrice, cu o dominantă bine precizată în jurul căreia gravitează funcțiuni dependente, masele volumelor armonios echilibrate, fațade cu ordonanțe regulate și un raport bine găsit între plinuri și deschideri. Când trece la elaborarea detaliilor de arhitectură, Mincu prelucreează elementele arhitecturii românești. Dar nu se mărginește numai la aceasta. Mincu îmbogățește procedeele plastice de expresie ale arhitecturii naționale, folosind elemente inspirate din arhitectura clasică: antablamente, frontoane, capiteluri de coloană. Ele nu sunt însă nici pe departe o copie a celor grecești, romane sau din renaștere. Prelucrate și încorporate în compoziția edificiului, ele sunt profund clasice și naționale în același timp.

În acest sens, este remarcabilă arhitectura Liceului de fete nr. 1. Clădirea, a cărei concepție are în mod evident la bază utilizarea procedeelor clasice de compoziție, poartă pecetea artei noastre naționale, datorită proporțiilor, detaliilor de arhitectură și decorației policrome.

Liceul de fete nr. 1 —
București. Detaliu fațadă

Bufetul dela Șosea

Din relatările elevilor, Mincu puneă multă grijă în alegerea partiului. În primul, rând se preocupa de ansamblu, apoi de masele principale, apoi de raportul între deschideri și plinuri, în sfârșit de detaliile decorative pe care le trata în așa fel ca să nu aibă valoare în sine, ci să fie subordonate compoziției generale. Cu multă grijă menaja suprafețele albe, pentru ca apoi, prin contrast între simplitatea câmpurilor și bogăția detaliilor, să pună în evidență motivul principal, un portal, o fereastră, etc. Adeseori, pentru a da scară compozițiilor sale, pune în contrast motive de mici proporții alături de goluri mari. Așa este arhitectura fațadei Liceului de fete nr. 1, unde echilibrul volumelor, raportul bine găsit între cele două registre despărțite printr'un brâu de faianță colorată, raportul între plinuri și deschideri se îmbină armonios cu detaliul portalului bogat decorat și pus în evidență în compoziția clădirii.

Curtea interioară este înconjurată de o galerie realizată cu ajutorul unei arcade cu arce trilobate, în acoladă, cu arhivolte accentuate cu profile și timpane bogat colorate cu ornamentație florală colorată. Arcele se sprijină pe coloane cu fuse de piatră și capiteluri sculptate. Intreaga arhitectură a edificiului se adresează privitorului într'un grai accesibil, constituind o imagine familiară, primitoare — însușire care determină caracterul popular-deosebit de izbutit al acestei clădiri.

Opera lui Mincu reprezintă un fenomen nou în arhitectura noastră. Datorită marelui său talent și poziției sale juste, Mincu a reușit — prin prelucrarea patrimoniului clasic și național de arhitectură — să creeze un nou stil românesc,

să marcheze o etapă importantă în dezvoltarea arhitecturii naționale.

*

În epoca maturității sale artistice, Mincu restaurează cu o deosebită măiestrie și înțelegere biserica Stavropoleos. Este una dintre cele mai reușite restaurări realizate în țara noastră. Pentru a da bisericii o ambianță, pe care a pierdut-o ca urmare a dispariției vechiului han, în incinta căruia era cuprinsă, și a prinderii ei între clădiri noi și calcane, Mincu realizează în preajma bisericii un portic, menit să adăpostească vechi resturi de arhitectură.

*

În proiectele și realizările sale mai importante ca amploare, Mincu a arătat că știe să folosească mijloacele de expresie adecuate caracterului programului, utilizând cu discernământ elementele plastice care să dea gradul de monumentalitate necesar edificiului, urmărind astfel în mod conștient crearea unei arhitecturi românești monumentale.

Principală încercare a lui Mincu de a realiza o arhitectură monumentală este proiectul neînfăptuit al Palatului Comunal al Capitalei. Prin plastica vîguroasă a volumelor, prin căutarea unei siluete armonioase, prin bogăția de detalii, proiectul reprezintă prima încercare de a făuri o arhitectură națională majoră, pe baza prelucrării procedeele de compoziție clasice.

Clădirea Sfatului Popular din Galați are o arhitectură avîntată, plină de dinamism. În centrul fațadei, cu o compoziție simetrică, Mincu schimbă ordonanța deschiderilor, lărgind distanțele dintre ele și accentuându-le cu vim-

perguri puternic profilate deasupra arcelor ascuțite, ceea ce dă compoziției edificiului un desebit caracter de forță. Asemenea oricărui mare arhitect, Mineu urmărește să mărească expresivitatea liniilor de arhitectură, prin utilizarea artelor plastice auxiliare, realizând sinteza arhitecturii cu sculptura și pictura. Fațadele unor clădiri, cum este aceea a Sfatului Popular din Galați, a clădirii administrative din Craiova sau fațada proiectului pentru Palatul Comunal al Capitalei, încorporează în compoziția lor statui și elemente de sculptură decorativă, ajutând la exprimarea ideii pe care trebuia s'o oglindască clădirea.

Colaborarea lui cu sculptorii Friedrich Storek și Fritz Späthe și, deasemenea, cu pictorul Mirea, a fost deosebit de rodnică.

Cu toate că țelul muncii de creație a lui Mineu era elaborarea unei noi arhitecturi naționale, opera sa nu s'a putut desvolta exclusiv pe linia dorită de el.

Societatea burgheză nu permitea artiștilor să-și desvolte în operele lor năzuințele și concepțiile lor progresiste. Pentru arhitect îndeosebi, legat de mijloacele materiale aflate la dispoziția deținătorului particular al «sacului cu bani», posibilitatea de a-și realiza propriile sale idei este excepțional de limitată.

Deaceea, opera lui Mineu nu este unitară. Alături pe lucrări în care el a reușit să creeze pe linia propriei sale gândiri, găsim și clădiri inspirate din stilurile unor arhitecturi străine. Așa a fost casa, dispărută azi, a doctorului Vitzu, construită în stilul Francisc, casa fostă Vernescu, din curtea Ministerului Metalurgiei, «Casa Scriitorilor» fostă Monteoru, decorația interioară a Palatului Justiției din București și altele.

Este incontestabil însă, că din orice stil s'ar fi inspirat Mineu, el a dovedit o temeinică și întinsă cultură profesională, rezultat al unui studiu continuu, al călătoriilor sale. Prețioasa sa bibliotecă, înzestrată cu lucrări de bază ale literaturii de specialitate, donată după moartea lui Facultății de Arhitectură, a constituit fondul ei principal până aproape de zilele noastre.

Mineu, cu adevărat artist, a sesizat just că drumul artei realiste este inseparabil legat de însușirea unei înalte măestrii. Expresivitatea arhitecturii sale, perfecțiunea detaliilor sunt rezultatul unei sensibilități artistice dezvoltate continuu prin practica desenului și a acuarelei. Față de elevii săi, Mineu arăta o deosebită exigență în ceea ce privește îndemânarea și calitatea desenului, corectitudinea și claritatea compoziției.

*

Consecvent încrederii sale în viitorul arhitecturii românești și dornic de a-i asigura dezvoltarea, Mineu a arătat o preocupare continuă în ceea ce privește pregătirea

noilor cadre, în problemele multilaterale ale învățământului de specialitate. Mineu își dădea bine seama că fără o școală națională de arhitectură, fără meșteri îndemânatici, care să realizeze în piatră, lemn sau fier proiectele desenate de arhitecți — nu va fi posibil să se realizeze arhitectura realistă bogată, populară pe care el își propunea s'o inițieze și al cărei rol educativ îl enunța astfel: «*omul în general are o pornire firească care îl îndeamnă să se asemene obiectului ce admiră*».

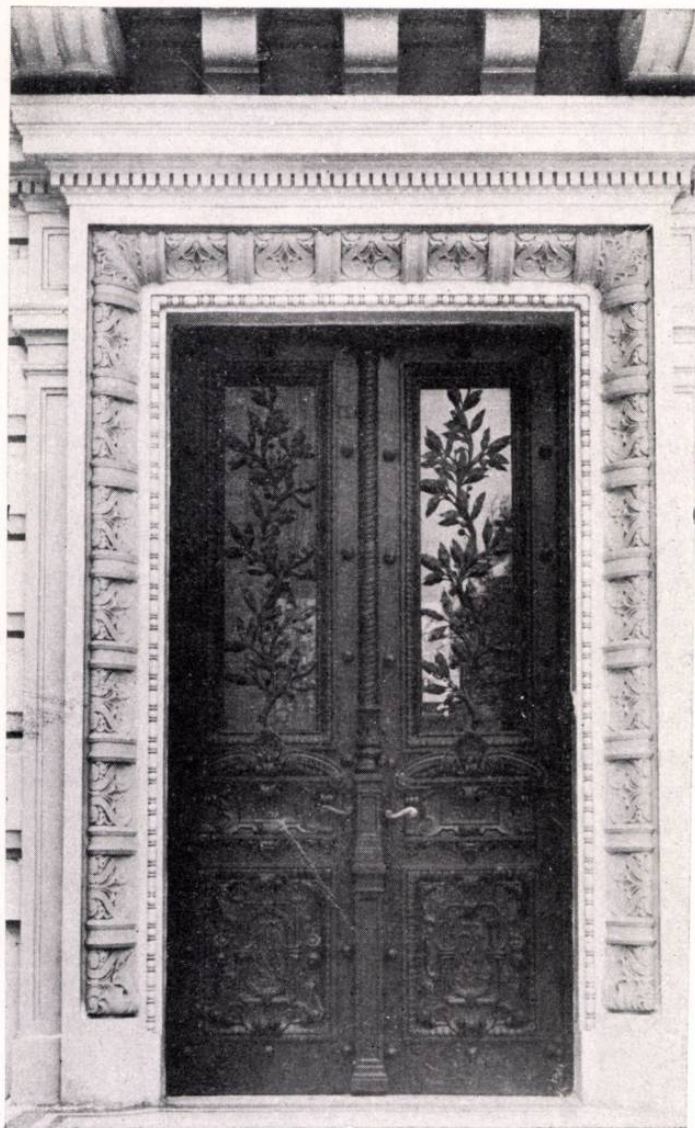
Deaceea, Mineu a luptat împotriva indiferenței autorităților față de necesitatea unui învățământ de arhitectură, criticând lipsa din școlile de arte frumoase tocmai a arhitecturii, pe care, datorită puternicului ei rol social și educativ, o definește ca pe «*arta cea mai necesară, care le cuprinde pe toate*».

După ce, cu greutate, această școală se înființează, Mineu desfășoară o rodnică activitate ca profesor al tinerei generații de arhitecți.

Puternica sa personalitate a avut o mare influență asupra elevilor săi, în rândurile cărora a urmărit să desvolte dragostea pentru arta populară, preocuparea pentru continua perfecționare a măestriei artistice; împărtășindu-le metoda sa de creație, el căuta să promoveze în același timp tot ceea ce era original și valoros în fiecare din elevii săi.

Casa fostă Lahovary.
Corpul principal.

Casa Scriitorilor (fostă Monteoru).
Portal.

Opinia publică progresistă contemporană, conștientă de valoarea lui Mincu, l-a considerat ca pe un șef de școală, ca pe un deschizător de drumuri.

*

Opera sa și forța cu care Mincu și-a susținut convingerile au avut un răsunet puternic în rândurile arhitecților, creând o mișcare care a fost privită cu simpatie de toți aceia pentru care problemele elaborării unei arte naționale constituiau o preocupare de căpetenie.

Pe de altă parte însă, așa cum era de așteptat, orientarea lui Mincu nu a găsit sprijin din partea regimului burghezo-moșieresc. Dragostea lui față de popor, față de creația sa artistică era străină caracterului reacționar al « monstruoasei coaliții ».

Concurența, caracteristică societății capitaliste, corupția și favoritismul adăugate cosmopolitismului claselor dominante au făcut ca să nu i se încredințeze lui Mincu lucrări de amploare. Nu s'a recurs la talentul său matur pentru proiectarea expozițiilor din 1900 și 1906, nici pentru școala de arhitectură unde era profesor, iar proiectele sale cele mai importante au rămas pe hârtie. Față de pasiunea sa și de înclinarea pentru monumental, care-i erau proprii,

Mincu a construit puțin, iar puține din clădirile sale ajung la un volum mijlociu. El nu și-a realizat proiectele lui mari, nu a avut norocul lui Sciusev sau Tamanian cărora Marea Revoluție le-a deschis posibilități nebănuite. Societatea de atunci, cum însuși arată, nu i-a fost prielnică.

În opera sa arhitectonică, în activitatea sa publicistică, Mincu a arătat o atitudine combativă demnă și consecventă în apărarea și propagarea convingerilor sale progresiste în artă, în combaterea cosmopolitismului clasei dominante și al dinastiei. În mijlocul lumii corupte a burgheziei, Mincu a fost un artist cu o ținută morală desăvârșită. El a fost un luptător pentru o concepție progresistă în artă, trecând peste interese bănești, luând în mod deschis o poziție care îi putea prejudicia situația sa de artist aflat la cheremul burgheziei. Manifestându-și deschis protestul împotriva regimului burghezo-moșieresc, Mincu își exprimă simpatia față de artiștii neînțeleși de « societatea cultă » arătând « *un sentiment de nesfârșită admirație pentru muncitorii modești, pentru artiștii noștri aproape necunoscuți, care fără nicio nădejde de răsp ată, continuă a sacrifica artei odihna și viața lor în veșnică luptă cu sărăcia, cu ignoranța, cu nepăsarea și adesea cu disprețul nostru* ».

În 1897, în revista « Literatura și arta română », Mincu seria privitor la năzuințele creării unei arte românești contemporane, arătând că mișcarea « *este primită cu aceeași tăcere, desnădăjduitoare indiferență, cu care majoritatea așa zisei societăți culte primește în genere orice manifestare a spiritului național* ».

Exponentul cel mai de seamă al ideologiei reacționare a timpului său, Titu Maiorescu, este caracterizat de Mincu ca un om lipsit de înțelegere pentru artă. « E făcut, nu născut » spunea el, criticând antiumanismul și antirealismul acestuia.

*

Cu toate greutățile pe care le-a întâmpinat, Mincu și-a legat atitudinea sa protestatară față de regimul burghezo-moșieresc cu încrederea nestrămutată în viitorul cauzei artei naționale.

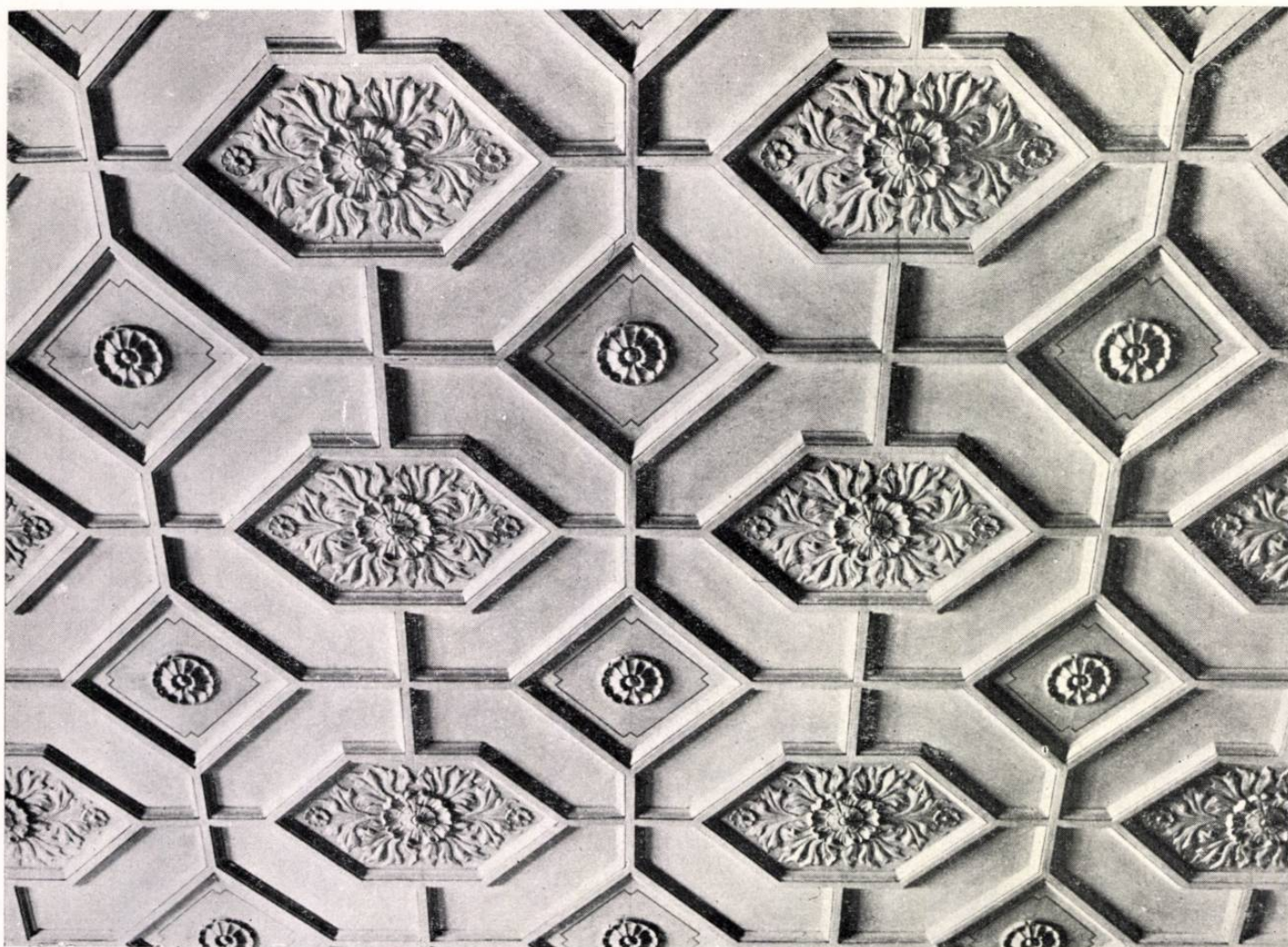
În apropierea morții sale, el a exprimat astfel acest sentiment de încredere: « *Eu m'am crezut întotdeauna singur și mi-am zis — fie și singur dacă soarta vrea așa. Când m'am întors în țară, nu am lucrat pentru parale. Și, singur cum mă simțeam, am răscolit și am cercetat o bisericuță, o casă veche și alte vechituri, « fleacuri de-astea » și am crezut că se poate face ceva cu ele, nu parale. Ele, în ochii mei, erau ca niște rădăcini ale unui arbore rupt de furtună și am încercat să pun altoiul meu pe ele. Azi, spre bătrânețe, văd că altoiul s'a prins, că a dat roade și că va ajunge departe* ».

Sigur de justetea cauzei sale, Mincu adresează arhitecților un cald îndemn de a continua opera începută de el, pe calea dezvoltării artei naționale: « *dacă eu — spunea Mincu — n'am putut să desăvârșesc acest vis măreț de artă românească, doresc din suflet ca elevii mei s'o facă* ».

Cu tot entuziasmul elevilor școalei lui Mincu, câteva decenii ce au urmat morții sale nu au fost prielnice realizării visului său. Societatea reacționară burghezo-moșierească a creat condiții din ce în ce mai grele pentru dezvoltarea arhitecturii pe drumul realist și popular pe care-l întrevăzuse Mincu.

Casa Scriitorilor.
Interior.

Casa Scriitorilor.
Plafon.

Puține personalități ale arhitecturii rezistă valului de cosmopolitism, de eclecticism, de superficialitate.

Ruperea de popor și de năzuințele sale, antirealismul, întinderea formalismului și decăderea măestriei profesionale corespund în arhitectură declinului societății burgheze.

Se răspândesc blocuri cubiste, constructivismul, funcționalismul și alte curente proprii arhitecturii imperialismului apusean.

Chiar atunci când arhitectura burghăziei șovine își propune utilizarea elementelor naționale, lipsa de măiestrie greșită pe conținutul ideologic reacționar și ura față de popor determină apariția unei arhitecturi demagogice, false și lipsite de valoare.

Nu numai că drumul deschis de Mincu nu a fost urmat în această perioadă de decadență continuă a burgheziei, dar, așa cum s'a arătat, însăși personalitatea și patriotismul său au fost falsificate sau trecute sub tăcere.

A trebuit să treacă o întreagă perioadă istorică de luptă a poporului pentru libertate, a trebuit ca stăpânirea burgheziei și moșierimii să fie răsturnată, pentru ca patrimoniul nostru artistic și personalitățile care au dus înainte dezvoltarea culturii naționale să fie scoase din uitarea și noroiul în care le-a aruncat burghezia, să fie redată poporului care le-a produs, să fie puse la baza minunatei înfloriri a culturii noi socialiste din patria noastră.

Pentru a pune la baza arhitecturii noastre socialiste trăsăturile progresiste și democratice ale moștenirii arhitectonice, se impune un studiu adânc al operei arhitectului Mincu, al poziției și al metodei sale de creație.

Lui Mincu i se pot aplica cele spuse de Lenin despre Tolstoi: « Dacă avem în fața noastră un artist cu adevărat mare, atunci măcar unele din momentele esențiale ale revoluției trebuie să se fi oglindit în opera sa ».

Un artist mare nu merită acest nume dacă el nu înțelege, nu reflectă în opera sa aspectele esențiale ale realității înconjurătoare. Din puținele studii care s'au făcut asupra lui Mincu, din lucrările sale, el ne apare ca un artist realist, patriot, plin de iubire față de valorile creației poporului, plin de indignare în fața cosmopolitismului claselor dominante, un om a cărui activitate a fost condusă de o idee mare, aceea de a crea o arhitectură bazată pe prelucrarea elementelor artei populare, um om care a pus la temelia artei sale un conținut de idei, străduindu-se prin muncă și studiu să-l redea într-o formă desăvârșită. Desigur, în viața și concepțiile sale au existat confuzii, momente de pesimism și nu este de mirare.

Mergând împotriva ideilor reacționare ale clasei dominante, ca purtător al ecourilor mișcării dela 1848, necunoscând mișcarea născândă a proletariatului, Mincu ne

Casa Scriitorilor.
Interior.

apare ca un singuratic, ca un izolat. Ținând seama de condițiile grele în care a trăit, de faptul că a atacat singur, cu îndrăzneală, o problemă nouă în țara noastră, putem spune că Ion Mincu, care a văzut just drumul arhitecturii noastre, poate fi pus cu cinste în rândul aceluia care au reușit, în condițiile vitrege ale timpului lor, împotriva ideilor dominante, să pună bazele culturii noastre naționale.

Andrei Jdanov spunea că pentru a-i întrece pe clasici

trebuie mai întâi să-i ajungem. Alături de cercetarea artei populare, analiza operei lui Mincu prezintă o deosebită însemnătate pentru realizarea formei naționale a arhitecturii noastre socialiste.

Pilda vieții și operei marelui arhitect patriot ne poate servi ca imbold și sursă de entuziasm în aportul pe care trebuie să-l aducem măreței opere de construire a socialismului și a viitorului fericit al poporului nostru.

Construcția orașelor^{*)}

Arh. V. A. ȘCVARICOV

Construcția orașelor este teoria și practica sistematizării și construcției orașelor, cuprinzând complexul de măsuri social-economice, sanitaro-igienice și tehnico-construative. Dealungul întregii istorii a omenirii, sistematizarea și construcția orașelor a fost condiționată de dezvoltarea forțelor de producție, de regimul social, de nivelul de dezvoltare al culturii, de tehnica de construcții, cât și de condițiile geografice naturale. În societatea bazată pe clase antagoniste, exploatarea unei clase de către alta, proprietatea particulară asupra pământului și clădirilor, caracterul exploatare al repartizării venitului național, se oglindesc în metodele de sistematizare și construcție a teritoriului urban, în utilizarea și amenajarea sa, în tipurile de locuințe și clădiri publice, cât și în arhitectura acestor clădiri și în aspectul general arhitectonic al orașului.

Numai odată cu nimicirea modului de producție capitalist, cu abolirea proprietății particulare asupra mijloacelor de producție și asupra pământului, odată cu lichidarea contradicțiilor de clasă, devin posibile sistematizarea și construcția orașelor conform cu interesele întregii populații. Construcția orașelor ca teorie într-adevăr științifică și ca practică bazată pe această știință pusă în slujba intereselor întregului popor, a apărut numai în condițiile statului socialist, în U.R.S.S.

Sistemul economic socialist a făcut posibilă rezolvarea celor mai importante probleme ale construcției orașelor:

1. Creșterea planificată a orașului, corespunzătoare cu interesele economiei naționale a țării.

2. Alegerea pe baze științifice a teritoriului pentru construcția sau dezvoltarea orașelor.

3. Zonificarea generală a teritoriului urban (stabilirea zonelor pentru așezarea întreprinderilor industriale, a diferitelor feluri de transport, a locuințelor, a întreprinderilor comunale, a instituțiilor guvernamentale, publice, cultural-educative și științifice, a spațiilor verzi, a teritoriilor suburbane, etc.).

4. Sistematizarea rețelei de străzi, definirea tipurilor principale de străzi, a profilurilor și gabaritelor lor; sistematizarea căilor

de comunicație din oraș și a mijloacelor de legătură ce unesc diferite părți ale orașului între ele sau ce ies afară din oraș.

5. Definirea caracterului construcțiilor în diferitele părți ale orașului: tipurile arhitectonice principale de clădiri, locuințe, școli, spitale sau alte clădiri publice, cultural-sociale și comunale, gabaritele și numărul de etaje, densitatea și caracterul construcțiilor carturelor, așezarea și dimensionarea spațiilor libere, sistematizarea și construcția piețelor, magistralelor, cheurilor și străzilor orașului.

6. Inverzirea teritoriului orașului și amenajarea apelor din cuprinsul său.

7. Grijă pentru realizarea arhitectonico-artistică a orașului — frumusețea aspectului său general, expresivitatea siluetei, unitatea diferitelor părți, ca ansambluri arhitectonice ale piețelor, străzilor, etc., folosirea peisajului natural (fluvii, relief, etc.).

Construcția orașelor include deasemenea măsuri pentru dotarea tehnică a orașului, constând din coordonarea amenajării lucrărilor edilitare: alimentare cu apă, canalizare, alimentare cu gaze, termoficare, etc.

Pe toată durata dezvoltării orașelor, în societatea cu clase antagoniste, creșterea orașului are mai mult un caracter spontan. Totuși, tendința de a introduce în construcția sa o anumită ordine apare încă la cele mai vechi societăți sclavagiste. Primele exemple cunoscute nouă de sistematizare parțială a orașelor apar în istoria antică a despotismului orientale ale Egiptului, Asiriei, Babilonului, a statelor de pe valea Indului, cât și în istoria Greciei și Romei antice. În societatea sclavagistă apare structura de clasă a planului orașului și a construcției sale: carturele populate de diferite grupe sociale ale populației se deosebesc între ele; complexele bisericii și palatelor se deosebesc puternic din masa generală a construcțiilor. Apar amenajări pentru alimentarea cu apă a orașelor, canalizarea rudimentară, se dezvoltă construcția de drumuri, amenajările portuare, antrepozitele. În orașele orientului vechi, atenția principală era îndreptată către construcțiile de apărare ale orașului, către clădirile de cult și palate. În orașele Greciei antice se creează ansamblurile arhitectonice ale acropolelor (părți înălțate, la început fortificate, ale orașului) și mari piețe orașenești; se răspândește sistemul de rețea regulată (rec-

tangular geometrică) a străzilor (Pireu, Priene, Milet, etc.). O atenție specială este acordată clădirilor cu caracter public.

În epoca feudală, în diferite țări apar diferite tipuri de orașe întărite, cu o rețea caracteristică radial-inelară de străzi înguste în interiorul unei serii concentrice de centuri de fortificații. În orașe se adâncește și capătă o dezvoltare mai accentuată deosebirea calitativă dintre raioanele de locuit ale teritoriului urban, destinate vârfurilor întărite ale societății, și masa principală a construcțiilor din oraș. În perioada înfloririi economice și politice a orașelor europene și a burgheziei orașenești — în epoca Renașterii — structura orașului medieval nu mai corespunde noilor nevoi economice și condiții de viață socială; se întreprind încercări de ordonare a sistematizării și construcției orașului, de lărgire a străzilor sale, de construire de noi piețe comerciale și monumentale; apar noi tipuri de locuințe și clădiri publice. Aceste încercări de ordonare a orașului au subliniat și mai mult contradicția dintre părțile centrale ale orașului cu piața catedralei, parcurile, palatele bogate și vilele aristocrației sau burgheziei de o parte și carturele îngheșuite, construite sărăcăcios ale populației de meseriași, mici târgoveți, ale sărăcimii orașului, de cealaltă parte. În secolele XV și XVI, mai ales în Italia, au fost elaborate o mulțime de proiecte de sistematizare a orașelor, au fost create planuri «ideale», care țineau seama de unele interese de apărare și comerciale ale orașului. Necăpătând o înlăptuire practică și rămânând numai documente de ordin teoretic, proiectele «ideale» de construcție a orașelor au produs doar o influență neînsemnată asupra practicii perioadelor următoare (sistematizarea și construcția rectilinie a străzilor și piețelor, îndreptarea străzilor curbe ale orașelor medievale, etc.).

Concentrarea puterii politice și a unor mari resurse economice în mâinile monarhiei centralizate absolutiste într-o serie de țări europene (sec. XVII și începutul sec. XVIII) au permis să se înlăptuiască realizări de sistematizare și construcție destul de mari ca proporții (de exemplu, piețele geometrice regulate ale Parisului, realizate în sec. XVII, imensele rezidențe de curți — Versailles și alte ansambluri de parcuri și palate ale sec. XVII și XVIII).

*) Din Marea Enciclopedie Sovietică — vol. 12.